

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek).
Üllői-út 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

IV. országos gazdakongresszus.

(1896. szeptember 24-25.)

A IV. országos gazdakongresszus a gazdasági egyesületeknek és a magyar gazdáknak nagy érdeklődése mellett immár befejeződött. Ez a kongresszus kétségtelenül a legelső elhatározó lépés arra, hogy a magyar gazdaközönség érdekeinek érvényre juttatására egy oly szervezetben egyesüljön, a mely a belefoglalt tagok nagy számánál, a szervezet anyagi és szellemi képességeinél fogva méltó kifejezője és képviselője a mezőgazdasági érdekeknek.

Az országos gazdakongresszus a legszebben csatlakozik az imént lefolyt nemzetközi gazdakongresszushoz, a melynek főeredménye éppen az, hogy oly világosan és félre nem érthető módon bizonyította be a gazdák szervezkedésének szükségét, hogy a magyar gazdaközönség mai szervezkedésével méltó helyet foglal el az összes európai nemzetek mezőgazdasági köreinek társaságában. És nem vethet rossz fényt a gazdák szervezkedésére és az országos gazdakongresszus erre vonatkozó határozataira az a körülmény, hogy a végrehajtóbizottság tervezete az egyhangú elfogadást meg nem nyerte, mert az alapvető, a gazdasági egyesületek szövetségének megalkotását minden egyesület és minden más kongresszusi tag egyforma lelkesedéssel mondotta ki, csak a kivétel módzataira nézve tértek el a vélemények, a melyek azonban ma már szintén oly csekélyek és jelentéktelenek, hogy bizony remélhetjük azt, hogy a kivétel módzatainak megállapítására vonatkozó tárgyalásoknál azokat teljes mértékben sikerülni fog elosztatni és nem lesz gazdasági egyesület az országban, a mely a szövetséghez teljes lelkesedéssel ne csatlakozzék és nem lesz egyesület, a mely a szövetség keretében magát teljes mértékben ne érvényesíthetné.

A gazdasági egyesületet szövetségét a IV. országos gazdakongresszus határozata alapján bátran megalakultnak tekinthetjük, mert az OMGE.-vel együtt 27 egyesület nyilatkozta ki csatlakozását a végrehajtó bizottság által elkészí-

tett tervezet alapján alakítandó szövetséghez. Ez egyesületek sorába a legtekintélyesebb és legtevékenyebb egyesületek tartoznak, amelyek mindenképpen amugy is minden ilyenmü szövetségnek a legbiztosabb és legjobb magvát képeznek. Ezen egyesületek közös működésének és megállapítandó belső szervezetének a feladata a többi, ma még a szövetség eszméjétől távol álló egyesületek aggályait elosztatni s őket is a szövetség keretébe vonzani. És látva az általános óhajást a szövetség megalakítására és ismerve az ügy élén álló OMGE. és vezető férfainak ügybuzgóságát és önzetlenségét, nincs kétségünk aziránt, hogy rövid idő alatt az összes, még azon egyesületek hozzájárulása is biztosítva lesz, amelyek ma még bármi okból erre magukra nézve nehézségeket látnak.

Nem becsüljük túl, de valódi értéke szerint tudjuk mérlegelni az orsz. gazdakongresszus határozatait, melyek végrehajtására egybefúzik az összes gazdasági egyesületeket a közös működésre és ezáltal belevonják mindazon tevékeny elemeket a mezőgazdaság javára szolgáló munkába, amelyek ma az egyes egyesületekben szétszórva, sokszor magukra hagyva és elszigetelve meddön végezték fáradságos munkájukat. Az egyesületek szövetsége kétségtelenül nagy lökést fog adni már rövid idő alatt a mezőgazdasági ügyek fejlődésének, mert míg egyfelől a vidéki egyesületek működését a közös működés erejével teszi hatalmassá, addig másrészt az OMGE.-nek eddig is kifejtett buzgóságát fokozni, tekintélyét öregbíteni és ez által működéséteredményesebbé fogja tenni. És következik majd az idő, a midőn a gazdasági egyesületeknek a mezőgazdasági ügyek terén meg lesz azon befolyásuk, amely őket eddig is méltán megillette volna, de amelyet éppen gyengeségük és erőtlenségük miatt érvényesíteni nem tudtak. Erre különben maga a kongresszus lefolyása is következtetni enged. Nem volt még az országban földmivélsügyi miniszter, aki mint Darányi, meg-

jelenvén a gazdák gyülekezetében, nyíltan kimondotta azt, hogy a földmivélségi ügyek kormányzatának első sorban a gazdákra kell támaszkodnia, mert bajaik feltárásában, a bajok orvoslási módjának megjelölésében első sorban a gazdák véleménye lehet a döntő. Az országos kongresszusnak eredménye, ha ennél többet el sem ért volna, máris kielégítő lehetne, mert ez zálogát képezi annak, hogy a gazdák érdekei a jövőben behatóbb és kedvezőbb kielégítést fognak nyerni.

Az országos gazdakongresszusnak a mezőgazdasági érdekképviselő szervezetére vonatkozó többi határozatai csakis akkor fognak megfelelő mértékben végrehajthatni, ha a szövetség az összes gazdasági egyesületek csatlakozásával jön létre; mert csak abban az esetben valószínűsíthető meg e határozatok teljes mértékben. Nincs kétségünk az iránt, hogy a gazdasági egyesületek valamennyie épp úgy átérzi ezt, mint azok, a melyek a szövetséget már megalakították és éppen ezért a kölcsönös engedékenység útján az összes fennálló már csak jelentéktelen nehézségek biztosan el fognak osztatni és az összes gazdasági egyesületeket már a legközelebbi jövőben teljes egyetértéssel látjuk működni azon a téren, a melyet ma is több-kevesebb eredménnyel, de egyforma buzgósággal egymagukban is mivelnek.

Magyarország ezredéves fennállásának nagy ünnepét, a magyar gazdák méltóbban meg nem ülhetik, mint a gazdasági egyesületek szövetségét megalakító határozatukkal, amely a múlt hagyományait gyökerezve, a jövő törekvéseit hatályossá teszi, kiépítvén a mezőgazdasági autonómia szervezetét a működés egész területén.

Vajha valamennyien megértvén egymást, kezet fogva a közös munkában, az üdvös eredményeket mihamarabb és minél teljesebb mértékben felmutathatnók.

Megnyitó ülés.

Szeptember hó 24-én d. e. 10 órakor az ezredéves kiállítás ünnepélyek esernő-kában a magyar gazdaközönség nagy számának jelenlétében kezdődött meg a IV. orsz. gazdakongresszus.

A megjelentek közül a következők neveit sikerült egybeállítanunk:

Andaházy Géza, gróf Almásy Imre, gr. Andrássy Sándor, Asbóth Gusztáv, Bangha Géza, Baross Károly, Baross Pál, Baross Miklós, Bedő Albert, Bodnár Péter, Bittó Béni, Bittó Zoltán, Bohn Gyula, Balás Árpád, Bathó Ferencz, Benkeő László, Benedicty Lajos, dr. Biró Lajos, Bauer Mihály, Bálintffy Pál, Buday Barnabás, Buday Gyula, Bokor Pál, Becker János, Bauer Ottó, Bujanovich Gyula, Bujanovich Sándor, Baján Imre, vasadi Balog Lajos, Csiffáry József, Cseh József, Cserháti Sándor, Csávossy Gyula, Deák Ignác, Döry Dénes, Dörner Márton, Dely Ernő, Domahidy Sándor, Deutsch Zsigmond, Darányi Béla, Deininger Imre, Debreczeni Dániel, Debreczeni Mihály, Dervarics Imre, gr. Desseffy Aurél, Emödy József, Erős Rezső, Eszeg Sándor, Eösz Ferencz, Fekete Albert, Friedrich Károly, Farkas Abrahám, gróf Festetics Andor, Forster Géza, Frommer Antal, Fáy Barnabás, br. Feilitzsch Artur, Florián János, Fáy Árpád, Förster Lajos, Ferenczy Zsiga, Gőnczy Ödön, Geréby Imre, Geréby Pál, Gombos Gyula, Grósz Lipót, Gáffor Elek, Gálgóczy Antal, Gosztonyi Géza, Gracsányi Gyula, György Endre, Gothard Sándor, Grimm György, Hammersberg László, Herczegh Sándor, Hornyánszky Adorján, Herczeg Péter, Hevessy László, dr. Hegedüs János, Herepay Nándor, Hollaender Jenő, Hofer Adolf, Hofmann Gyula, Horváth József, dr. Horváth Miklós, Herczegh János, Harkányi Károly, Hasz Antal, Heim Gyula, Hanzély János, Hunyady Béla, báró Jeszenszky Sándor, Jeszenszky Andor, Jeszenszky Pál, br. Jósika Gábor, Jancsó Lajos, Juhász Bálint, Jahn S. László, dr. Ivántszy László, Jankovich Lőrincz, Jókay Géza, Koós József, gr. Károlyi Sándor, Kenéz Zoltán, Köhler Albert, Komáromy Károly, Kodolányi Antal, Kövér János, gr. Korniss Viktor, Koller Pál, Kis Albert, Krick Aladár, Kende Zsigmond, Kostyán Ferencz, Kútvaszer István, Kilián Gyula, Kende Zsigmond, Kovács Albert, Koszits Pál, Keresztessy István, Klein Gyula, Kaczenszky Andor, dr. Kürti Dezső, Kun István, Kun Frigyes, Karácsonyi Sándor, Kovács Sebestyén Endre, Kövér Lajos, Kövér Etel, Kovács Eduárd, Lossonezy Mihály, Lejtényi György, Libits Adolf, Leidl Emil, Légrády István, Lipovniczky Gyula, Lázár László, Makfalvy Géza, Meczner József, Milkovits Imre, Melezer Géza, Mayer Akos, Mezey Gyula, Markovics János, Mérey Lajos, Miklós Ödön, Molnár József, Marton István, Meskó Pál, Mailáth István, Műlek Lajos, Marosy Pál, Molnár Iván, Molnár Lajos, Munkácsy Károly, Mészáros Antal, Marton Andor, Nick Ede, Nágel Vilmos, Návay Tamás, Nánássy András, Nagy Vince, Nedeczky Tibor, Ostváth Sándor, Orosz Pál, Otócska Géza, Otócska Béla, Okolicsányi Gáspár, Óváry Sándor, Purgly János, Purgly László, ifj. Purgly János, Pálffy István, Prónay Károly, Prónay Péter, Paikert Alajos, Purgly Lajos, Pethő György, Papp György, Poór Titusz, Pethő Imre, Papp Imre, Papp György, gróf Pálffy István, Piller Kálmán, Rakovszky István, Ragályi Béla, Rösler Károly, Rothmeyer Imre, Rainprecht Antal, Rácz György, dr. Roboz Zoltán, Rubinek Gyula, Rovara Frigyes, id. Rolf Camillo, Ráthonyi Sándor, Renner Gusztáv, Reusz Henrik, Svaiczer Aladar, Szőnyi Zsigmond, Szentiványi Árpád, Szendrői Török Gyula, Szilágyi Tréger Albert, Sáborszky János, Szederkényi Gusztáv, Spilka Zsigmond, Sermó László, Somsich Andor,

Schmidt Pál, Schupe Alfonz, Sál István, gr. Széchenyi Bertalan, gf. Széchenyi Imre, Somogyi Emil, Szabó József, Szakraida János, Simicska Endre, Somogyi Gyula, Serfőző Géza, Samarjay János, Szalatka Zoltán, Szalay János, Sümeghy Ferencz, Soós András, Simitska Endre, Szibenliszt Géza, Szeztovszky János, Sporzon Pál, Stenezel Mihály, Szász István, Sebestyén Arthur, Szilassy Zoltán, Simon János, Szikszay Béla, Szabó János, Steingaszner Emil, Szakács Péter, Tarnóczy Gusztáv, Tisza István, Cs. Tóth Dániel, Csikós Tóth Sándor, dr. Tóth János, Tókei Jenő, Tokaji László, Tahy Lajos, Unger Lajos, Urbán Péter, Urbán Iván, Vajda Lajos, Vársárhelyi László, ifj. Vársárhelyi László, Weitzendorfer Nándor, Walther Gyula, Várallyai Ferencz, Wertheimer Zsigmond, Widder Mór, Vörös Sándor, br. Vécsey József, gr. Vass Béla, Weninger Mátyás, gr. Zay Miklós, Zoltán József, gr. Zedtwitz Curt, gr. Zedtwitz Utz stb.

Rakovszky István az állami főszámszék elnöke, a IV. országos gazdakongresszus végrehajtó-bizottságának elnöke a kongresszus tagjaihoz a következő beszédet intézte:

Tisztelt gazdatársak! Mint a IV. országos gazdakongresszust rendező végrehajtó-bizottság elnökének, nekem jutott a szerenese, hogy az ország minden vidékéről lelkesedéssel, buzgalommal ide összesereglett gazdatársakat a végrehajtó-bizottság nevében üdvözölhetem. Nem az én feladatom, hogy a kongresszus teendőit, ezeknek fontosságát méltassam, csak kötelességem, mint a végrehajtó-bizottság elnökének utalnom a kongresszus történetére, mely kinyomatva, kiosttatott a tagtársak között s a melyből látjuk azt, hogy a kongresszus első kezdeményezője az akkori földmívelésügyi miniszter volt s hogy a kongresszus tárgysorozata időközben változott, annak az oka az, hogy a nemzetközi kongresszus és más kongresszusok is foglalkoztak már e kérdésekkel. De így is maradtak fontos tárgyaink és ezek közt kimagasló fontossággal bír a gazdasági egyesületek szövetségének kérdése; sikerül-e, nem-e e kérdésnek kellő megoldást találni, az e kongresszus bölcsességétől függ, ha sikerül, mindenestre egyike lesz a legfontosabb lépéseknek, a melyeket a magyar gazdaközönség nemcsak a saját, de a földmívelés érdekében is tehet.

Egyet legyen szabad még becses figyelembe ajánlanom. Ha nézeteltérések vannak, vagy a végrehajtó bizottság előkészítő munkálatait hiányosnak vélné valaki, ha netán tévedések vannak abban, méltóztassék meggyőződve lenni arról, hogy a végrehajtó bizottságot semmiféle más érdek semmi más tekintet nem vezette, hanem tisztán vezette az ügy iránti érdeklődés és az eléje szabott ut.

Mert méltóztatnak tudni, hogy e szövetség kérdése nem egyik vagy másik gazd. egyesület kezdeményezése, nem az O. M. G. E. inicitatívája, hanem önként fejlődött ennek szükségessége a gazdaközönség közérületében és az 1892-ben már 35 gazdasági egyesület fejezte ki kívánságát ezen szövetség létesítésére nézve, valamint a III. orsz. gazdakongresszus is egyenesen kimondta, hogy úgy fejezzem ki magamat — kötött utlevéllel — tette kötelességévé a végrehajtó-bizottságnak, hogy e kérdést ezen kongresszus tárgyalási anyagául előkészítse.

Ezen uton haladva a végrehajtó-bizottság, azon kívánságtól vezéreltetve, hogy lehetőleg minden nehézménynek elejét vegye és elérhesse azt a célt, a mely eléje kitűzve lett, iparkodott erejétől telhetőleg előkészíteni a tárgyalás anyagát.

Még egy kötelességet teljesítek t. uraim a végrehajtó-bizottság nevében s ez az, hogy arra kérjem a kongresszust, méltóztassék a kongresszus elnökét megválasztani. Azt hiszem, nem szükséges bővebben fejte-

getnem, miért óhajtottuk volna mindannyian, hogy a kongresszus elnöki tisztét az O. M. G. E. elnöke, gróf Desseffy Aurél töltötte volna be. (Hosszantartó éljenzés. Felkiáltások: Eljen gróf Desseffy Aurél!) Sajnos, az ő gyengéd fiui szíve nem engedi ezen óhajunk teljesülését, méltóztassék tehát megengedni, hogy egy éppen oly méltó férfit ajánljak a kongresszus elnöki székére: gróf Károlyi Sándort (Hosszantartó, szünni nem akaró éljenzés), a ki 1848-ban annak idejében fegyverrel kezében, azóta pedig szóval, tettel és tollal mindenütt, minden téren igyekezett a haza ügyét előmozdítani és különösen a mezőgazdasági téren elévülhetlen érdemeket szerzett. (Eljenzés. Elfogadjuk.)

Ugy látom, méltóztatnak javaslatomat elfogadni s szabadjon ennél fogva kijelentem, hogy a kongresszus egyhangú lelkesedéssel elnökül gróf Károlyi Sándor ő exzellenziáját választja meg.

Gróf Károlyi Sándor: Tisztelt uraim, és gazdatársaim! Mindenek előtt kifejezést adok annak, hogy nem tartom magam illetékesnek itt ezt a díszes elnöki széket elfoglalni; van más, a ki azt jobban betöltötte volna, az a barátunk, a kit családi gyásza tart vissza attól, hogy itt köztünk megjelenjen, a ki megadta szellemét az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek. De ha velem parancsolni méltóztattak, akkor igenis, mint bár érdemtelen, de mint buzgó hive az ügynek, elfoglalom az elnöki széket és üdvözlöm önöket, mint a kik számosan jelentek meg fontos ügyek megbeszélése végett.

Evek óta szunyadás volt köztünk tapasztalható; prosperitás tapasztalható volt egy időben, de egyszerre elzsibbadt az a fejlődés, a melyhez szokva voltunk s az a fokozottabb jobblét megállt fokozottságában és helyébe pangás állt be. Ez az, uraim, a mi önöket felébresztette, felébredtek arra a veszélyre, a mely önöket környezi s tanácskozni akarnak arról, hogy ennek a veszélynek miképp lehetne a jövőben ellentállni. És ez helyes is. Az egyesülésben az erő, ennek adnak önök ma kifejezést. Hogy minők ezek a veszélyek, azt talán legjobban illusztrálta az imént lezajlott nemzetközi gazdakongresszus; ott kitűntették azt, hogy a baj onnan származik, hogy Európában a föld értéke eszik, a földmívelés az egész földgömbön zsibbad s ezzel zsibbasztja az ipart. Az ipar és a földmívelés együttesen szenved, a nemzetközi tőkét elűzi innen és másfelé terelik, hogy ott gyümölcsözőzék, de ezzel együtt más kontinenseket felemelnek arra a színvonalra, a melyen mi vagyunk és versenytársakat teremtenek nekünk. Ez okozza az Európászerte fokozódó kivándorlást is. Ha ezeket a dolgokat szemléljük, akkor látjuk hogy vannak olyan bajok, a melyek más világrészek kifejlődése által keltekeznek és vannak olyanok, a melyek helyi okokból származnak, a melyek abuzusoknak, illetéktelen befolyásoknak a következményei (Ugy van!)

Ma midőn válság előtt állunk, úgy az egyik, mint a másik ellen védekeznünk kell. Soha nem volt olyan szükség a gazdasági egyesületekre és az ő bölcs tanácsaikra, mint ma; de épp úgy szükséges az is, hogy helyesen felismerjük azokat a bajokat, amelyek a versenyen kívül léteznek s például a tőke némely tulkapásaiból származnak. Nekünk egyáltalában az illetéktelen befolyások ellen kell szöveteznünk. Ez lebegett szemünk előtt akkor is, midőn a tavaly megtartott gazdakongresszus alkalmával felmerült az az eszme, hogy a gazdasági egyesületek szövetezzenek és együttműködjenek.

Az együttműködés alatt azonban korántsem az összeolvadást értem; az együttműködés szerintem annyit tesz, hogy

minden egyes bizonyos kezesnek azért az egy tekben, az van s a ga továbbra i (Zajos hely mi magunk meg és b mellett az másikkal e egyformasá Ez az, am mult évi g kifejezést Méltóztassé kozni.

Hogy legyen, kiv az a szelle férfiak köz forma érde

Midőn tot kérek, noknak, an fog kimond rendre térn a sajnos h közöttünk okot, ame legalább elnökünkne

Ezenk is. Ma a fő férfit áll, a

— mint t lenni. Aján elnöknek. azt a férfit munka nag dolgát vég lencziáját nek. (Eljer sék egy k lévő föld hivni. A kü Sándor, K Emödy Józ lyeslés.)

Két s osztály el Imre és B dik szakos gróf Zsele titkárul Fő Szemmary A jegyzők és Wennir ülést a mi gesztem.

Darát ter a küld a terembe lal helyet.

Gróf szus! Mid ságát itt mint minis diszelnöké kongresszu

Darát ter erre a

Tiszt szus! Örö hogy a gy társaimma kább fogl inkább la elérni, ha gyakorlati nácsait ne

Kere mal azért

minden egyesület külön magának munkálva, bizonyos közös érdekű dolgokban szövetkezzenek és együtt működjenek. Hanem azért az egyed maradjon meg az egyesületekben, az individium maradjon úgy, amint van s a gazdasági egyesületek őrizzék meg továbbra is csorbitatlanul autonómiájukat. (Zajos helyeslés.) Eppen ezen a téren, ahol mi magunk tehetünk amit akarunk, óvjuk meg és becsüljük meg az autonómiát. E mellett azonban egyik autonóm testület a másikkal érintkezhetik, mert hisz a bajok egyformasága összehozza önöket. (Ugy van!) Ez az, ami itt proponáltattott, ez az, ami a múlt évi gazdakongresszuson olyan szépen kifejezést nyert, amiért ma is összejöttünk. Méltóztassék hát ebben az irányban tanácskozni.

Hogy munkánk eredményes és sikeres legyen, kívánom, hogy lengjen át bennünket az a szellem, amelynek lengenie kell oly férfiak között, akiket egyforma baj, egyforma érdek hozott együvé.

Midőn ezeket előadtam volna, bocsánatot kérek, hogy talán praesudikáltam olyanoknak, amiket maga a tisztelt kongresszus fog kimondani. Most pedig, mielőtt a napirendre térnénk, ki kell emelnem, hogy abban a sajnós helyzetben vagyunk ma, hogy nincs közöttünk a mi valódi elnökünk. Tudjuk az okot, amely őt visszatartja tüntessük ki legalább azzal, hogy megválasztjuk diszelnökünknek. (Eljenzés.)

Ezenkívül van egy más kötelességünk is. Ma a földmivelési miniszterium élén oly férfi áll, a ki velünk szimpatizál, a ki — mint tegnap mondtam — közöttünk akar lenni. Ajánlom válaszszuk őt is meg diszelnöknek. (Eljenzés.) Végül ajánlom, hogy azt a férfit, a ki ebben a dologban a munka nagy részét viselte az előkészítő dolgát végezte, Rakovszky István Ó Exzellenziáját szintén válasszuk meg diszelnöknek. (Eljenzés.) Most már kérem, méltóztassék egy küldöttség útján az itt közelben lévő földmivelési miniszter urat körünkbe hívni. A küldöttségtagjainak ajánlom Bujanovich Sándor, Korniss Viktor gróf, Libits Adolf, Ámódy József és Tahy István urakat. (Helyeslés.)

Két szakosztályunk lévén, az első szakosztály elnökéül felkérem gróf Széchényi Imre és Bujanovich Sándor urakat; a második szakosztályba pedig Szabó József és gróf Zselenski Róbert urakat. Továbbá főtitkárukat Forster Géza urat, titkárokat pedig Szemermáry József és Marton Andor urakat. A jegyzőkönyv hitelesítésére Kostyán Ferenc és Wenninger Mátyás urakat kérve föl, az ülést a miniszter ur megérkezéséig felfüggesztem.

Szünet után.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter a küldöttséggel zajos éljenzés közepette a terembe lép s az elnöki emelvényen foglal helyet.

Gróf Károlyi Sándor. Tisztelt kongresszus! Midőn szerencsém van O Nagyméltóságát itt közöttünk üdvözölni, (Eljenzés) mint minisztert és mint ezen kongresszus diszelnökét, kérem őt méltóztassák ezen kongresszust megnyitni.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter erre a következő beszéddel válaszolt:

Tisztelt országos gazdasági kongresszus! Örömmel jöttem önök közé, örömmel, hogy a gyakorlati élet embereivel, gazdátársaimmal itt találkozom. Mert minél inkább foglalkozom tárczám ügyeivel, annál inkább látom azt, hogy ha sikert akarok elérni, ha sikert akarok felmutatni, akkor a gyakorlati gazdák tapasztalatait, azok tanácsait nem nélkülözhetem. (Eljenzés.)

Keresem az érintkezést gazdátársaimmal azért is, mert éltem folyamán azt ta-

pasztaltam, hogy a kik megismerik egymást, a kik érintkeznek egymással, azok, ha kölcsönös jóakarat van bennük — a mit feltételezek és ígerek — akkor meg is szokták érteni egymást.

En biztosíthatom önöket, t. uraim, hogy én a gazdátársadalom minden mozgásának, minden tevékenységének csak örvendek. Ohajtom, hogy a meglévő gazdasági egyesületek nagyobb tevékenységet fejtsenek ki, a mely megyékben pedig még nem volnának gazdasági egyesületek, ott kívánom, hogy ujak támadjanak.

Az egyesületek életrevaló törekvéseit az állam eszközeivel előmozdítani kötelességemnek tartom. Minden egyesületi törekvést a gazdákörök részéről, a melyhez mellékszempont vagy idegen érdek nincs kapcsolva, én részemről örömmel üdvözlök ma és örömmel fogok üdvözölni mindenkor. (Zajos helyeslés és éljenzés.)

A gazdasági egyletek tervezett egyesülését is örömmel nézem és örömmel látom. Nem foglaltam el, t. uraim, semmi irányban sem álláspontot e kérdésben, mert akkor, mikor a gazdasági egyesületeknek önszántukból való egyesüléséről van szó, a befolyásolásnak még látszatát is kerülni óhajtottam. De őszintén megvallom, örvendének, ha önök megtalálnák azokat az érintkezési pontokat, a melyek az egyesülésre vezetnek. Nem úgy értem, hogy akár a központnak, akár a vidéknek eddigi hatásköre, működési kedve, anyagi ereje megkisebbitessék; én az egyesülést úgy értem és olyannak kívánom, hogy az által különbség nélkül mindenki csak nyerjen. En azt hiszem, hogy a paragrafusok szövegében, a szabályok megállapításában önök t. uraim, méltányosak lehetnek egymás iránt, mert az egyesülés erejét, az egyesülés tartamát és súlyát nem azok a szabályok, hanem az egyesülés belső tartalma, erkölcsi ereje határozza meg.

Nem kívánom véleményem mondani egyéb kérdésekről sem, melyek e kongresszus napirendjére ki vannak tűzve. Meg vagyok győződve, hogy önök t. uraim nem a momentán hatást fogják keresni határozataikkal, hanem az állandó eredményt és tárgyalásaikat az a mérséklet és higgadság fogja vezetni, mely, szerintem, minden kérdésben a sikert első sorban biztosítja.

Oly ritkán nyílik alkalom arra, hogy mi együtt legyünk, hogy engedjék meg, hogy némely kérdéseket felvegyek. Nem ölelem fel egész életünket, hanem mintegy fenszöveggel gondolkodom önök előtt és foglalkozom azon feladatokkal, a melyek közvetlen előttünk állanak.

Az állatforgalom, t. uraim, oly emelkedést mutat rendes viszonyok közt, hogy a gabona-kivitel már túlhaladja; ennél fogva a mi az állategészségügyet, a mi az állatforgalmat illeti, a mi az állattenyésztést előmozdítja, azt nekünk két kézzel kell iparkodni előmozdítani. Ezért elhatároztam, hogy az állategészségügyet államosítom. Az erre vonatkozó törvényjavaslat készen van. Gyakorlati szakemberekkel meg fogom azt beszélni, mielőtt a törvényhozásnak benyújtom. (Zajos éljenzés.) Tudom én azt, t. uraim, hogy azért máról holnapra az állapotok nem változnak, mert az emberek nem fognak változni, de ha látni fogják azt, hogy mi ezen a pályán, ezen a téren biztos kenyeret tudunk adni, akkor képzetesebb emberek fogják magukat erre a pályára szánni. De miután veszteni való időnk nincsen, azért már a költségvetésben az ösztöndíjak számát megszorítottam, részben duplán feleltem. Ohajtanám, hogy e pályára olyanok is jöjjenek, a kik már az egész gimnáziumot elvégezték és az érettségi vizsgálatot letették. (Helyeslés.)

De itt nem állapodtam meg, hanem a költségvetésben jelentékeny számban vettem

fel Mezőhegyesre és a ménésbirtokra állatorvosi gyakornokokat, hogy a mint elvégzi a fiatal ember pályáját, a mint leteszi az akadémián a vizsgáját, gyakorlatot is szerezzen magának, hogy a gazdák szükségleteinek megfelelni képes legyen.

De, t. uraim, az állattenyésztés kérdései sem kerültk el figyelmemet. Az állattenyésztés ezimén a költségvetés ez évben 142.988 frttal fog emelkedni. Részletekben nem bocsátkozom, csak annyit jelzem, hogy a míg eddig a szarvasmarháknál apaállatok 90.000 forintért szereztünk be, az 1897. évben 200.000 forintért fogunk szerezni. (Eljenzés.)

Egy igen fontos ágazata tárczának a mezőgazdasági ismeretek gyarapítása. Itt azt hiszem, hogy a felsőbb oktatás lehetővé tételével Budapesten és a gazdasági múzeum létesítésével a t. kongresszus egy régi óhaját fogom teljesíteni. Különös gondot fordítok a népisiskolákra a mezőgazdasággal kapcsolatba való hozatalára. Egy földművelő ország t. uraim, nem állhat meg, hogyha elemi oktatását és általában oktatásügyét a mezőgazdasággal kapcsolatba nem hozzák. És e részben annál könnyebb a feladat, mert t. barátomnak a vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak hatályos támogatását tapasztalom. Már az 1896. évi költségvetésben a téli tanfolyamra oly összeg volt felvéve, hogy a 140 tanfolyam tartása volt biztosítva. En ezen összeget a jövő évi költségvetésben most megdupláztam, azonkívül intézkedtem arról, hogy megfelelő dotáció vétessék fel a tanítóknak gazdasági kiképzésére is. (Helyeslés.)

Egy pár hét előtt voltam egy földmivésiskolában Pápán; ott tudakozódtam, hogy az oda berendelt tanítók miképp feleltek meg feladatuknak és hivatásuknak s mondhatom, hogy a ki hallotta annak a 40 tanítónak a vizsgálatát, az mind lelkesedett azért az eszméért, hogy az oktatást a mezőgazdasággal kapcsolatba hozzuk. Mindenki azt mondta, hogy nem hinné az ember, hogy négy hét alatt mennyi ismeretet lehet elsajátítani, mennyit lehet tanulni. Ugyanottan mostan szemben a földmivésiskolával építetik egy tanítóképződe. Itéljék meg önök, t. uraim, hogy — már gazdaságilag — mennyivel különben képzett tanítók fognak kijönni egy olyan pedagógiából, a melynek tanulói mindennap látják a szőlőmivélést, látják a gazdasági mivélést, látják az állattenyésztést, mert egy gazdaság van szemük előtt.

En azt óhajtanám, hogy jövőre minden tanítóképző és földmivésiskola közt ilyen összeköttetés legyen.

Gondoskodtam arról is, hogy a földmivés nép részére mintagazdaságok létesítsenek. Nem olyan mintagazdaságot értek, a melyeket drágán az állam állítson fel és a melyeket azután senki se nézzen meg, hanem úgy értem azokat, hogy válaszszuk ki a földmivés népből a megfelelő vidéken a legjobb gazdát s adjunk neki egy kis segítséget, azért, hogy gépeit, épületeit jobb karban tartsa, jobbra való állatokat szerezzen be. Annak a földmivés népnek, mely első sorban az ő sorsán, az ő kenyerén élő embertől akar tanulni, az, a mit ott fog látni, hasznára fog válni, az, a mit ott lát, azt követni fogja saját gazdaságában is. (Helyeslés.)

Még a szakirodalomról szólhatnék, különösen érte a népies irányban. Ohajtanék olvasókönyveket, népszerűen irt és tartott gazdasági könyveket kiadni — nem néhány száz, hanem ezer és sok ezer példányban — hogy azokat a nép olesón, jutányosan megszerezhesse és azokból gazdasági ismereteit gyarapíthassa.

Egy fontos kérdés, amelylyel foglalkozik a vezetésem alatt álló miniszterium: a

szőlők ujjaalakításának kérdése. A rendeletek készen vannak; nem szükséges egyéb, minthogy azok kiadassanak és expedíaltassanak. Itt csak annyit mondhatok, hogy a szőlők rekonstrukciójának czimén ezen évben 200,000 frttal emelkedik a dotáció, úgy, hogy e czélra körülbelül 500,000 frtot fogunk ez évben fordítani.

Legközelebb két tanácskozást szándékozom a miniszteriumban tartani. Az egyik az öntözésnek a kérdését fogja tárgyalni. E czélra a költségvetésben, mint lépést, öntözésatornák segélyezésére 50,000 frtot már felvettem. Másfelől egy másik tanácskozást szándékozom tartani az értékesítés kérdésében, még pedig nemcsak a gabonára szoritkozva, hanem gabonára, állatokra, borra, szőlőre, gyümölcsre nézve, szóval mindenre, a mi a gazdának eladni valója van; mert úgy találom, hogy ha nem is változtathatunk az árvízszonyokon, de azért a jelen körülmények közt is azt hiszem, a helyzet javítására még sokat tehetünk.

Altalában az 1897-iki költségvetésemre nézve, t. uraim, meg kell jegyezni, hogy egy földmívelési miniszternek, szerintem, a költségvetésével megelégedve lenni soha sem szabad, de azt konstatálnom kell, hogy a földmívelési költségvetés kiadási tétele az 1897. évre több, mint egy millióval, 1,099,000 frttal emelkedett. Maga a rendes költségvetés, amely állandó tételnek, állandó emelkedésnek tekinthető, 774,000 frt kiadási többletet mutat fel. Ha pedig hozzáveszem a bakteorológiai és a földtani intézet felállítását, akkor ez a többlet másfél milliót képvisel. Mondhatom, hogy a költségvetésnek alig van dologi tétele, a mely ne emeltetett volna és így el kell ismernem, hogy t. barátom a pénzügyminiszter ur — ámbár mindig tekintettel van az állam pénzügyi helyzetére — valamint miniszterársaim is költségvetésem megállapításánál nem akadályokat igyekeztek elélem gördíteni, hanem helyzetemet könnyíteni igyekeztek. (Eljenzés.)

Az egész vonalon, t. uraim, dolgoznunk, küzdenünk, alkotnunk kell. A magyar gazda, hozzá teszem, a magyar nemzet, kétszeres munkát, kétszeres dolgot mindnyájunktól joggal várhat el. A magyar gazdának nem szabad kétségbeesnie. A ki magát elhagyja, azt elhagyja az Isten is. Egyik legfőbb erőnk az önbizalomban, a jövőbe vetett hitünk magatartásában áll. Magyarországnak az Isten olyan földet adott, a melyet keresve kell keresni. A magyar föld kincsei még sok irányban nincsenek kiaknázva. És adott a gondviselés a magyar nemzetnek ehhez a földhöz olyan népet is, a mely ahhoz méltó, a mely ragaszkodik a földhöz, a mely megérti a költő szavát, hogy a földön kívül nincsen számára hely. (Élénk tetszés és eljenzés.)

Ahhoz, hogy valaki megértse, hogy milyen ez a magyar földmivész, látni kellett t. uraim, hogy mikor ez évben lenn voltunk Pusztaszeren. Szakadt az eső és mértföldekről jöttek ezek meg ezek kocsin, áztak és fáztak; jött a gazdaember feleségével és magával hozta minden gyermekét és ott állott hajlék nélkül, nem azért, hogy valamit lásson, mert a mi látnivaló volt, azt elmosta az eső, hanem azért, hogy elmondhassa késő időkben, hogy ott volt, mikor a honalapítás ezredik évfordulóját ünnepelték. Az ilyen földmivész nép előtt, uraim, a mely a mindennapi kenyerét maga keresi és mégis ennyi idealizmussal bír, az ilyen nép előtt kalapot kell emelni. Ezt nem én mondom, hanem mondták külföldiek, kik ezt a jelenetet látták.

És mikor azt a kérdést vetem fel magamban, hogy milyen a magyar birtokososztály, akkor engedjék meg, hogy ne a jelenlevőkről beszéljek. Azt mondhatnák, hogy ez kaptáció benevolentiae akar lenni. En-

gedjék meg, hogy a közelmúlt egy időszakra térjek vissza: arra az időszakra, a midőn a Köztelek szűk falai közt őrizték, melegengették, élesztették a magyar gazdák a honszeretet tüzét. Hányan vannak, a kik még visszaemlékeznek, hogy kétszer dobant meg a mi szivünk, mikor a gazdasági egyesületből apáink haza jöttek, mert éreztük azt, hogy közelebb jövünk egy lépéssel ahhoz, a miért minden magyar ember imádkozott.

Ki ne tudná azt önkök közül, hogy az alkotmány helyreállítását az 1865-ki gazdasági kiállítás előzte meg és ki ne tudná azt, hogy az 1865. évi gazdasági kiállításnak történetünkben milyen szerep jutott osztályrészül. Igenis, elődeink gazdasági ügyekről tanácskozva, megbízás nélkül is képviselték, akkor az egységes magyar nemzetet. Ők mindenkit szívesen láttak ott, mindenkit befogadtak; nem nézték, hogy milyen vallásu, nem nézték, milyen párthoz tartozik, csak azt nézték, milyen magyar ember-e az illető, a ki hazáján segíteni akar.

Maradjunk, t. uraim, változott viszonyok közt is, hívek ezekhez a hagyományokhoz. Ha ellentétek, ha hézagok vannak a gazdasági életben, az ellentéteket ne kiélesíteni, hanem a közérdekek kiegyenlíteni igyekezzünk. A magyar gazdának ne új ellenségeket, hanem új barátokat igyekezzünk szerezni. A magyar gazdának nem elég, hogy az ő ügyét egyes osztályok, egyes csoportok vagy csak egyes pártok támogassák; a magyar gazda csak úgy remélhet boldogulást, ha az egész nemzet, az egységes, tagokra nem osztott, egyformán gondolkodó és egyformán érző magyar nemzet zárt sorokban áll a háta megett.

De Magyarországnak, t. uraim, nemcsak földje, nemcsak népe van, melyet keresve keresni kell, hanem van királya is (Szünni nem akaró lelkes eljenzés. A kongresszus tagjai felállanak.), a kit nagy nemzetek is méltán irigyelhetnek tőlünk. A magyar gazdának hatalmasabb védője, nagyobb pártfogója, őszintébb jóakarója mint felséges királyunk, nincsen a miért is ezzel zárom szavaimat: Eljen a király, éljen a haza. Meg-megújuló, szünni nem akaró tetszés és eljenzés.)

Rakovszky István. Azon szavak után, melyek a földmívelésügyi miniszter Ónagyméltósága ajkairól elhangzottak, bátor vagyok egy indítványt fűzni. Azt hiszem, nem szükséges hosszabban indokolnom indítványomat. A miniszter ur hódolatteljesen emlékezett meg Magyarországnak apostoli királyáról, méltóztassék elhatározni, hogy ezt a maga útján táviratban Ó felségével is tudassuk. (Hosszan tartó eljenzés. Helyeslés.)

Dr. Hagara Viktor. A magyar gazdasági egyesületek elhatározták, hogy az ezredéves kiállítás alkalmára monografiáikat összegyűjtve, egy nagy kötetben fogják kiadni. Ez sikerült is s az egyletek bizalommal néznek jövőndő működésük elé s a miniszter ur Ónagyméltósága megnyugtató szavaiból erőt, kitartást merítenek arra, hogy mindenkor együttesen munkálódjanak a hazai mezőgazdaság felvirágoztatásán. A gazdasági egyesületek nevében a monografia egy példányát van szerencsém Exellenciádnak átnyújtani, méltóztassék azt az egyletektől kegyességgel és szeretettel fogadni. (Eljenzés.)

Dr. Darányi Ignác: Hálásan köszönöm a gazdasági egyesületek szíves megemlékezését; a gazdatársadalmi mozgalmaknak e mű egy újabb kiváló jele; részemről Isten áldását kérem a gazd. egyletekre s kívánom, hogy a mezőgazdaság emelésére irányuló törekvéseiket mindenkor siker koronázza. (Hosszantartó eljenzés és taps.)

A kongresszus ezután áttér a napi-rendre.

Forster Géza főtitkár előterjeszti, hogy 838 képvisleti tag jelentkezett.

A tagok névsora, mely a kongresszus határozati javaslatait tartalmazó füzetben benfoglaltatik, felolvasottnak vétetik. A főtitkár egyúttal jelentést tesz a kongresszus előzetes költségeiről.

Gróf Károlyi Sándor elnök a kongresszus határozataként kimondja, hogy a kongresszus a főtitkár előterjesztéseit tudomásul veszi.

Még a kispesti Rudolf-fogadalmi templom építésére alakult bizottság átiratát olvasták fel; a bizottság a Múzeum előcsarnokában rendezett néprajzi misszió-kiállítás megtekintését ajánlja a kongresszus figyelmébe.

Ezzel a megnyitó ülés véget ért.

I. szakosztály ülése.

1. Gazdasági egyesületek szövetsége.

Ifj. gróf Széchenyi Imre elnök a szakosztály ülést megnyitja. Az első tárgy „a gazdasági egyesületek szövetsége”. Jegyzőkönyv felkéri **Röszler Károly** a vasmegyei, és **Halász Gyula**, a bács-borogmegyei gazdasági egyesület titkárját. Kéri a szakosztályt, hogy a tárgyalásra kitűzött rövid időre való tekintettel az előadó javaslatát, mely nyomatásban minden tagnak megküldetett, felolvasottnak tekinteni méltóztassék. (Helyeslés.) A felszólalások előtt azonban **Rubinek Gyula** előadó kíván röviden szólni. (Halljuk! Halljuk!)

Rubinek Gyula előadó: T. szakosztály! Nagyfontosságú elhatározás előtt állunk, a midőn a szövetséges gazdasági egyesületeknek ujjaalakításáról van szó: Nem új kérdés ez, foglalkozott már vele számtalan kongresszus és szövetségi nagygyűlés, a nélkül azonban, hogy a gazdatársadalom meg-egyezésre jutott volna. Minden egyes ily alkalommal az ellentétek mindjobban kiélesedtek, s ahelyett, hogy a gazdatársadalom érdekei védelmére tömörült volna, szét-dobálódott, sokkal inkább szétzüllött, sem-hogy az együttműködés eszméje csak egy lépéssel is előbbre vihető volt. En azt hiszem t. szakosztály, nincs halasztani való időnk, s hogy elérkezett a pillanat, a midőn éppen azoknak a vezérlő elemeknek, kik a gazdasági egyesületekben csoportosulnak, kell a zászlót kézbe ragadni, hogy a mezőgazdasági válságból való kibontakozásra az utat jelöljék. Kétségtelen, hogy a mai állapot való javítás nem tűr halasztást már.

S midőn ezt elismerjük, nem szabad e pontnál megállanunk, hanem meg kell ragadni az eszközöket, melyek a válságból való kibontakozáshoz vezetnek. Ha nem is jelölte volna meg az irányelveket a III. országos gazdakongresszus, melyeket a törvényhozásnak, kormánynak, társadalomnak követnie kell, közvetlen szemünk előtt folyt le a nemzetközi gazdakongresszus, a mely megjelölte egész határozottsággal az irányt, melyet követve a magyar gazdatársadalom saját érdekeit megvédelmezheti. Mint egy ember véleménye emelkedett érvényre a nemzetközi gazdakongresszuson az a nézet, hogy a gazdatársadalom tömörüléssel tudja érdekeit megvédeni, s csakis ha a szétszórt gazdatársadalom szövetkezik.

S a szövetkezés t. kongresszus, nemcsak mint pusztá jelszó hangzik el, mert hiszen előttiük a külföld példája, a hol a szövetkezéssel bámulatos eredményt értek el eddig is. Nem lehet tehát a mezőgazdaság barátja az, ki a gazdasági szövetkezés ellenében agitál s akár direkte, akár indirekte a gazdatársadalom tömörülését, társulását ellenzi. Nincs is ennek a gazdakongresszusnak egyetlenegy tagja sem, ki a gazdatársadalom tömörülését nem óhajtáná. Csakhogy t. szakosztály, maga az óhaj még nem elég,

mert hisz-
óta a szöv-
egyezésre j-
tudunk. T-
mellé, a m-
valósítani
kiélesítését
kat kutatja
megegyezés

A jel-
gos gazda-
adatát képe-
szövetségét
esakis egy-
akkor em-
színvonalán
ben hozand-
ség egyhar-

Azt h-
érdeke, ho-
képviselt
tömörüljön
sági gazda-
jelenben it-
alkalmul
akként áll-
zetet, a mi
megfelel s
biztosítja,
gazdasági
leg kötele-
szövetség-
Ez annál
végrehajtó-
arra, hogy
haza is tár-
alapszabály
megküldöt-

Anná-
a szövetség-
egy átmen-
hogy a g-
vényhozási
Ezen támo-
érvényesül-
kérdésében
tömör tes-
miniszter
hogy a
első szerep

Hogy
formájában
végrehajtó-
sági egye-
akkor más-
mint O E-
jegyezte,
alapszabály
sületek szö-
erő, az a
séggel val-
(Helyeslés.)

Azt h-
magamat,
szabályter-
letek jóaka-
ajtot döng-
zetre azt
egyesülete-
állításoma-
korlati pél-

Az a
minden eg-
minden eg-
jában lesz-
teket meg-
lépés felet-

Ez ig-
minden ga-
rozza el, h-
szövetség-
most a me-
ség működ-
intenzívja
szakasz sz-
lésen egy-

mert hisz óhajtani, óhajtottuk már 22 év óta a szövetséget, de létrehozni, közös meg-egyezésre jutni még egyetlenegy ülésen sem tudtunk. Tettrevágyó akarat kell az óhaj mellé, a mely az óhaj gyakorlatban megvalósítani is tudja, mely nem az ellentétek kiélesítését keresi, de az összekötő kapcsolat kutatja s ezeket sikerülni is fog közös megegyezéssel megtalálunk.

A jelen gazdakongresszus a III. országos gazdakongresszus letéteményese s feladatát képezi, hogy a gazdasági egyesületek szövetségét megalkossa. Ezt a célt azonban csakis úgy érheti el e kongresszus, csakis akkor emelkedik a rendes kongresszusok színvonalán felül, hogy ha az ezen kérdésben hozandó határozat, mint a gazdaközön-ség egyhangú véleménye emelkedik érvényre.

Azt hiszem, mindnyájunknak az az érdeke, hogy a gazdasági egyesületekben képviselt gazdatársadalom teljes számban tömörüljön és szövetkezzék. 43 törvényhatósági gazdasági egyesület képviselői vannak jelenben itt s ez, éppen ez a legkedvezőbb alkalom kínálkozik arra, hogy úgy és akként állapítsák meg az alapszabálytervezetet, a mint az az ő érdekeiknek legjobban megfelel s a mellett, hogy autonómiájukat biztosítja, biztosítsa azt is, hogy a jelenlevő gazdasági egyesületek mindegyike erkölcsi-leg kötelezve érezze magát arra, hogy a szövetségnek tagja legyen és azt támogassa. Ez annál inkább könnyebb lesz, mert a végrehajtó-bizottság megadta az alkalmat arra, hogy a t. egyesületek mindegyike oda-haza is tárgyalja a kérdést, a mennyiben az alapszabálytervezetet az összes egyleteknek megküldötte.

Annál könnyebb lesz megegyezni, mert a szövetség létesítése ideiglenes jellegű, mint egy átmeneti állapot, a melynek az a célja, hogy a gazdasági érdekképviseletnek törvényhozási uton való szervezését támogassa. Ezen támogatásnak minden irányban kell érvényesülni, nemcsak az érdekképviselet kérdésében: a gazdatársadalomnak mintegy tömör testületnek kell a földmívelésügyi miniszter köré csoportosulni, ha azt akarjuk, hogy a földmívelésügyi tárca legyen az első szerepvivő a kormányzatban. (Eljenzés.)

Hogy az alapszabálytervezet a jelen formájában látott napvilágot, az nem a végrehajtó-bizottságon mulott, ha a gazdasági egyesületek másképp gondoskodnak, akkor más alakot öltött volna, mert hisz, mint Ó Exzellenziája az elnök ur is megjegyezte, nem az alapszabálytervezet, nem alapszabályok kötik össze a gazdasági egyesületek szövetségét, hanem az az erkölcsi erő, az a kötelezőerő, a mely a szövetséggel való együttműködésre készíteti őket. (Helyeslés.)

Azt hiszem, hogy helyesen fejezem ki magamat, ha azt mondom, hogy ezen alapszabálytervezet tisztán a gazdasági egyesületek jóakarására van bízva és nyitott ajtót döngött, a ki a jelen alapszabálytervezetre azt mondja, hogy az a gazdasági egyesületek autonómiáját sérti. Hogy ezen állításomat be is bizonyíthassam, egy gyakorlati példával fogok élni.

Az alapszabálytervezet megfog küldetni minden egyes gazdasági egyesületnek; tehát minden egyes gazdasági egyesületnek módjában lesz újabban hozzászólni, a részleteket megvitatni és azután határozni a belépés felett.

Ez igen fontos momentum, mert így minden gazdasági egyesület szabadon határozza el, hogy az alapszabálytervezet szerinti szövetséghez hozzájárul-e vagy sem. Már most a mennyiben hozzájárul, ha a szövetség működése valamely gazdasági egyesület intenciójával nem egyezik meg, a XI-ik szakasz szerint a következő rendes közgyűlésen egyszerűen kimondja, hogy kilép és

akkor a szövetségi nagygyűlés ezen határozatot egyszerűen csak tudomásul veszi.

A mi az anyagi hozzájárulást illeti, azt hiszem, az is a legnagyobb liberalitással van megoldva a tervezetben, mert a szövetségi nagygyűlés megállapítja ugyan a költségvetést, megállapítja a kulcs szerinti hozzájárulási arányt; de ezen határozat előbb a vidéki gazdasági egyesületek közgyűlése elé kerül. És csak ha ez elfogadta, akkor válik kötelezővé, a mi természetes is.

A szövetségi nagygyűlés nem ismeri a vidéki gazdasági egyesület anyagi erejét azt az illető közgyűlés határozhatja csak el.

A nagygyűlés megállapíthat egy programot, de megvalósítása a vidéki gazdasági egyesületektől függ, a mennyiben hozzá anyagi és erkölcsi erejük van.

Az autonómia kérdése tehát azt hiszem a legnagyobb óvatossággal van érintve a tervezetben.

Felhozott, hogy a szövetségi nagygyűlés határozatai egyes vidéki érdekeket sérthetnének. Ezt nem tudom elképzelni, mert éppen ellenkezőleg a szövetségi nagygyűlés lesz hivatott arra, hogy a vidék érdekeit érvényre juttassa, hisz a vidék érdekei összességükben országos érdeket képeznek, a vidék boldogulása az ország boldogulása is.

Felhozott továbbá az is, hogy a végrehajtó bizottság miért dolgozta ki az országos gazdasági egyesülettel együttesen az alapszabálytervezetet. Hát t. szakosztály, ez tisztán formai kérdés.

Sokkal nehezebb kérdés azonban ennél az, amit maga az alapszabálytervezet nyitva hagyott t. i. az anyagi hozzájárulás kérdése. Amint méltóztatnak tudni, a végrehajtó bizottság tervezete a vidéki egyesületek szabad hozzájárulására bízta, hogy a szövetség első költségeit fedezze. Van azonban itt egy tervezet, melyet Wenninger Mátyás ur a komáromi gazdasági egyesület kiküldöttje nyújtott be, amely azonban elkésve érkezett úgy, hogy a plénumban már nem volt tárgyalható.

Ezen tervezetben Wenninger ur azt az eszmét veti fel, hogy a kiküldöttek számához kötéssék a hozzájárulási arány olyképp, hogy minden kiküldöttre állapíttassék meg egy kulcs szerinti összeg, melylyel az illető gazdasági egyesület a közös költségekhez hozzájárul. Ha egy gazdasági egyesületnek ötszáz tagja van, ez a szövetségi nagygyűlésen öt, az igazgató, választmányban pedig egy taggal képviselteti magát; feltéve, hogy a kulcs 10 frt, akkor 60 frttal járul hozzá a költségekhez. Ezt sikerült kombinációnak tartom. Ami azonban Wenninger ur további kombinációját illeti, csak röviden jelzem, hogy ő a szövetségi nagygyűlést mellőzi a tervezetben és helyette minden teendőt az Országos Magyar Gazdasági Egyesületre óhajtja bízni.

En magam részéről ehhez már csak azért sem járulhatok hozzá, mert a tervezet nem számolt az Országos Magyar Gazdasági Egyesülettel, azt mintegy feloszlottnak tekintti úgy, hogy én magának az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek az autonómiáját látnám veszélyeztetve e tervezet által.

Nem akarom azonban hosszasan igénybevenni a t. Szakosztály figyelmét, ellenkezőleg azt óhajtom, hogy a t. tagtársaknak alkalmuk legyen nézeteiket nyilvánítani. Legyen szabad azonban nekem is figyelmükbe ajánlanom azt, amit az elnök ur mondott, hogy ne tárgyaljunk itt kölcsönös bizalmatlansággal, hanem ellenkezőleg igyekezzünk a kapcsolatot keresni.

En gazda és gazda között, egyesület és egyesület között nem ismerek különbséget; teljes lelkiismereti megnyugvással biznám a mezőgazdasági érdekképviseletet az egyesületek bármelyikére, képviselte ezt eddig

minden gazdasági egyesület, úgy az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, mint minden más vidéki egyesület. És éppen azért, mert mindegyikben feltétlenül megbízom, éppen azért, mert az Országos Magyar Gazdasági Egyesület mindenkor meg tudta védelmezni függetlenségét, mindenkor elsőrendű harczosa volt a gazdasági érdekeknek és csak fokozottabb mértékben teljesíthetné a gazdasági érdekek védelmét, ha a gazdasági egyesületek központjává válnék, ajánlom elfogadásra határozati javaslatomat. (Zajos eljenzés.)

Galgóczy Károly azt indítványozza, hogy az alapszabálytervezet pontonként tárgyalassék akként, hogy előadó felolvassa sorban a pontokat s azokra a tagok megteszik az észrevételüket, mert itt mindenkinek van joga hozzászólni. (Helyeslés.)

Tisza István osztja az előtte szóló által felhozottakat, ezélszerűnek tartaná azonban mégis, ha a pontonkénti tárgyalás előtt egy általános vita indulna meg, melynek konkluziója aztán az volna, hogy a kongresszus elfogadja, vagy el nem fogadja az alapszabálytervezetet a részletes tárgyalás alapjául.

Gróf Szechenyi Imre elnök: tehát előbb általánosságban tárgyaljuk a tervezetet. Elsőnek fel van jegyezve Bokor Pál a szegedi gazd. egyesület kiküldöttje.

Bokor Pál, a szegedi gazdasági egyesület kiküldöttje elvileg hozzájárul a tervezet-hez és azt elfogadja. Azonban némely észrevételt tesz és különösen azt kívánja, hogy kormánysegélyben ne csak a vármegyei, hanem a törvényhatósági egyesületek is részesüljenek.

Baró Jósika Gábor. Nem fogadja el az előadói határozati javaslatot, mert az alapszabálytervezetben nincs megóva a III-ik országos gazdakongresszus szelleme. Mert habár az első, negyedik és ötödik pont be is van tartva, de egészen szem elől tévesztették a 3-ik pontot. A III-ik országos gazdakongresszus határozatának 3-ik pontja kimondja, hogy a szövetkezeti alapszabály átdolgozandó. Itt pedig a szövetkezet létezése csakis a nagygyűlés által van dokumentálva, különben csak mellékesen van megnevezve. Ez oka annak, hogy az egyes gazdasági egyesületek most is abban a hiedelemben vannak, hogy nekik talán csak mellékes szerep van szánva s egy idő múlva ezt a mellékes szerepet is elveszthetik. A mi a megbízottak létszámának meghatározását illeti, a tervezet alapján nem fogadhatja el, mert ez mindig alkalmat fog nyújtani arra, hogy egyes egyesületek mindig preponderanciát gyakoroljanak. Az mondja az indoklás, hogy ez helyes, mert az erősebb nem lehet egyenrangú egy gyöngébbel. Ő ellenben azt hiszi, hogy minden egyesület, a mely belép, egy tagot teszen s egyenlő jogai és egyenlő kötelezései vannak.

Ajánlja elfogadásra az erdélyi gazdasági egyesület következő határozati javaslatát.

„Mondja ki a IV. orsz. gazdakongresszus, hogy a gazdasági egyesületek képviselőiből alakítandó nagygyűlés még ez évben összehívandó. Az alapelvekre nézve kívánatosnak tartja, hogy:

1. A magyar gazdasági egyesületek országos szövetsége külön alapszabályokkal és Budapesten székelő központi szervezettel alakuljon meg;

2. a szövetségbe belépés az alapszabályokban meghatározandó — mondjuk: évi 100 frt tagsági díj és tíz évi kötelezettség mellett — közgyűlési határozattal történjék;

3. ezen tagsági kötelezettség és díj minden tag egyesületnek egyenlő jogokat biztosít.

Simitska Endre. T. szakosztály! Itt néhány egyesület a szövetséghez hozzájárulni nem akar, mert félti az autonómiáját. Nem tudom

megállani, hogy ne nyilvánítsam azon nézetemet, hogy ezen széthuzást a mai körülmények között még akkor sem tartanám opportunusnak, ha az OMGE. és a vidéki gazdasági egyletek törekvései között némi ellentét volna. Akkor azonban mikor ellentét fenn nem forog, s aprólékos hibák tétetnek szövé az alapszabálytervezetre nézve, melyeket mi magunk között is korrigálhatunk, — nem tartom helyesnek, hogy itt a nyilvánosság előtt pertraktáljuk ezeket a részleteket.

Egyébként a szövetség életrevalóságának legfőbb kellékét szóló abban látja, hogy a vidéki érdekek központi képviselőjére éppen az OMGE. igazgatóválasztmánya kötelezi magát és ő vállalkozik arra, hogy a vidéki mezőgazdasági közvéleményt irányítsa és annak itt a központban súlyt és érvényt szerez. Szóló szerint a gazdasági egyesületek csak úgy érvényesülhetnek, ha teremtenek egy országos tekintélyes központot, a mely az ő érdekeiket magáévá téve, annak illetékes helyen súlyt szerezni fog tudni. Ebből a felfogásból indult ki a szabolcs-vármegyei gazdasági egylet akkor, midőn az itt kontemplált szövetséghez teljes mértékben hozzájárul.

Hogy a szövetség eredményes munkát végezhesen, bele kell vonni a szervezetbe az egész gazdaközönseget a szabad társulás alapján. Ha pedig ekként lehetséges nem volna, akkor, szerinte a gazdasági egyletek feladata volna odahatni, hogy a mezőgazdasági köztevékenység költségéhez az adóalap arányában járuljon a gazdaközönség hozzá.

Tokaji László azok pártján áll, kik a végrehajtó bizottság által előterjesztett tervezetet nem fogadják el. Miért nem? Azért, mert oly intézményt akar létesíteni, a melynek tervezete és kiviteli módzatai nagyon hiányosak és egyoldalúak. Szóló nem tekintheti szövetségnek azt a intézményt, a melynek alapszabályai nincsenek. Ez a tervezet lehet az OMGE. alapszabálya, s a záradék lehet a vidéki gazd. egyletek alapszabályainak kitoldása, de semmi esetre sem lehet a szövetség alapszabálya. Ezt a kifejezést, hogy a „gazdasági egyletek szövetsége” nem látjuk a tervezetben. A III. orsz. gazdakongresszus 44. határozata 8. pontba foglalta a szövetség létesítésének szükségességét; ez a 8 pont nem mondja azt, hogy a szövetség alapszabályai bevonandók az OMGE. és a vidéki gazd. egyletek alapszabályaiba, de kimondja, hogy a szövetséghez való hozzátartozandóság bevonandó a szövetség alapszabályaiba. Ez uraim kardinalis különbség. Ajánlja az erdélyi gazd. egylet határozatait elfogadásra.

Báró Jósika Gábor, mint az Erdélyi Gazdasági Egyesület tagja szólal fel s kijelenti, hogy a végrehajtóbizottság által előterjesztett alapszabálytervezetet egyesülete nevében el nem fogadhatja, mert az nem felel meg a III. országos gazdakongresszus idevonatkozó határozatai intenczióinak. A kongresszus határozata ugyanis az volt, hogy a gazdasági egyesületek nagygyűlése alakítsa újra a szövetséget, nem pedig egy ad hoc kongresszus, melynek tagjai közt lehetnek, sőt vannak is sokan, kik egy gazdasági egyletnek sem tagjai. Ajánlja az erdélyi gazd. egylet javaslatát elfogadásra.

Szakács Péter ellentétben előtte szólóval elfogadja a végrehajtóbizottság által be-terjesztett alapszabálytervezetet, mert elég garanciát lát abban, hogy a gazdasági egyletek szövetsége prosperálni fog s nagyban hozzá fog járulhatni ahhoz, hogy a gazdaközönség sérelmeit, bajait, a törvényhozás orvosolja.

Gróf Karolyi Sándor. A szövetséget úgy kell megalkotni, hogy minden egyesület autonómiája fenmaradjon és ki legyen zárva a majorizáció az Országos Magyar

Gazdasági Egyesület részéről. Fogadjuk hát el a határozati javaslatot azzal a tördással, hogy az Orsz. Magy. Gazd. Egyesület a do-log részleteit az egyes egyesületekkel tárgyalja és beszélje meg. (Általános helyeslés.)

Weminger Mátyás, Balogh Lajos és **Szakács Péter** kívánják a szövetség megalkotását: a mi az alapszabályokat illeti, azok megállapítása már a részletes tárgyalás dolga.

Bedő Imre. Melyen tisztelt Szakosztály! Mindenekelőtt kijelentem, hogy elfogadom, a végrehajtó-bizottság javaslatát. Nem is tartom szükségesnek ezt indokolni, mert az előadói javaslat oly korrektül és oly meggyőzően van indokolva, hogy én nem tudnék új érveket felhozni, csak ismételni tudnám az ott elmondottakat.

En ma mint erdélyi ember szólok fel és pedig azért, hogy az erdélyi gazdasági egyesület indítványáról egyetmást elmondjak. Világítsuk meg az érem másik oldalát, lássuk milyen fényes az. Hittem, reméltem, hogy az utolsó perczen, a 12-ik órában mikor a házunk már ég, az illető urak talán módot fognak találni, hogy a visszavonás üszkét közénk ne dobják. (Halljuk!) Reméltem, hogy a kezdeményezés után minden gazda kivétel nélkül két kézzel fog kapni utána, s örülni fog annak hogy végre valahára tehetünk valamit. Hittem és reméltem, hogy módot fogunk találni, hogy erőnket valahára tömörítjük, de csalódtam, csalódtam pedig abban a pillanatban, a midőn láttam, hogy az erdélyi gazdasági egyesület fentartja indítványát és a mellette felszólalók inkább csak elodázní akarják a dolgot. Hallottam néhány megjegyzést arra nézve, hogy igen tekintélyes egyesületek vannak, a melyek azt kívánják, hogy ezen a végrehajtó-bizottság által előterjesztett javaslatok átdolgoztassanak, vagyis, hogy ezen javaslatok ne fogadtassanak el.

Lássuk tehát milyen súlyt kell tulajdonítani az erdélyi gazdasági egyesület ezen indítványának. Valamikor az erdélyi gazdasági egyesületeknek igenis volt létjoga — a czimre értem, — de most midőn majd minden megyében van Erdélyben is gazdasági egyesület és talán az erdélyinek van a legkevesebb tagja (Derűtség) akkor tudjuk már a súlyt is mérlegelni. Ezeket kívániam az erdélyi gazdasági egyesület indítványára nézve elmondani. (Élénk helyeslés.)

Kodolányi Antal. Tisztelt szakosztály! Én azt hiszem, hogy jelenlegi összejövetelünknek főczélja az, hogy létesítsék a szövetség. Ez pedig vagy létesül most, vagy nem létesül soha többé. (Ugy van.) Mert én 33 év óta vagyok a gazdasági egyesület tagja, de nem emlékezem, hogy valaha ily nagy részvétel mutatkozott volna, a gazdákat pedig oly nehéz összehozni, hogy ismétlem ha a ma nem létesül a szövetség, nem fog létesülni soha. Azok az urak, a kik az Országos Magyar Gazdasági Egyesületben találnak gáncsot bizonyára el sem olvasták az alapszabálytervezetet, mert hisz annak 10-ik paragrafusára második bekezdésében ki van mondva, hogy:

„Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület és a szövetséges gazdasági egyesületek közötti viszonyt a szövetségi nagygyűlés által megállapítandó ügyviteli szabályzat körvonalozza, mely azonban a vidéki gazdasági egyesületek eddig élvezett autonómiáját nem módosíthatja, sem nem csorbíthatja.”

A midőn tehát ez a pont benne van az alapszabályokban, azt hiszem, csak széthuzás az illető gazdasági egyesületek részéről, ha azt nem fogadják el. Felhivom ezért azokat, a kik ezeket az alapszabályokat nem fogadják el, vonuljanak vissza és hagyják a többieket munkálkodni. (Helyeslés és zaj.)

Merey Lajos nem osztja előtte szóló azon nézetét, hogy a ki nem fogadja el az

alapszabály-tervezetét, hogy az vonuljon vissza, mert ez annyi lenne, mint lemondani a gazdák együttartásáról. Ugy látja különben, hogy nincs nagy eltérés a felszólalók nézetei közt. Minden egylet félti autonómiáját s ezt jól is teszi, ne áldozza fel azt még a szövetségnek sem. A kérdés igen egyszerűen oldható meg akként, hogy maradjanak meg a gazdasági egyletek függetlenül és tartssanak össze, mint egy erős láncszem magában a szövetségben. (Helyeslés.)

Nem osztja Tisza István azon nézetét, hogy ne alakíttassék meg a gazdasági szövetség; nem lehet azt tovább halasztani, a tavalyi kongresszus kimondta annak szükségét.

Az aggályokat, melyeket a Nyitra-megyei gazd. egylet is kíván, a részletek megállapításánál el lehet oszlatni s akkor ugy az Erdélyi, mint a Vas megyei gazdasági egyesület is előadhatja és érvényesítheti óhajait, meghallgathatjuk egymást a szövetségben magában is. De alakítsuk meg előbb. Nem helyesli egyébként, hogy a szövetség alapszabályait tárgyalják oly egyletek is, a melyek be sem léptek; ezt szóló jogtalanságnak tartja.

Tessék előbb belépni s azután tárgyalni. Elfogadja a javaslatot általánosságban.

Emödy József. Egyetért előtte szólóval, mert az a nézete, hogy a szövetségbe való belépés minden egyletnek csak hasznára lehet. Nem szabad a kongresszusnak Tisza István indítványát elfogadni, (Felkiáltások nem is fogadjuk el!), mert ha elfogadják, kimondanók azt, hogy a magyar gazdánál tehetlenebb ember a föld kerekéségén nem létezik. Husz éve hangoztatjuk, hogy a gazdáknak szövetkezni, tömörülni kell. S ha most elnapoljuk e kérdést az nem volna méltó a magyar gazdaközönséghez. (Zajos helyeslés.) Mindenben egyetért az előadói javaslat-tal, s ha vannak részletek, melyek javításra szorulnak, azt megtehetjük a megalakult szövetségben. Megvallja azonban, hogy jobb szerette volna, ha függetlenebb alapon egyesülünk pl. az országos gazdasági szövetség keretében; legalább akkor elkerültük volna, hogy napról-napra szemünkre vessék, hogy mi politizálunk az egyesületben, pedig jól tudjuk, hogy politizálni kell, mert ha a magyar gazda terményét olcsóbban vagy drágábban adhatja-e el ez is azon behatás befolyása alatt döntetik el, vajjon gazdasági politikánk jól vagy rosszul lett-e vezetve (Igaz ugy van) De mivel még kilátás sincs hamarosan arra, hogy a magyar gazdatársadalom olyan erős gazdasági szövetségben kulináljon, mint Németországban, előadói javaslatát elfogadom és ahhoz hozzájárulok. (Eljenzés.)

Szabó József: Az előhaladott idő nem engedi meg, hogy részletesen kifejtse véleményét s válaszoljon azokra, a mik itten az erdélyi gazdasági egyesület véleményét ellenző felszólalók részéről fel lettek hozva. Azt mondják ezek az urak, hogy széthuzásra vezet javaslatunk, hogy üszköt dobunk az egyletek közé; nohát ezek az urak az erdélyi gazdasági egyesület javaslatát nem ismerik. (Felolvassa a javaslatot.) Senki sem mondhatja e javaslatra tisztelt szakosztály, hogy széthuzás volna. Hivatkozik a megnyitó beszédben elmondottakra, hisz Önagyméltósága is azt mondta, hogy a szövetség, a melyre a gazdaközönségnek szüksége van, csak úgy jöhet létre, ha kölcsönös jóakarattal támogatjuk. Ezzel egyértelműleg előadó pedig azt mondja, hogy üdvös csak ugy lehet, hogy ha egyhangu megállapodással hozzuk létre. Eppen ezért az olyan nyilatkozatokat, hogy a kik nem akarják a szövetséget, azok vonuljanak félre, teljességgel nem tudja szóló helyesnek tartani. Egyébként szóló nem lát ellentétet sem Tisza István, sem Karolyi Sándor gróf indítványai és az erdélyi gazdasági

egyesület
ajánja e

MI

határoza
egyes eg
Négyvé
kérdése
tek köz
szövets
meg ne
egylet
az össz
volna e
A felsz
előadói
kivánsá
a szöve
fogadni
hogy ol
dend3 b
ható, a
egész v
gazdasá
utján ál
szabálya

Me

de kény
után. U
gazdak
szövets
12-ik ó
jöttünk
„O. M
esináljo
elegend
többi a
apró res
a tárgy
vagyok
rem a g
rolni, u
idejönne
san azé
fontos k
gulni. I
egyletek
gazda
előadás
költség
hívtuk
össze m
a szeg
sem fo
egyéb,
érdekeb
zethez

Sz

járul a

Se

gazdasá

Fa

a gazda
egyenlő
kell biz

Ti

retében
nyujt
hogy:

„M

összes g
ségének
ennek
vezetene

gazdasá

Felkéri
Gazdasá
tervezet

az orszá

Gr

ülést m
előtti ál
szerint

általán

Dr

előtti el

egyesület javaslata között, mely utóbbit ajánja elfogadásra.

Miklós Ödön szerint a kongresszusnak határozatai nem lehetnek olyanok, amelyek egyes egyesületek érzékenységét megtámadják. Négyéve, hogy szőnyegen van a szövetség kérdése, a szövetségbe lépett gazdasági egyesületek közgyűlése kimondta 1892-ben, hogy a szövetséget egyhangulag óhajtja. Hogy az meg nem alakult, azon mulott, hogy egyes egyesületek feltételeiket, nem akarták az összműködést biztosítani. Igen fájós érzés volna ez t. uraim, ha ma ismét beállana. A felszólalók megegyeznek abban, hogy az előadói javaslat nem elégíti ki az összes kívánásokat; előadó jelzi, hogyha létrejön a szövetség, kész némely módosításokat elfogadni. Ajánlja tehát a kongresszusnak, hogy oly utasítást adjon az esetleg kiküldendő bizottságnak, a mely végre is határozható, a mi biztosítja az együttműködést az egész vonalon. Hívjuk össze az ország összes gazdasági egyesületeit és ezeknek tárgyalásai útján állapítsunk meg a szövetség alapszabályait véglegesen.

Melzer Gyula: Nem akart felszólalni, de kénytelen ezt tenni az itt elhangzottak után. Ugy tudja szóló, hogy a magyar gazdasági egyesületek igazán melegen óhajtja a szövetség létrejöttét, hogy végre valahára a 12-ik órában testet öltson a szövetség, azért jöttünk ide, hogy létesítsük; megbiztuk az „O. M. G. E.”-et, hogy munkálkodjon, csináljon tervezetet, a mely kiindulási-pontnak elegendő, hogy azt teljesen kiépíthessük; a többi aztán a részletekre tartozik. De itt apró részletekről, minuciózus dolgokról foly a tárgyalás; nos hát uraim én is tagja vagyok vidéki gazdasági egyesületnek, ismerem a gazdát, a kit ha jogokat kell gyakorolni, úgy kell odavoncsolni; midőn pedig idejönnek akkor féltékenykednek, bizonyosan azért, hogy még tovább elodázzák ezen fontos kérdést. Hát így nem fogunk boldogulni. Ezek az intézmények: a gazdasági egyesületek meg fognak állhatni, de a magyar gazda el fog pusztulni. (Igaz.) Ennek az előadásnak az a vége lesz, hogy a nagy költségre kerülő kongresszust ide összehívtuk és most elodázzuk, tehát hívjunk össze még egy ilyen kongresszust, hogy az a szegény gazda idejőjön s majd akkor sem fogunk határozni semmit. Ez nem egyéb, mint agitáció a szövetség flásása érdekében. Kijelenti, hogy az alapszabálytervezet hozzájárul.

Szász István teljes lelkesedéssel hozzájárul a szövetség eszméjéhez.

Sebestyén Arthur pártolja az erdélyi gazdasági egyesület javaslatát.

Faillitsch Arthur azt hangoztatja, hogy a gazdasági egyesületek számára egyenlő jogokat és egyenlő kötelezettségeket kell biztosítani.

Tisza István hosszabb indokolás kíséretében oly értelmű határozati javaslatot nyújt be, hogy mondja ki a szakosztály, hogy:

„Mondja ki a kongresszus, hogy: Az összes gazdasági egyesületek országos szövetségének mielőbb való létesítését óhajtja, de ennek megvalósítására a szövetség szervezeteinek megállapítására az összes érdekelt gazdasági egyesület ülését tartja hivatottnak. Felkéri ennél fogva az Országos Magyar Gazdasági Egyesületet, hogy az alapszabálytervezetet végleges megállapítás céljából az ország gazdasági egyesületeit hívja össze.”

Gróf Széchenyi Imre elnök délután az ülést megnyitja s konstatálja, hogy a délelőtti általános vitában résztvevők többsége szerint a kongresszus az előadói javaslatot általánosságban elfogadja.

Dr. Hagara Viktor ajánlja, hogy a délelőtti eljárástól eltérőleg egy-egy szónok csak

5 percig szólhasson fel. — A kongresszus az indítványt elfogadja.

Gróf Széchenyi Imre elnök felkéri a gazdasági egyesületek kiküldöttait, hogy az előadói javaslat pontonkénti tárgyalása alkalmával tegyék meg az egyes pontokra vonatkozólag észrevételeiket. Felkéri előadót, hogy pontonként olvassa fel az alapszabálytervezetet.

Számosan szólaltak fel ezután a napirendhez, köztük Tisza István és gróf Festetics Andor.

Ihász azt ajánlja, hogy a javaslat részletes tárgyalásánál ne tegyenek határozott módosításokat, hanem csak az irányelveket állapítván meg, egy, az előadóból és Méreyből álló bizottságot küldjenek ki, a mely az irányelveket szem előtt tartva, a módosításokat szövegezzék.

Mérey Lajos: Nem akar akadémikus diszkusszióba becsátkozni, de mielőtt pontonként tárgyalná a szakosztály a tervezetet, előbb azzal kell tisztába jönni, hogy a szövetséget önállóan-e vagy pedig az Országos Magyar Gazdasági Egyesülettel egyesítlen akarja-e megalakítani. Nem vonja kétségbe az OMGE. igazán bokros érdemeit, hálásan kell azokról megemlékezni minden magyar gazdának. De ha a kérdést kimondjuk, hogy tisztán önálló alapszabályokkal alakuljon meg a szövetség, akkor az ezimben nem lehet az OMGE., hanem a czim csak az lehet: „Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége”.

Rubinek Gyula előadó hozzájárul Mérey javaslatához.

Gróf Széchenyi Imre elnök enuncziálja, hogy a szakosztály Mérey javaslatát elfogadva az alapszabálytervezet címét annak értelmében megváltoztatja.

Elnök a tárgyalás rövidítése végett javasolja, hogy az esetleg megváltoztatott szakaszokban csak az elvet állapítsuk meg, a szövegezésre pedig küldessék ki egy bizottság, Szabó József elnöke alatt Mérey Lajos és Rubinek Gyula tagokból. (Helyeslés.)

Tisza István szerint az első szakasznak elfogadott módosítása messzemenő következményekkel jár, mert a második szakasz az egyesülés célját körvonalozván, átváltotatandó s belőle kihagyandó mindaz, a mi az OMGE. körébe tartozik és nem a szövetség körébe. Ezzel az utasítással kívánja tehát áttenni e szakaszt a bizottsághoz.

Rubinek Gyula előadó azt hiszi, hogy elegendő, ha a második szakasz első bekezdése marad meg, a többi a), b), c) stb. pontok kihagyatnak, mert hisz az első bekezdés világosan körvonalozza, hogy mit várunk a szövetségtől.

Galgóczy Károly szerint ha az első szakasz megváltoztatásával az OMGE. egészen kihagyatik a dologból, kérni, vajjon ha az országos egyesületet kihagyjuk, a melynek pénze, vagyona van, milyen alapra helyeztetik a szövetség.

Gróf Széchenyi Imre elnök megjegyzi, hogy az első szakasz letárgyaltván, ahhoz már többé szó nem férhet.

Rubinek Gyula előadó. A harmadik szakasz megint megváltoztatandó lesz aszerint, hogy mi fogja alkotni a szövetség szervezetét.

Dr. Szentkirályi Ákos. Mielőtt a részletek tárgyalásával tovább haladna a szakosztály, felolvassa az erdélyi gazdasági egyesületnek a részletekre vonatkozó javaslatát, melynek lényege, hogy bármely egyesület mely tagja a szövetségnek a következő évben kiléphet, s a tagsági díj lefizetésére nem kötelezi magát hosszabb bizonytalan időre. Ezt a tervezetben okvetlenül kimondani kéri.

Isaák István szerint az OMGE. alapszabályait kell módosítani úgy, hogy az ke-

belébe fogadhasa az egyesületek szövetségét. Az eddigi módosításokkal már az elv meg lett változtatva s ebből következik önként, hogy a vitatkozás meddő lesz, ezért indítványozza, hogy a bizottságnak adassék ki a tervezet, hogy az dolgozza ki a részleteket az itt már d. e. elfogadott általános megállapodásunk alapján.

Simitska Endre: A kongresszus végrehajtó-bizottsága néhány héttel ezelőtt a gazdasági egyesületekhez egy javaslatot küldött s kérdezte az egyesületeket, akarnak-e ezen az alapon a szövetségbe belemenni vagy sem. Ezen az alapon 29 gazdasági egyesület kimondta, hogy a szövetséghez hozzájárul. Nem azért jöttünk ide, hogy megváltoztassuk ezt a szándékunkat, hanem azért, hogy a mit kimondtunk, a mellett maradjunk. (Zaj, helyeslés igaza van.) Azt hiszem nem vagyunk annyira kislelkűek, hogy a mit egyszer otthon többségileg elhatároztunk, itt egyes diszkussziók alapján megváltoztassuk. Mi szövetségre akarunk s azért jöttünk ide, hogy a szövetséget e kongresszuson kimondjuk. A mi azt a kérdést illeti, hogy a szövetség különálló alapszabályokkal alakuljon-e vagy pedig ezekkel az alapszabályokkal, erre megjegyzi, hogy 29 egyesület ezt az alapszabálytervezetet elfogadta, kérni, hogy hány azoknak az egyesületeknek a száma, kik ezt el nem fogadják. (Zaj, melyben nem hallani a szónokot.)... ha azt fogadja el a szakosztály, hogy az ujonnan proponált tervezet alapján tárgyaljuk a szövetséget, akkor a végrehajtó bizottság által kidolgozott tervezet itt tárgyalás alá nem jöhet, mert egyrészt azoknak az egyesületeknek, melyek a tervezetet el nem fogadták, hozzászólási joguk nincs; ha pedig az Országos Gazdasági Egyesület alapszabályainak módosításáról van szó, ez az OMGE. belügye. Ehhez sincs hozzászólása más egyesületnek. (Eljenzés.)

Dr. Almásy Imre: Itt vita foly a részletek felett, pedig még a főirányelvekkel sincs tisztában a szakosztály. Kijelenti, hogy előtte szólnak sok tekintetben igazat ad, de annyira összekuszálódott a tárgyalás fonala, hogy nem tartja helyesnek a részletes tárgyalás tovább folytatását, kéri előbb elfogadni azt, hogy melyik javaslatához ragaszkodik a szakosztály többsége.

Farkas Ábrahám: Azt hiszi, hogy nincs itt senki, aki megnyugvással volna az iránt, hogy e tárgyalás helyes mederbe tereltetett. Hol volt a hiba? Talán mindnyájunkban, mert nem értettük meg egymást s a tárgytól nagyon is eltértünk. Nem akarja privát nézetét a szakosztályra oktrojálni, de egyet tud s ez az, hogy nincs itt egyetlen egy magyar gazda sem, aki ki merné mondani, hogy ide azért jött, hogy itt megakadályozza a szövetség létrejöttét. (Helyeslés ugy van.)

Szükséges a vita szerinte, hadd tisztázódjanak az eszmék, de ha már a tárgyalás menetét a felszólalásokkal helytelen mederbe tereltük, s meggyőződünk róla, hogy az utat eltévesztettük, térjünk vissza a helyes útra. A végrehajtó-bizottság tervezetet készített, a mely reperálni akarja a hosszú évek mulasztását, tárgyaljuk ezt a tervezetet objektíve, hisz gazdasági egyesületek mi nagy többségben általánosságban elfogadjuk már ezt. (Nagy zaj.) Tisztelt uraim! Most akarunk megállapodni, midőn gazdasági válság előtt állunk, mikor az egyéni véleményeket alá kell rendelni egy nagy célnak elérésére? (Eljenzés és taps.)

Fogadjuk el e tervezetet általánosságban, a részletek megbeszélése az összes gazdasági egyesületek feladata, adjuk tehát ki nekik tárgyalás végett. (Helyeslés.)

Gróf Károlyi Sándor: Megvallom, t. szakosztály, hogy a tárgyalás fonala egy kissé összekuszálódott. Az eddigiek szerint

a dolog abban áll, hogy új alapszabály készül, oly valami, a mit nem czéloztunk; mert arról volt szó, hogy az OMGE. és a vidéki egyesületek csinálnak közösen egy alapszabályt, mely itt ma elő is adatott. De itt egyes felszólalások folytán téves irányba tereltetett a tárgyalás s nekimentünk a kész alapszabálytervezetnek s csinálunk helyette mást, a mi tervezve nem volt: egy új alaku szövetséget. De ilyen szövetség ebben a most tervezett alakban már tíz év óta megvan, csak az volt a hibája, hogy konzisztenciája, értéke nem volt, mert itt szervezetről, pénzről, vagyonról van szó, mivel a régi szövetség nem rendelkezik, az OMGE-nek pedig van vagyona, van helyisége, van személyzete, lapja. S ime, most egy más alapra állunk, hol sem vagyon, sem helyiség, sem személyzet, sem pénz nincs. Hát mit akarunk kezdeni?

Mikor az OMGE. azt mondja, csináljátok ezen az alapon azt, a mit akartok, biztosítva saját autonómiátokat, ennél az ajánlatnál testvériesebb nem lehet. Azt mondják az OMGE.-ről, hogy sok a szavazata az új szervezetben: tessék hát elvinni belőle. Szabad akaratnak kifejezését tétellezik fel, ha az országos gazdasági egyesülettel szövetkeznek, adjatok hát neki megfelelő utasítást, mert hisz csak a végrehajtója lesz a közgyűlési határozatoknak. En megvallom, nem hiszem azt az OMGE.-ről s ha ez így van, hát akkor pellengérré való? Hát nem tett ki magáért? (Zajos éljenzés.) Terejük uraim vissza a tárgyalást a rendes medrére és mondják ki azt, hogy elvileg helyeseljük s utasítjuk az OMGE.-et és a többi egyesületeket, hogy érintkezzenek, szövetkezzenek. Huszonheten vannak már, a kik hozzájárulnak a szövetséghez, nem kétlem, hogy az OMGE. és a 27. gazd. egyesület szemben a többi egyesülettel, az erdélyivel különösen, méltányos fog lenni s azokat a kivételeket és koncezzsiókat, a melyek a méltányosság szempontjából megadandók, meg fogja adni.

Mondja ki tehát a kongresszus, hogy általánosságban helyesli a szövetség megalakítását s az OMGE.-t és a 27. gazd. egyesületet utasítja, hogy a szövetséget alkítsák meg és együttesen iparkodjanak kiegyezni, megállapodni a többi gazdasági egyesületekkel testvéries szeretettel és méltányossággal. (Zajos éljenzés és taps.)

Tisza István: Mindenekelőtt röviden kijelenti, hogy felszólalása, valamint azok felszólalása is, kik vele egy nézetben voltak, nem az OMGE. ellen, sem az annak élén állók ellen irányult. (Zaj, ellenmondások, eláll, eláll), elfogadjuk gróf Károly Sándor javaslatát. Nagyon sajnálná, ha gróf Károly Sándor abban a hitben volna, hogy felszólalása az OMGE. ellen irányult. A mi a dolog érdemét illeti, egész röviden és legnagyobb örömmel konstátálom — ugymond — hogy mélyen tisztelt barátom azon kijelentésében, melyben bizonyos koncezzsiókat kilátásba helyezett a szavazati arányok megállapítására stbire nézve, megnyugszom. — Én a magam részéről az ügyet a mai stádiumában tovább feszegetni feleslegesnek tartom. Ne teremtsünk fait akkomplit. Amint az OMGE. illetékes faktoraitól ily megnyugtató kijelentés történt az ügynek minden további tárgyalása és hosszabb eszmecsere felesleges.

Gróf Széchenyi Imre: Azt hiszem, hogy a szakosztály egyhangú határozatként kijelenthetem, hogy gr. Károlyi Sándor ur ó nagy-méltósága javaslatához a szakosztály teljes mértékben hozzájárul. (Hosszantartó éljenzés taps, felkiáltások: éljen gróf Károly Sándor.) Következik a napirend második tárgya:

2. A megyei gazdasági egyesületek, mint mezőgazdasági bizottságok.

Meskó Pál előadó abban a véleményben van, hogy az 1894-ik évi XII-ik t.-czikknek a mezőgazdasági bizottságokra vonatkozó része a gyakorlatban csak úgy érvényesül, ha annak megalakítása, teendője a megyei mezőgazdasági egyesületekre hátrítatik. De akként, hogy azok autonómiája teljesen épp-ségen maradjon; mert szerinte inkább legyen egy 100 tagu, független, minden hatósági presszió nélkül működő, mint egy 1000 tagu mindenféle pártpolitikai és más egyéb befolyás alatt álló gazdasági egyesület. Nem kell felednünk azt, hogy Magyarország gazdaságadalmi a gazdasági egyesületekben érvényesült eddig, a mezőgazdasági bizottságok pedig nem lehetnek kifejezői a gazdaközönség véleményének. Ajánlja javaslatát elfogadásra. (Eljenzés. Elfogadjuk!)

3. A községi gazdakörök s birtokossági tanácsok kapcsolatban a megyei gazdasági egyesületekkel, illetve mezőgazdasági bizottságokkal.

Serfőző Géza előadó: Tisztelt Szakosztály, csak az imént méltóztattak kimondani egy nagyfontosságú elvet, a magyar mezőgazdák egyesülését. Hogy az egyesülésnek meg legyen a maga alapja, gyökere, törzse és ágai, egyszóval szilárd alapokkal bírjon, biztos épület legyen, hogy a gazdaközönségnek teljes megnyilatkozása legyen a szövetség, ezt csak úgy érthetjük el, ha minden megyében maguk a gazdák az ő szük körükben szervezkedve egy teljes egész képeznek és minden törvényhatóságban a maguk érdekképviseletéről gondoskodnak. Előadói javaslatomban ezt részletesen kiemeltem, tovább nem is kívánom indokolni, csak azt látom még szükségesnek megjegyezni, hogy a mezőgazdasági bizottságokat úgy amint tervben voltak, nem tartom helyesnek s nem tartom azokat a gazdaközönség érdekképviseleti szerveinek. Ezen alapon abban a vármegyében, amelynek érdekében felszólalni szerencsém van, megindult a mozgalom és átmenetileg egy bizonyos helyes irány követetett; lépés történt arra nézve, hogy a szervezkedés ne csak a megyei központban és járásközpontban; de a községekben is keresztül vitessék, s a központban mintegy gyökere legyen az egésznek, hogy szilárd talajra legyen építve, amelynek koronája lesz az „Országos Gazdaszövetség.”

Ajánlja határozati javaslatát az elfogadásra azzal, hogy a d) és e) pontok közé még a következő pont is felvéssék: úgy az egyesület, mint a bizottságok adminisztratív kiadásai állami, vagy törvényhatósági segélyvel biztosítsanak s minden törvényhatóságban állami támogatás mellett a törvényhatóság mezőgazdasági érdekeinek előmozdítása céljából mezőgazdasági alap létesítsék. (Helyeslés. Elfogadjuk!)

Gróf Széchenyi Imre: Ugy veszem ki, hogy a szakosztály Meskó Pál és Serfőző Géza előadó urak által együttesen előterjesztett határozati javaslatot elfogadják, ezt tehát mint a szakosztály határozatát enunziálom.

Gróf Hadik Sándor: Abauj-Torna vármegye gazdasági egyesülete foglalkozott ezen kérdéssel s a gazdasági egyesületeket a mezőgazdasági bizottsággal szoros kapcsolatba hozni szükségesnek tartotta s e két dolgot egyesítette és a vármegye által kidolgozott szabályrendelet a földmívelésügyi kormány is elfogadta; ez úgy lett szerkesztve, hogy a gazdasági egyesületek autonómiája teljesen fentartatik és semmiféle hatósági befolyás alatt nem állhat. Azokkal a pénzekkel pedig, a melyeket a vármegye a gazdasági egyesület rendelkezésre bocsájt, köteles az egyesület beszámolni.

Ajánlja, hogy Abauj-Torna vármegyében

történt e dologra vonatkozó megállapodás szintén figyelembe véssék. (Tetszés.)

Gróf Széchenyi Imre: Mivel a szakosztály gróf Hadik által felhozottakat helyesli, a határozatnak a plénum elé való terjesztésénél az ő észrevételei is figyelembe fognak vétetni.

A szakosztály ezzel tanácskozását befejezvé, elnök megköszöni a tagok részvételét s az ülést berekeszti.

II. szakosztály.

Gazdasági kiegyezésünk Ausztriával.

A második szakosztály az ünnepelvek csarnokának első emeleti termében d. u. 5 órakor kezdte meg tanácskozásait Szabó József elnöklete alatt.

Szabó József megnyitván az ülést s előterjeszti, hogy a szakosztály egyetlen tárgya az Ausztriával való kiegyezés kérdése. Jegyzőül felkéri Szemarmy József a szolnok-dobokamegyei és Marton Andor a torontálmegyei gazdasági egyesület titkárait.

Az előadói tisztet Szilassy Zoltán volt szíves magára vállalni, felkéri őt javaslata előterjesztésére.

Szilassy Zoltán előadó: Tisztelt szakosztály! Magyarországnak Ausztriával megújítandó gazdasági kiegyezése a gazdaközönség ez alkalommal nem első ízben foglalkoztatja. Mindjárt akkor, a midőn a múlt évben a kormány Ausztriával való kiegyezésünk tárgyában az osztrák kormányval a tárgyalásokat megkezdeni óhajtott, felszólította az OMGE.-t, hogy a vidéki gazdasági egyesületek megkérdezése mellett a mezőgazdasági köröknek véleményét az Ausztriával való kiegyezés tárgyában közölje. Az OMGE. e felszólításra múlt évi december hó 4-én tartott ig.-választmányi üléséből egy terjedelmes emlékiratot terjesztett a földmívelésügyi miniszter urhoz, a melyben mindazokra a kérdésekre részletesen kiterjeszkedett, a melyek Ausztriával való kiegyezés megkötése előtt közgazdasági és mezőgazdasági szempontból egyáltalán figyelembe vehetők. Semmi ok sincs arra, hogy a jelen alkalommal, a midőn a szerződés megújítva tényleg nincs, attól az állásponttól, a melyet az OMGE. kifejtett, a gazdaközönség eltérjen. Mégis a mennyiben azon idő óta majdnem egy esztendő telt le s kormányunk az osztrák kormányval a kiegyezés feltételeire nézve beható tárgyalásokat folytatott, a melyeknek eredményét a pénzügyminiszter ur szeptember hó 5-én tartott költségvetési beszédjében az országgyűlés színe előtt részletesen kifejtette s ezen nyilatkozat szerint az OMGE.-nek kifejtett álláspontja már az eddigi tárgyalásoknál is sok tekintetben érvényre jutott, a végrehajtó-bizottság, a melynek nevében határozati javaslatomat beterjeszteni szerencsém van, a változott helyzettel szemben a mezőgazdasági körök állásfoglalását ez alkalommal elegendőnek véli azokra a részletekre nézve, a melyek a pénzügyminiszter ur említett nyilatkozata szerint még meg nem oldottak, vagy az előzetes tárgyalások után ítélve a kellő megoldás útjára nem tereltettek. (Helyeslés.)

A legelső elvi kérdés mindenesetre az, hogy a gazdaközönség a kiegyezésnek a közös vámterület alapján való megkötése vagy az önálló vámterület alapjára való helyezkedés tekintetében nyilatkozzék. Tény az, hogy az önálló vámterület a magyar közgazdaság, elsősorban azonban a magyar mezőgazdaság szempontjából a közös vámterület alapján álló gazdasági egyezségnél határozottan előnyösebb volna, mert csakis önálló vámterület mellett lehet a magyar államnak olyan vám- és közgazdasági politikát kifejtenie, és minden vonalon érvényesítenie, a mely szabad rendelkezési jo-

gát m
azonba
mint el
vámter
ményei
fogyasz
engedél
tén bel
mezőga
hogy a
kereske
végeig
let alap
gon in
nek az
terület
dés me
sülnek
érdeke
mal si
esetre
azok a
tekinte
sittesse
A

Közös
kiegyez
az 1867
mert k
által m
terhére
e hely
éppen
tudja a
nagyob
annak
jelen e
gazdas
mélyen
a mag
gyar m
ják. D
nyek
érdeke
is mélt
ország

E
az OM
fejezés
rös mu
magyar
lommal
és eme
egyező
mellett
jelen
állást

A
tén ne
vám- e
a felté
Tudjuk
ben m
vonatk
körök
a közö
legi ál
sági te
a mi h
fogyasz
zánk te
addig
jellegé
tást ol
gazdas
a legn

A
szüksé
lett m
gressz
ismerte
ur is,
vámter
földdel
resked

gát minden irányban fentartja. Tekintve azonban azon körülményt, hogy Ausztria mint első rangú ipari állam éppen a közös vámterület mellett Magyarország nyers terményeinek a legtermészetesebb és legjobb fogyasztója, tekintve azt, hogy kölcsönös engedékenységgel a közös vámterület keretén belül is megóvhatók a magyar köz- és mezőgazdaság érdekei, végül tekintve azt, hogy a külfölddel jelenleg fennálló vám- és kereskedelmi szerződéseink érvénye 1903 év végeig tart, a meddig tehát önálló vámterület alapján önálló vámpolitika Magyarországon inaugurálható nem is volna, az OMGE-nek azon véleményétől, hogy a közös vámterület továbbra is fenttartható, ha a szerződés megújításánál mindazon feltételek teljesülnek, a melyek a magyar közgazdaság érdekeit megóvni képesek, a jelen alkalommal sincs semmi ok az eltérésre. Mindenestre főfeltételnek kell lennie annak, hogy azok a kardinális részletek, a melyeket e tekintetben az OMGE. már kifejtett, teljesítenek.

A legelső feltétel arra nézve, hogy a közös vámterület alapján álló gazdasági kiegyezési szerződés megkötésük az, hogy az 1867-ik XII-ik t. cz.-ben közöseknek elismert költségek fedezésére 1878-évi XIX. t. cz. által megállapított kvótaarány Magyarország terhére magasabbra ne emeltessek. Nem kell e helyütt külön hangsúlyozni azt, hiszem éppen a jelenlévő gazdaközönség érzi és tudja azt legjobban, hogy Magyarország a nagyobb kvótát meg nem bírja. Mert dacára annak a fényes képnek, a melyet éppen a jelen ezredéves kiállítás Magyarország közgazdasági fejlődéséről mutat, ezen külső alatt mélyen gyökeredző bajok rejlenek, amelyek a magyar közgazdaság és elsősorban a magyar mezőgazdaság súlyos helyzetét igazolják. De akkor, amidőn a közös intézmények jelenlegi berendezése Magyarország érdekeit csak másodsorban elgíti ki, nem is méltányos, hogy a kvótaarány Magyarország terhére felemeltessek.

Ennek a véleménynek adott kifejezést az OMGE., ennek a véleménynek adott kifejezést a magyar kvóta-bizottság többszörös munkálataiban, ezt a véleményt kell a magyar gazdaközönségnek is a jelen alkalommal a legerélyesebben előtérbe helyezni és emellett a vélemény mellett, mint a kiegyezési szerződés megkötésének feltétele mellett kell a gazdasági egyesületek és gazdák jelen egyetemének a leghatározottabban állást foglalnia. (Általános helyeslés.)

A második feltétel tulajdonképpen szintén nem tartozik szorosan véve a kiegyezési vám- és kereskedelmi szerződés keretébe. Ez a feltétel az általános vámtarifa revíziója. Tudjuk nagyon jól és éppen az utóbbi időben megkötött kereskedelmi szerződésekre vonatkozó tárgyalásoknál a mezőgazdasági körök helyezték kellő világításba azt, hogy a közös vámterületen érvényben lévő jelenlegi általános vámtarifa, míg a mezőgazdasági terményeket egyáltalában nem védi és a mi hazai termelésünknek nemcsak legelső fogyasztóinkat Ausztriában, hanem saját hazánk területén is igazságtalan versenytámaszt, addig másrészt ipari vámjai a védvámok jellegével bírván, éppen nálunk a fogyasztást oly drágává teszi, hogy ez a súlyos gazdasági válsággal küzdő közönségre nézve a legnagyobb mértékben káros.

Az általános vámtarifa revíziójának szükségessége tehát nyilvánvaló, hiszen emellett már a múlt évi III-ik orsz. gazdakongresszus is erélyesen állást foglalt; de elismerte ezt legújában a pénzügyminiszter ur is, a midőn azt ígérte, hogy az általános vámtarifa revíziója mindenestre még a külfölddel jelenleg érvényben lévő vám- és kereskedelmi szerződéseknél lejárta előtt reví-

diáltatni és a magyar közgazdaság igényeinek megfelelő módon megváltoztatni fog.

Eltekintve azonban minden egyébtől, a legméltányosabb kívánság volna Magyarország szempontjából az, hogy ezen ígéretnek a vám- és kereskedelmi szerződés megkötése előtt, illetőleg azon időre, amidőn a fennálló kereskedelmi szerződések lejártával a revidiált vámtarifa alkalmazása aktuálissá válhatik, Magyarország teljes akció szabadságának birtokába jusson. Ezért vagy azt kell követelnünk, hogy a vámtarifa a kiegyezési szerződés megkötése előtt revidiáltassék és a szerződés csak azon esetben kötéssé meg, ha az általános vámtarifa Magyarország érdekeinek megfelelő, vagy amennyiben a jelenleg fennálló szerződés felmondásának idejéig rendelkezésre álló idő ezt meg nem engedi, gondoskodás történjék a szerződésben aziránt, hogy 1903-ra a vámtarifa revidiáltassék és amennyiben az Magyarország érdekeinek megfelelő nem volna, Magyarország önálló vámpolitikájának inaugurálására a lehetőség meg legyen. Ez csak azon módon történhetik, amint azt az 1867-ik évi XVI-ik t. czikkben megkötött első vám- és kereskedelmi szerződés szabályozta, hogy t. i. a 10 évre kötött szerződés bármelyik fél által 5 év alatt felmondható, ha a tapasztalat azt igazolja, hogy a megkötött vám- és kereskedelmi szerződés a szerződő államfelek valamelyikének közgazdasági érdekeire kedvezőtlennek bizonyulna. Így tehát a vám- és kereskedelmi szerződés megkötésének feltételül az általános vámtarifa revízióját vagy a szerződésnek 10 évre való megkötése mellett 5 év múlva való felmondhatóságát Magyarország önrendelkezési jogának a kellő időben való érvényesíthetése végett feltétlenül követelni kell. (Eljenzés.)

A harmadik feltétel vonatkozik a kiegyezési törvényben határozottan kimondott, de a kiegyezés szellemével is egyező azon intézkedés teljes mértékű érvényesítésére, a mely szerint egyik államfél sines jogositva belföldi vámokat vagy adókat kivetni gabonafélé terményekre. És mégis a tiroli helytartóság ezt a rendelkezést nem respektálva a magyar gabonára belföldi vámokat vet ki, dacára annak, hogy ebben a tekintetben a magyar parlament és a magyar kormány részéről többszöri felszólalás történt. A kiegyezés szellemének megfelelőleg, intézményszerű biztosítékokat kell követelnünk az iránt, hogy a jövőben a vám- és kereskedelmi szerződés ezen világos rendelkezésének tényleges érvény fog szerzetni.

A negyedik feltétel, a melynek teljesítése a gazdaközönséget egyénileg is a legközelebről érinti; a magyar eredetű állatok és állati termények forgalmának Ausztriában való szabályozása.

Mindazon külföldi államokkal, amelyekkel vám- és kereskedelmi szerződésünk fennáll, az állatok és állati termények forgalmára nézve állategészségügyi egyezményünk van, amelynek értelmében állatjaink és állati terményeink forgalmára nézve a magyar kormány információja az irányadó. Egyedül Ausztria az, amelylyel ilyen állategészségügyi egyezményünk nem létezik. Az előző törvényhozóknak nyilván azon magától értetődő véleménye alapján, hogy Ausztriának, mint a közös vámterület egyik tényezőjének nemcsak méltányosságból, de kötelességből is a magyar eredetű állatok és állati termények forgalmát megkönnyítenie kell. Sajnos azonban a gyakorlati élet azt mutatja, hogy ennek éppen az ellenkezője áll. Napról-napra halljuk a panaszt, napról-napra igénybe vették a földművelésügyi miniszterium közbenjárása, hogy az osztrák közigazgatási hatóságok által önkényűleg támasztott forgalmi nehézségeket szüntesse be. A magyar kormány ugyan rögtön segíteni szokott az ilyen nehézségek felmerülte esetén, azonban

a dolog természetéből önként folyik, hogy ez a segítség a legtöbb esetben késő, mert az osztrák hatóságok által önkényesen zár alá helyezett vidékekről származó állatokat és állati terményeket a földművelésügyi miniszterium leggyorsabb intézkedése dacára is lefoglalják, zár alá helyezik, kényszerárverésen értékesítik, vagy éppen megsemmisítik. Hogy ez az állapot Magyarországra nézve éppen akkor, amidőn a mezőgazdasági termények árának esökkenése alkalmával talán még az állattenyésztési ág az, amely jövedelemmel üzhető, mekkora károsítást okoz, — azt bővebben fejtegetni fölösleges.

Eppen azért a magyar gazdaközönségnek feltétlenül állást kell foglalnia abban az irányban, hogy az esetleg megújítandó vám- és kereskedelmi szerződés egy megfelelő állategészségügyi egyezményvel kibővítessék, hogy a kiegyezés szellemével ellentétesen ezen eljárás megszüntetése intézményszerű biztosítékkal legyen megvalósítható. (Helyeslés.)

Tisztelt szakosztály! A midőn ezekben röviden van szerenésém határozati javaslatomat indokolni, az ügy érdekere való tekintettel annakelfogadását kérem. (Eljenzés.)

Baross Károly: volt az első, a ki a határozati javaslatához hozzászólt. Szerinte a kérdés elbírálásánál irányadó tényezőül kell szolgálni annak, hogy mi a monarchiának behozatala, azokban a cikkekben, melyeket elfogyasztani önmaga képes. A 800 millióban szerinte alig van 70-80 millió forintnyi oly behozatal, a mely azon cikkekre esik, melyeket mi magunk képesek nem vagyunk előállítani; a többi oly cikkekre esik, melyeket magunk képesek volnánk előállítani a mezőgazdaság és ipar által. Ezzel a 800 millió behozattal szemben Magyarországnak 514 millió forint az egész kivitele. E két számnak az analízise és összehasonlítása miránk akkor, mikor a kiegyezés kérdésével foglalkozunk, végtelen fontossággal bír. Magyarországon a kiegyezés ellen való agitáció egyik legnagyobb fegyvere, hogy az osztrák ipar nem engedi a magyar ipart kifejlődni. Tökéletesen azon állásponton állok, hogy a magyar gazdasági élet önállósítására első sorban is magyar ipart kell teremteni, de azért az a jelszó, hogy a magyar ipar előhaladását az osztrák ipar akadályozza, nagy tévedés. (Felkiáltások: Dehogyan tévedés.) Leszek bátor ez állítástomat bebizonyítani.

Felhozza ezután szóló, hogy a legnagyobb ipari csoportból a szövőiparból a monarchiába Bajor és kivált Németországból bejő 212 millió forint áru. Ezzel szemben Magyarországra bejő 200 millió. Bőr és bőr-áruból bejön Németországból 20 millió s ezzel szemben Magyarországra bejő 17 millió. Konklúziója az, hogy a monarchiának a közös vámterület iparát nyomja a külföldi ipar akkor, mikor a 212 millió forint értékű szövőárut beereszti.

Felhozza továbbá azt, hogy miként játszsa ki a vámegezményt az agilis osztrák közvetítő kereskedelem, mely a Németországból bevitt árukat Ausztriában kipakolja s mint osztrák iparezzikket hozza be Magyarországra. Tehát vagy közvetve, vagy közvetlenül kifejti káros befolyását a magyar iparra. Arra szükség van, hogy a közös vámterületet szabadítsuk meg a külső vámterület beözönlése elől. A határozati javaslatokhoz szóló hozzájárul, kiegészítené azonban a 6 pontot azzal, hogy „az 1882. évi XVI. törvényezikk 10 pontjában engedélyezett kiképzési eljárás teljesen szüntessék meg.“ Helyesli, hogy az OMGE. által szóvá tett állategészségügyi egyezmény, kartelek, ringek stb. kérdései a kongresszuson most tanácskozás tárgyául fel nem vették, de van egy dolog, a mi ellen állást kellene foglalni; ez

a börze reformja, melyre nézve ha törvényes intézkedéseket léptet is életbe a magyar törvényhozás, úgy járunk vele, mint a műbortörvénynyel, hogy Ausztriában nem lesz meg a fogantatja. Magyarország nagyobb fele a bécsi börzén ad el és vesz. A kvótáról is megemlékezik, mert szükségesnek látja, hogy hang emelkedjék a kvótabizottság munkálataival szemben. A kvótafelemelés követelése onnan van, hogy 10 évig hangoztattuk Magyarországon gazdasági haladásunkat s vagyonosodásunkat.

A kvótabizottság előadói javaslatában mindenről van szó, csak a magyar mezőgazdaságról nem és arról sem, hogy hány millió forint adósság terheli a magyar földet s hogy a gazdák nem bírnak megélni.

Ungár Lajos szerint nem annyira a vámrendszer, mint a börze nyomja a gabonárakat. A határidő üzleteket nem volna helyes eltörölni, hanem reformálni kellene, illetve megszorítani akként, hogy azon a börzén az illető birtokos, ha valamit elad azt szállítania is kell, nem pedig papirossal kielégíteni. Mert szerinte rendkívüli dolgok történnek ottan: eladnak 80 milliót és nem produkálnak csak 40 millió m.-mázsát. Hogy ha a termelő elad a tőzsdén búzát, nevezze azt meg, hogy hol termelt a buza, a kereskedőnek pedig, ha tovább kereskedik a búzával, adjon róla passzust, hogy hol vette, pedigreét rá, hogy honnan származik, így majd nem lesz tultermelés, nem fogják papiroson felmutatni, hogy 80 millió méter-mázsát termésünk van, megállapítja majd az árat a kereslet és kínálat.

Otoeska Géza: Az állategészségügyi törvény reformálásának szükségességét hangsúlyozza.

Gróf Károlyi Sándor: A mit előadó urtól hallottunk a vámszövetséget illetőleg, világos és precíz előadás volt. Nem ért azonban egyet előtte szólókkal abban, hogy a határidőüzlet megszüntetésére nézve a vámszövetségi szerződésben gondoskodjunk, mert erre Magyarországnak magában is teljes joga van, mely feltételhez nem köthető. Reméli, hogy a mint a poroszok intézkedéseket léptettek életbe, a gabona határidőüzlettel való visszaélések meggátlására, erre reá fognak térni a magyarok is.

György Endre: Előtte felszólalókkal kivált Baross Károlylyal nem ért mindenben egyet; felszólalásának okai nem a határozati javaslatban gyökeredeznek, a melyet az előadó részleteiben is kidomborított, a mit feleslegesnek tart, mert szerinte elég lett volna tisztán a bevezetés akként, hogy a kongresszus az Országos Magyar Gazdasági Egyesület határozataihoz csatlakozik. Igazat ad Barossnak abban, hogy a kvóta kérdésében a kvóta-bizottság előadói indokolásában szinte sajnálattal nélkülöztük a kérdésnek teljes megvilágítását. Bármily véleményvel legyünk is, a kvóta kérdésének eldöntésénél, figyelemmel kell lenni azon körülményre, hogy Magyarország sokkal jobban érzi a mezőgazdasági válság hatását és sokkal jobban fogja érezni a közelgő 10 évben, mint Ausztria s feltéve, hogy ugyanazon haladás mutatkozik Magyarországon ez évben mint Ausztriában, ebből következtetést 10 évre vonni nem lehet, mert a két ország termelési viszonyai különböznek s éppen az a termelési ág, mely Magyarország gazdaságának alapját képezi, súlyos veszteségnek van kitéve. Ebben Baross Károlylyal egyetért.

De nem ért egyet a kikészítési eljárásra vonatkozólag, mert az általa felhozottakban igen messze megy s azok követelése oly véleményt szülne, a mit magyarán mondva úgy lehet kifejezni, hogy a fürdővízzel kiöntjük a gyermeket. — Szerinte voltaképpen Ausztria és Magyarországnak egymásközt ellentétes érdekei nincsenek és hogy mégis ezt hangoztatják, az onnét van, hogy hely-

telen szempontból vizsgálják a kérdést, vagy merkantil, vagy agrár szempontból bírálják el azt és nem a tényleges állapotokból kifolyólag. Mert az bizonyos, hogy az egymásra utaltság éppen a termelési ágak különbsége folytán van meg Ausztria-Magyarország között. — Az érdekelletétek, melyek látszólagosak, egymást fedezik az által, hogy az egyik ország nyers termény fogyasztását teljesen fedezi a másik ország ipari termékeinek ára. — Szólvó kiindulási pontja az, hogy veszedelmes lesz Magyarország érdekeire nézve, ha a védvámok fokozását megengedik az ipartermékekre nézve azért, hogy a nyers termények ára fokoztassék. — Mikor a védvám helyett a szabad kereskedelem volt domináló, az akkori állapotok nem elégitették ki Magyarország érdekeit, s ime a mostani állapot, melyet magyar részről hangoztattak, szintén nem elégiti ki. — Kifejezést ad azon meggyőződésének, hogy midőn a mezőgazdaság terén védvámokat követelünk, akkor kétélű fegyvert követelünk, a mely éles élével teljes erővel az ipari vámok felé irányul s tompa élével mutatkozik a nyers termelés felé. — Méltóztassék a közös vámterület érdekeit szemügyre venni, hogy ha a közös vámterületen azon az úton megyünk tovább, melyet tisztelt tagtárs ur kijelölt, akkor minő állapotok fognak beállani. Vegyük pl. a textil ipart. — E tekintetben Magyarország és Ausztria között a közös vámterület lehetetlenné tették; s mit értünk el vele, azt, hogy a textil áruk értéke és ára még nagyobb mértékben emelkedett; a mily mértékben kizártuk a külföldi terményt, ugyanazon mértékben drágábban veszszük. Azt méltóztatik felhozni, hogy ugyanazon mértékben emeljük a gabonavámot, a nyers termények vámjai, a mennyiben drágábban fizetjük az iparcikkéket, ugyanannyival drágábban adjuk el a nyers terményeket. Ebben van szerinte a fallácia.

Felemeltük a védvámokat, ki érzi ezek hasznát? Azt méltóztatik mondani, hogy ott a kikészítési eljárás a malmok visszavétele, a határszéli forgalmi akadályok, melyek a monarchiát készítették, hogy egyezséget kössön Szerbiával, s az olasz vámszerződést kösse meg. Ez a védvámrendszer, amely az agrárius érdekeket lett volna hivatva kielégíteni nem jár előnyvel Magyarországra nézve; az ipari vámok védelme effektív védelem, mely teljes mértékben az ország mezőgazdaságának védelme oly országban, amelyben több a termelés, mint az eladás. S mi kifizettjük magunkat lyukas mogyoróval, effektív árukban. Szerbiával és Romániával szemben a vámszerződések hibája, hogy ezek úgy köttettek meg, hasonlóképp Olaszországgal szemben is, hogy a monarchia nyers termelésének vájja emeltetik s rekonpenzáció nincs, mert bennünket kifizettek nyersterményvámokkal, melyekkel mindig rosszul jártunk. Az ipar teljes kapzsisággal képes a maga érdekeit megvédeni, de a mezőgazdaság nem, ez sohasem élvez azokat az előnyöket, mint az. Annak idején kifejezte aggodalmát, hogy habár a megkötött szerződések jobbák, ami általános vámtarifáink állapotánál, azonban távolról sem azok, amelyek Magyarországnak valószínűs fiktív érdekeit kielégíteni képesek. Nem akarja kitenni Magyarországot annak a szélsőségnek, hogy mikor 1903-ban lejárnak a szerződések, azon alternatíva elé állítassék, hogy vagy hosszabbítsa meg ezen szerződéseket, vagy vissza kell térni a régi alapra. A jelenleg létező állapot is, meg amaz is, mindkettő rossz Magyarország érdekében. Nem akarja kitenni annak a magyar államot, hogy mikor előállanak a vámtariffa redukeziójával, akkor az mondassék, hogy nem remélünk csak rosszabbodott helyzetet; fenn akarja tartani a magyar államnak teljesen szabad kezét akkor, mikor ezen

fontos szerződések létrejönnek. 1903-ban vagy megújítatnak ezen szerződések, s akkor a jövő kiegyezésnél megint így leszünk, mint ma alternatíva elé állítva Magyarországot, hogy vagy vámszövetséget kössön Ausztriával, vagy pedig a vámszövetséget teljes egészében elvesse, ami politikailag is, de közgazdaságilag is szerencsétlen helyzet lenne Magyarországra.

Emödy József: Mélyen tisztelt szakosztály! Mámár nemcsak Magyarországnak, hanem egész Európának legkiválóbb nemzetgazdái helyeslik azt az álláspontot, hogy a védvámoknak sehol semmi hasznát nem vette a mezőgazdaság. Védvámokkal el vagyunk árasztva egész Európában, de elmondhatjuk, hogy a mióta ezen védvámok fel vannak állítva, azóta általános a panasz a gazdaközönség körében, hogy dolgaink rosszra fordultak. (Ugy van!) De ha elismerjük, hogy a gazdaközönség nem veszi hasznát a védvámoknak, még sem szabad a gazdaközönség gondolkodását — mint azt előttem szóló tagtársunk szeretné — a szabad kereskedelem felé terelni. Addig, a míg létre nem jön egész Európában az összes gazdaközönség között az az egyetértés, melyre helyesen célzott Baross Károly és a mely meggyőződésem szerint előbb-utóbb igen is létre fog jönni. Mert épp úgy vagyunk a védvámokkal, mint pl. a valutával; bármennyire át vagyunk hatva mi gazdák a bimetalizmus szükségességétől, mégis, midőn az aranyvalutát be akarják hozni, be kell látnunk, hogy a jelen viszonyok között ezen politika helyes addig, míg az elmék nálunk és az egész világon meg nem értek arra, hogy mindenütt az egész világon behozzák a bimetalizmust. A védvámokat is hiába töröljük el; Magyarország tönkre megy, ha ez megtörténik, a míg ezen védvámok egész Európában le nem járták magukat. En tehát üdvözlöm Baross Károly urat és teljes elismeréssel vagyok felszólalása iránt, a melyben annak szükségét jelezte, hogy az egész világon érvényre kell emelkednie azon tudatnak, hogy valamennyien mezőgazdák, testvérek vagyunk és ha így közelebb jutunk egymáshoz, akkor úgy a védvámok, mint a valuta kérdése helyes megoldáshoz fog jutni.

De bármennyire osztozom is ezen nézetében, határozati javaslatát sem fogadhatom el teljes mértékben, mivel az egészen általánosságban mozog.

Ő ugyanis azt javasolta, mondja ki a gazdakongresszus, hogy a kikészítési eljárás egyszerűen töröltessék el. Én uraim azt hiszem, hogy ezzel a határozati javaslattal túllőtt a célon, még pedig azért, mert én tudok képzelni olyan ipar kifejlődést Magyarországon, a mely szükségessé fogja tenni, hogy bizonyos nyers anyagok az országba vámentesen behozassanak és itt vámentesen feldolgoztassanak. En tehát bár azon intencziót, mely e határozati javaslatban kifejezve van, osztom, mégis akképp módosítanám, hogy a kongresszus ne azt mondja ki, hogy a kikészítési eljárás teljesen töröltessék el, hanem, hogy a törvénybiztosított kikészítési eljárás gabonára nem alkalmazható, minélfogva az őrlési engedély teljesen töröltessék el. (Ugy van.)

Ami Otoeska Béla tisztelt tagtársunk indítványát illeti, ahhoz teljes mértékben hozzájárulok, mert valóban hallatlan anomália az, hogy midőn egy vármegyének határszélén pl. Nyitra megyében valamely ragadós betegség a marhák között kiüt, akkor egy 150 klm. távolságra fekvő nyitra megyei község el legyen zárva, míg a talán félkilométerre eső más megyében lévő község szabad legyen. (Ugy van.) Ez olyan abszurdum, a melynek eltörlése okvetlenül szükséges. Legzélszerűbb volna s azt szeretném, határozatilag is kimondani, hogy az illető

területnek azaz biz a liol a elöterjes Károly csakis a

Sün torkodna taly sziv

Mindene

Baross

ahhoz a

betiltass

tisztelt e

kormány

kikészite

amint a

hogy kü

lesz meg

egyre r

meg ö

ahol vo

ismét ve

lesz me

egyedül

last esz

ság is t

mivel t

volna

tehát, t

terhére

nagyma

mények

utolsó f

Gr

osztály

csak m

igazi m

pár szó

az elc

lyesnek

annak,

akarom

Károly

állunk,

védelm

ipar vé

most ne

akarunk

tárgyal

nekünk

foglalk

désekre

tétebbe

gyalhat

A

ur által

vámok

pontból

nálunk

mint ak

ország

mények

sünek,

Németo

hanem

Minden

kell, ar

igazság

sem a

kedelen

M

leben

sági te

előadói

elejétől

az ipar

lönben.

György

az ipar

dig szé

ség vol

rozzuk

még s

viszsz

sunk.

területnek elzárása zónaszerűen történjék azaz bizonyos távolságban attól a községtől, a hol a járvány kiüt. Ezeket voltam bátor előterjeszteni és ismétlem, hogy Baross Károly határozati javaslatát elfogadom, de csakis az általam említett módosítással.

Sümeghy Ferencz: Igen rövid időre bártorkodnám igénybe venni a tisztelt szakosztály szives türelmét. (Halljuk! Halljuk!) Mindenekelőtt örvendetes tudomásul veszem, Baross Károly ur indítványát és hozzájárulok ahhoz az eszméhez, hogy az őrlési eljárás betiltassék. De ezzel egyidejűleg felhívom a tisztelt szakosztály figyelmét arra, hogy a kormány most, midőn elhatározta, hogy a kikészítési eljárást eltörli, egyszersmind — amint a lapokban olvastuk — ígéretet tett, hogy külön dotálást ad a malmoknak. Jó lesz megtudni, hogy mi ez, mert az teljesen egyre megy, akármiképpen ajándékozunk meg őket és így ismét csak ott leszünk, ahol voltunk, hogy t. i. a vidéki molnárok ismét versenyképtelenek lesznek és így nem lesz meg a természetes árbullámzás, mert egyedül csak ők fogják a nagybani vásárlást eszközölni. Ha pedig a vidéki molnár-ság is teljes erővel tudna dolgozni, akkor mivel több vevője volna, magasabb ára is volna a gabonának. Azt indítványozom tehát, tiltakozzunk az ellen, hogy az állam terhére külön dotálásban részesüljenek a nagymalmok, hanem csakis olyan kedvezményeket adjanak nekik, amelyeket a legutolsó falusi molnár is igénybe vehet.

Gróf Zselénski Róbert: Tisztelt szakosztály! Nem volt szándékom felszólalni csak miután Baross Károly ur felszólalása igazi medréből kiterelte a tárgyalást, kívánok pár szót mondani. En mindenben elfogadom az előadó ur javaslatát. Elejétől végig helyesnek tartom, mert tökéletesen megfelel annak, amit mi el akarunk érni. Csak azt akarom megjegyezni, hogy amióta Baross Károly felszólalt, már nem agrár alapon állunk, hanem átmentünk a magyar ipar védelmére. Mi helyeseljük, hogy a magyar ipar védelmeztesék és emeltesék, de ez most nem idevaló. (Ugy van.) Ha erről akarunk beszélni, akkor elme gyünk olyan tárgyalásra, amely ezzel foglalkozik. Itt nekünk kizárólag agrár kérdésekkel kell foglalkoznunk, mert ha áttérünk ipari kérdésekre, sosem jutunk végére és oly ellen-tétekbe kerülünk, hogy majd nem is tárgyalhatunk.

A másik észrevételem a György Endre ur által mondottakra vonatkozik. Nálunk a vámok igazságtalanok, még pedig két szempontból. 1-ször, mert minden ipari termék nálunk sokkal nagyobb vámmal sújtatik, mint akár Franciaországban akár Németországban; másodsor a mezőgazdasági termények sokkal kevesebb védelemben részesülnek, mint akár Franciaországban, akár Németországban. Itt tehát nem védvámokról, hanem csak igazságról van szó. (Ugy van.) Mindenkinek követelnie kell és követelnie kell, amíg csak hangja el nem reked, hogy igazság adassék. (Zajos helyeslés.) Ez ellen sem a védvámos sem pedig a szabadkereskedelem hive kifogást nem tehet.

Mi azt követeljük, hogy olyan védelemben részesüljenek a magyar mezőgazdasági termények, mint a külföldiek. Miután az előadói javaslat ezen az alapon áll, én azt elejétől végig elfogadom és kérem, hogy mi az ipar védelméről ne beszéljünk, mert különben, mint mondom, eltérünk a tárgytól. György Endre ur még azt is említette, hogy az iparkartellirozza magát, a gazda ereje pedig szét van forgácsolva. Eppen azért szükség volt arra, hogy kijelentsük és elhatározzuk ma, hogy szövetségbe lépünk. De még sok időre lesz szükségünk, míg kiviszszük a kormánytól, hogy meghallgattassunk. Kívánom, hogy a ma keresztülvitt

határozat ne csak a papíron maradjon, hanem az életbe is átmenjen. (Zajos helyeslés.)

Dr. Kürthy Dezső. Mindenekelőtt bátor vagyok kijelenteni, hogy az előadó ur határozati javaslatát teljes mértékben elfogadom, de egyuttal azt is hozzáteszem, hogy ennél messzebbmenő dolgot, mint a minő a Baross határozati javaslata nem fogadhatnék el, mert az messzebb megy a tavalyi III-dik gazdakongresszus határozatánál. Mi nem kívántunk egyebet, mint az azonosság megállapítását, ő pedig annyira ment, mint az osztrákok. Mi nem kívántuk soha, hogy teljesen szüntetessék meg az őrlési engedélyt, ezt az osztrákok kívánták, ők tudják miért, mert talán azt akarják elérni, a mit nem tudtak elérni kartelekkel és a cseh malmok a mieink ellen irányuló társulással és valószínűleg el is érik.

Azt hiszem, nincs senki, a ki azt gondolná, hogy a mi érdekünk, a malom-ipar rontása. A mi buzánk nem képes Angliába vagy Svájcba buza alakjában kimenni, hanem csak liszt alakjában juthat ki. De az teszi nekünk lehetővé az exportot, hogy ők vámmentesen kapják a búzát. Követeljük a visszaélések megszüntetését, de nem az őrlési engedély eltörlését, mert hisz akkor következik a szubvenzió, a prémium a kormány részéről és ugyanott vagyunk a hol voltunk. Ennek következtében azt hiszem, hogy az előadó ur határozati javaslata teljesen megfelel a mi intencióknak és tavalyi határozatainknak.

Rubinek Gyula: Tisztelt szakosztály! Én sem akartam hozzászólni ezen kérdéshez, mert jóformán már előzőleg egyformán nyilatkozott meg a szakosztály, de felszólalásra provokál az előttem szólott tisztelt tagtárs ur. Itt igen fontos elvi kérdéssről van szó, midőn a magyar malomiparról beszélünk. Tudjuk és a ki a statisztikával csak némileg foglalkozott, tudnia kell, hogy a monarchiának két év óta búzából és lisztből nincs kivitele. Már most, hogy mi egy ipart szutenirozzunk és prémiumokkal ellássunk azért, hogy a mi buzánkat kivigye és a román búzát behozza, ez egy lehetetlen helyzet. (Ugy van! Ugy van!) Erre akartam a tisztelt szakosztály figyelmét felhívni, mert ujabban egy prémiumrendszer lesz behozva, melynek az a célja, hogy nálunk hiánylatot keltsen, másutt pedig összecsoportosítsa az árakat.

En hozzájárulok Baross Károly határozati javaslatához és kiegészítem még azzal, hogy a budapesti malomipar a vidéki malomiparral szemben ne kedvezményezettessék.

Elnök: Következik az előadó ur zárszava.

Szilassy Zoltán előadó: Tisztelt Szakosztály! Méltóztassék megengedni, hogy azokkal szemben, a miket Baross Károly, Rubinek Gyula és Emődy József az őrlési engedélyre nézve kimondatni óhajtanak, a magam álláspontját röviden jelezzem.

En a magam részéről nem emelek kifogást az ellen, hogy határozati javaslatom Baross ur javaslatával illetőleg annak Emődy ur részéről történt korrektebb szövegezésével kiegészíttessék, de a kiegyezés kérdéséről szólván, továbbmenni ebben a kérdésben annál kevésbé tartanám megfelelőnek, mert sem a III-ik országos gazdakongresszus, sem az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek véleménye még addig sem ment mint ez a határozati javaslat, a melyet éppen azért volnék és vagyok hajlandó elfogadni, miután a pénzügyminiszter ugyis kijelentette, hogy az őrlési engedélyt eltörölni fogja.

En az őrlési engedély eltörlését pur e simple soknak tartom, mert meggyőződésem szerint lehet más módon is ellenőrizni. (Ellenmondás.) A mennyiben azonban a kormány azt tartja, hogy az azonosság nem ellenőriz-

hető inkább töröltessék el, sem hogy további visszaélések legyenek. De már addig menni mint Rubinek Gyula ur a magam részéről nem tartom a kiegyezés kérdésébe belefoglalhatónak. Kérem határozati javaslatom elfogadását. (Helyeslés.)

Elnök. Tisztelt szakosztály! Midőn végre jutottunk ezen érdekes szakszerű tárgyalásnak, ha némelykor az agrárérdekektől eltérő és az ipart is érintő érdekek belevonattak a tanácskozásba, a felszólalók mégis nagyon megkönnyítették az elnök feladatát a határozatok kimondásában. Mert a felszólalók általában odakonkludáltak, hogy az előadói javaslatot elfogadják. A felszólalások alapján ezen határozati javaslat még kibővítendő Emődy szövegezésével, hogy t. i. a törvényben biztosított kikészítési eljárásgabonára nem alkalmazható. Ezen tódással a határozati javaslatot elfogadottnak jelentem ki. Így tehát a holnapi záróülésnek ez a határozati javaslat fog ajánlatni és óhajtom, hogy elfogadva eredményre is vezessen. Az ülést bezárom. (Eljenzés.)

Záróülés.

A kongresszus záróülését a kiállítási ünnepélyek csarnokának I. emeleti üléstermében szeptember 24-én d. e. 11 órakor tartotta meg.

Gróf Károlyi Sándor a kongresszus elnöke megnyitja az ülést s a jegyzőkönyv vezetésére felkéri *Mesko* Pált, a nyitrai megyei gazdasági egyesület titkárát és *Simitska* Endrét a felsőitzavideki gazdasági egyesület titkárát. Felkéri ifj. gróf *Széchenyi* Imrét a nemzetközi gazdakongresszus tárgyalásainak eredményéről szóló előadása megtartására.

Ifj. gróf Széchenyi Imre előadása.

Feladatommá tétetett a nemzetközi gazdakongresszus határozatait e helyen közölni. Miután azonban ez a kongresszus határozatokat nem hozott, feladatamtól elestem. Ugy hiszem, sok idő fog beletelni abba, mire az összes jegyzőkönyvek kinyomatnak és azok elolvasásával kiki a maga következtetéseit vonhatja majd le az ott elmondottakból.

Azért jelen nem volt gazdatársaimnak szolgálatot vélek tenni azért, hogy ez alkalommal röviden vázolom azon benyomásokat, a melyeket a diskusszió folytán nyertem és azon következtetéseket, a melyeket az érdekes vitából levonhatóknak tartok.

Az első örvendetes momentum volt az a benyomás, hogy ide komoly munkára jöttek az emberek s szakértelmüket, fáradságukat csakugyan a kérdések tisztázására kívánták szentelni.

A vitából, valamint a külföldi tagok közelebb ismeretéből mindenekelőtt azt lehetett konstatálni, hogy oly tagja nem találkoztunk a kongresszusnak, a ki az általános, világszerte érvényesülő árhanyatlást és ebből eredő gazdasági depressziót tagadta volna. Minden ország gazdája keserűen panaszkodott a gazdasági viszonyok felett, de még a nem gazdák, gyárosok, professzorok, bankárok, ügyvédek, habár részben tulsoknak tartották is, de egytől-egyig elismerték a panaszok jogosultságát.

Méltóztatnak tudni, hogy 4 teremben tárgyalattak: 1. Vám. 2. Termelés. 3. Kereskedelem. 4. Valuta-kérdések. Ugy tudom, hogy a vámok kérdése volt az, a melyektől legtöbb praktikus eredményt várt a publikum, úgy okoskodván, hogy a sok különböző országból összesereglett, de egy közös csapás alatt nyögő gazdákat kell, hogy közös vámvédelemre ösztökélje a nyomorúság, így születnének meg az európai vámunió csirája. Volt is ennek a nagy eszmének szószólója egy-egy minden kontinentális nemzetből, de mind hiába, dülőre sehogy sem akart menni a dolog, sőt az ellenzék száma nagyobbak

látszott a pártolókénál, egy szóval ott vagyunk még ma is e kérdéssel, a hol az 1885. utolsó kongresszuskor voltunk. Haladás nem mutatkozik. Theoriában kedveli mindenki az eszmét, de a praktikus élet emberei évtizedek óta nem mernek hozzáfogni, látván benne több nehézséget, mint a mekkorát legyőzni vélnék. Hozzájárul még ehhez a fiatal francia nemzetiségnek e kérdésben tanúsított különleges álláspontja, amely theoriában is perhorreszkálja a közeledést, azt mondván: „A vám terén megtudom magamat védeni, nem szorulok másra!”

Megnehezíti a tervet még Muszkaország-nak keletfelé (a vasutak által) folyton táguló termőterülete, úgy hogy az *európai kontinentális vámunió* eszméjét egyelőre elejtettnek lehet tekinteni. Marad még a többek által felvetett *kisebb vámszövetségek* kérdése. (Pl. mi és Németország), a mely több oldalról felvetetvén, sokkal több szimpáthiával látszott találkozni.

Volt azonban ez osztálynak mégis egy kidomborodó óhaja, amelyet úgy látszik, meglehetősen szótöbbséggel lehetett volna keresztülvinni, s ez az, hogy a jövőben kötetlen kereskedelmi szerződésekből a legnagyobb kedvezményes záradék kihagyassék, mint olyan valami, a mely a vámvédelem czélját egy könnyen meghiusítja. De ha már a vámügyi szakosztályban nagyobb eredményt nem is tudnék konstatálni, annál kézzelfoghatóbb következtetést vonhatok le a termelési szakosztály tárgyalásából.

A *termelési* szakosztályban folyt működésnek főeredményét, amelyet különben a többi szekciókban tartott felszólalások is megerősítettek, abba lehet összefoglalni, hogy végre is megadatott a válasz arra, vajjon van-e tultermelés?

A helyi körülmények által előidéztet, de mindég csak rövid ideig tartó több produkezió létezését elfogadta ugyan a többség; de az általános s évek során át tartó, ugynevezett *tultermelés* elméletét a legnagyobb határozottsággal elvetette. Így konstatáltattott, hogy az árak hanyatlásának okát nem a tulprodukezióban, de másban kell keresni.

Ugy vette ki, hogy a tultermelés theoriája helyett, a mely eddig *mindennek* volt az *egyetlen* magyarázata, most egy más theoria kezd uralni a helyzetet, a mely a kartellirozott internacionális tüke uralmának tultengésében keresi a bajok kuforrását. Megvallom, nem szeretem ezen nagyhangzú és szociálisitikus irányu kifejezést, kivált nem szeretem azt a békére hivatott gazdák körében hangoztatni, de hiába, nem használhatok más kifejezést, mint a melyet a felszólalók többsége használt, ha felfogásukat a valósághoz hiven akarom tolmácsolni és néhány szóval jelezni mindazon bajok főforrását, a mely ellen különböző téren különböző eszközökkel való védekezést ajánlott a kongresszus tagjainak többsége.

Ilyenek: Reformja s újrendezése a terménytözsének, a pénztözsének, a gabonakereskedelem szisztemájának, a szállítási tarifáknak (hajózás), a praemiumoknak (cukor, szesz), a malomipar kedvezményeinek, végre a valutának.

Ezen pontok voltak azok, a melyek a legtöbb oldalról lettek, egyik többé, a másik kevésbé hangoztatva s sürgetve.

Minden félreértés kikerülése végett mégis megemlítem, hogy a kongresszusi tagok támadása nem a tüke ellen, mint olyan ellen indult, hisz nagyon jól tudják azt, kivált a külföld gazdái, hogy a tüke a vállalkozásnak jótékony májusi esője, tehát nem a tüke, de annak az utolsó évtizedek alatt kifejlődött tultengése, nemzetközi szövetkezése, mely színtük a szabad kereskedelmet békóba veri s a gyengébbet ki-

aknázza, az ellen folytak a panaszok, az ellen követeltetett s ajánlatott orvoslás.

A fenn elsorolt reformok közül, kivált az első és utolsó, a terménytözsde s valuta képezték a diskusszió tárgyát.

Az előbbi, tehát a papirosbuza kérdése a szakosztálynak csaknem kizárólagos tárgyát képezte s itt az a legmegkapóbb, hogy daczára annak, hogy nem gazda is volt elég a kongresszuson, még sem akadt jóformán senki, a ki az erősen megtámadott tözsde-nek védelmére állott volna fel, a mi arra a gondolatra hozza az embert, mintha, kivált a németeknek terminjáték tilalma óta, nálunk is megesappant volna a remény az iránt, hogy a terményüzlet eddigi formájában továbbra is fentartható legyen. Különben csak akadt volna annak a „nagy urnak” is védője elég.

Az összes szakosztályok közt, úgy látszik, mégis a legtartósabb, szívósabb érdeklődés a valuta kérdése iránt nyilvánult, a mit a heves, néha nagyon éles diskusszió s a közönség sűrű részvételén kívül még az is bizonyít, hogy bár a valutakérdésre külön szakosztály volt, mégis feltűnően lehetett tapasztalni, hogy ezen kérdés a többi 3 szakosztályban is minduntalan felütötte a fejét.

Tudtommal csak ezen szakosztályban történt meg, hogy az elnök a diskusszió érdekének kétségtelen emelésére még *nem-kongresszusi* tagoknak is megadta a szót!

Es furesa! — Daczára annak, hogy ezen tulajdonképpen a publikumhoz tartozó szónokok mind az aranyvaluta mellett beszéltek s daczára annak, hogy Ausztria-Magyarországból is csak 2—3 szónok vallotta magát egyenes bimetallistának, mégis oly tulsulyban valának ők, hogy esetleges szavazásnál minden valószínűség szerint győznek vala.

De nem erre fektetem a súlyt, hanem az indokokra s fegyverekre, a melyekkel a két tábor a mono és bimetallisták egymással harcban állottak.

Hisz tudjuk, hogy ily mérközés a külföldön már nem egyszer történt meg s azért van alkalmunk összehasonlításokat tenni az indokokra nézve, amelyeket egyik fél a másik ellen hozott fel *ezelőtt* — s *most*. Ily összehasonlításnál nem tagadható, hogy bármily élesnek is látszott a vita, a mi magyaros s egymás nézete iránt aránylag türelmes felfogásunknak, — a külföldiek mégis általánosán elismerik, hogy a harcza vitt indokok már jóval enyhébbek valának, mint még csak egy két évvel ezelőtt, amidőn minden bimetallista theoriának még létjogosultságát is tagadták.

E benyomásomnak valódiságát legjobban bizonyítja azon tény, hogy a 3 napi vita alatt egyetlen-egyszer sem hozatott fel az aranyvaluta védőitől azon ezelőtt gyakorta emelt vád, hogy a bimetallisták czélja csak az, hogy aranyadósságaikat elértekkelenedett rossz ezüsttel fizetessék vissza hitelezőiknek. Joggal haladást lehet konstatálni a bimetallizmus elmélet szempontjából abban is, hogy míg a monometallisták legélesebbjei is elismerték, hogy az ezüst demonetizálása okvetlen *felfogja emelni* a termékek árait.

Csak azt tették hozzá, hogy ezen tünet csak ideiglenes lesz s később más téren fogja magával hozni hátrányait.

Magyar felszólaló itt aránylag nagyon kevés volt s örömmel lehetett tapasztalni, hogy ők daczára hogy két táborból voltak, mégis politikailag egy konkluzióhoz értek. Hogy t. i. a mai viszonyok közt mi nem tehetünk egyebet, hanem kénytelenek vagyunk a már megkezdett aranyvaluta utján tovább haladni — akár van, akár nincs reményünk a kényszerfízetés felvételére — de kísérjük éles figyelemmel a külföld ezirányu

esetleges egybehangzó és közös akezióját és aztán cselekedjünk a viszonyokhoz mérten. Különben is e fontos kérdésnek kulcsa ma Amerikában van s a nov. 4-ki elnökválasztástól függhet esetleg a valuták jövője.

Ezek volnának t. *gazdakongresszus* röviden, a felszólalások többségéből általam levont konkluziók, a melyek csak *gyarló* egyéni benyomáson alapulnak ugyan, de egy-szersmind legjobb meggyőződésen is.

Erősen hiszem, hogy a nemzetközi kongresszus nem végzett meddő munkát s nem egyszer fog még megemlíteni Európa modern közgazdasági fejlődésének történelmében.

Mert ha más érdeme nem is volna, egy meg van s ez az, hogy *eltemette a tulprodukezió elméletét*. Méirt érdem ez? Mert, ez a theoria tette fatálistává az európai gazdát, mert ha csakugyan van tultermelés, akkor az ellen küzdeni nem lehet. Azt sugta tehát a gazda fülébe: ne küzdj szegény gazda, ugyis hiába, tedd ölbe képességeidet és tanuljál nyugodtan tönkremenni.

Ez, a fiziologiai hatás volt az, a melyet ez elméletben perhorreskáltam. Ha egyszer elhiszik, hogy tultermelés *nincsen*, tehát *máshol* van a baj, a melyet *szabad* keresni, *lehet* megkeresni, *kell* keresni, *ha egyszer van remény, önvédelem* által megmenekülni, *akkor* megjön az *önbizalom* és ha van *önbizalom*, akkor megjön az *akarát* is segíteni, ha meg van az *akarát*, megjön az *erő*, s ha az egyes erők összetartanak, akkor *győzni* is kell!

Gróf Károlyi Sándor elnök a kongresszus nevében köszönetet mond ifj. gróf Széchényi Imrének az érdekes s tanulságos előadásért.

A napirend során következtek a szakosztályok által előterjesztett határozati javaslatok.

Forster Géza főtitkár előterjeszti az első szakosztály javaslatait:

A) I. szakosztály.

I. Határozati javaslat.

A gazdasági egyesület szövetsége.

1. A IV.-ik országos gazdakongresszus határozatilag kijelenti, hogy a gazdasági egyesületek szövetségének megalakítását elvileg helyesli.

2. Felkéri ennél fogva az „OMGE.”-t és azon gazdasági egyesületeket, melyek a bemutatott tervezet alapján e szövetséghez való hozzájárulásukat kijelentették, hogy a szövetséget alakítsák meg és együttesen iparkodjanak a többi gazdasági egyesületekkel megegyezni, megállapodni, s őket a belépésre reabírni.

(Általános helyeslés.)

II. Határozati javaslat.

Mezőgazdasági érdekképviselet.

A IV. országos gazdakongresszus, határozatilag kijelenti, hogy:

1. A mezőgazdasági érdekképviselet törvényhozási uton való szervezését a III-ik országos gazdakongresszus határozatai értelmében szükségnek tartja, mely czélból a törvényhozáshoz és a kormányhoz feliratot intéz.

2. Addig is, míg a mezőgazdasági érdekképviselet törvényhozási uton szerveztetik, felkéri a földmívelési minisztert, hogy:

a) Dolgoztasson ki egy szabályrendeletmintát a III-ik országos gazdakongresszus 44 sz. határozata és az előadói indokolások figyelembevételével, mely a megyei mezőgazdasági bizottságok teendőivel a lehetőleg egyöntetű alapszabályokkal szervezkedő gazdasági egyesületeket bizza meg.

b) Hivja fel a törv.-hatóságokat, hogy

a mennyi mintának szervezke városi. k. szervezésé tással az

c) C letén a sz leg gazda a mezőga delemek s keretében szerü ella kapcsolat r. t. váro son, de e sággal fo

d) U adminiszt hatósági den törv mellett a dekének sági alap

e) S hogy a m adminiszt hatásköre minden i törvényh rendszere egymásu

f) I tartja a hatóságba szerü ella rens egy séggel feladata és mező vadászati szeti törv látása.

3. I összes ga rőket, ho földmive kes törv

(Al Gro határoza osztály hangulag For osztály

Gaz Me gresszus zés tá g gos Mag kir. föld husz vic alapján tott igaz mívelési leményé

Ne 1. desére e hető kö üdvösne körülmé az önál sági sul továbbá megköt soink é kifejtés végül a érdekei szerződ terület

a mennyiben területükön a szabályrendeleti mintának megfelelőleg gazdasági egyesület szervezkedik, a törv.-hatósági, járási, r. t. városi, községi, mezőgazdasági bizottságok szervezését és teendőit autonómiájuk fentartásával ezen területekre ruházza.

c) Oly törv.-hatóságok, a melyek területén a szabályrendeleti mintának megfelelőleg gazdasági egyesület nem szervezkedik, a mezőgazdaságra vonatkozó törvények, rendeletek s a törvényhatósági adminisztráció keretébe tartozó mezőgazdasági ügyek szakszerű ellátása céljából egymással szervi kapcsolatba hozott törvényhatósági, járási, r. t. városi és községi bizottságokat alakítsanak, de csakis a földművelésügyi és mezőgazdasággal foglalkozó bizottsági tagokból.

d) Ugy az egyesület mint a bizottságok adminisztratív kiadásai állami, vagy törvényhatósági segélyvel biztosítottassanak, s minden törvényhatóságban állami támogatás mellett a törvényhatóság mezőgazdasági érdekének előmozdítása céljából mezőgazdasági alap létesíttessék.

e) Szükségesnek látja a kongresszus, hogy a mezőgazdasági érdekeket érintő ügyek adminisztrálása a törvényhatóságok autonóm hatásköréből ne vonassék ki, sőt inkább minden irányban oda utaltassanak, hogy a törvényhatóságok mezőgazdasági érdekei rendszeresen s a helyi viszonyok által kivánt egymásutánban nyerjenek megoldást.

f) Ebből kifolyólag nélkülözhetetlennek tartja a kongresszus, hogy minden törvényhatóságban a mezőgazdasági ügyek szakszerű ellátása céljából, mint alispáni referens egy magasabb gazdasági szakképzettségű elnöki előadó alkalmaztassék, kinek feladata lenne ez idő szerint a mezőgazdasági és mezőrendőrségi, vizügyi, állategészségügyi, vadászati, mezőgazdasági, statisztikai, szőlészeti törvények stb. végrehajtásának az előléte.

3. Felhívja továbbá a kongresszus az összes gazdasági egyesületeket és gazdaköröket, hogy a határozatok végrehajtását a földművelésügyi miniszternél, illetve illetékes törvényhatóságuknál kérelmezzék.

(Általános helyeslés.)

Gróf Karolyi Sándor elnök a zárulási határozataként enuneriálja, hogy az I. szakosztály által előterjesztett javaslatok egyhangulag elfogadttak.

Forster Géza főtitkár (olyassa II. szakosztály javaslatait):

B) II. Szakosztály.

Határozati javaslat.

Gazdasági kiegyezésünk Ausztriával.

Mondja ki a IV-ik országos gazdakongresszus, hogy az ausztriai gazdasági kiegyezés tárgyában általában esatlakozik az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek a m. kir. földművelésügyi miniszter ur felhívására husz vidéki gazdasági egyesület véleménye alapján az 1895. évi december hó 4-én tartott igazgató-választmányi üléséből a földművelésügyi miniszter urhoz felterjesztett véleményéhez.

Nevezetesen:

1. Habár a magyar közgazdaság fejlődésére az önálló vámterület alapján létesíthető közgazdasági és vámpolitikát feltétlenül üdvösnek tartja, mégis tekintettel arra a körülményre, hogy a közös vámterületről az önállóra való áttérés ma még közgazdasági súlyos zavarokat okozhatna, tekintettel továbbá arra, hogy a külföld egyes államaival megkötött vám- és kereskedelmi szerződéseink érvénye 1903-ig az önálló vámpolitika kifejtését úgy sem engednék, tekintettel végül arra, hogy Magyarország gazdasági érdekei megfelelő vám- és kereskedelmi szerződés megkötése esetén a közös vámterület alapján ha nem is a legkedvezőbbben,

de megvédhetők. Ausztriával a közös vámterület alapján álló gazdasági kiegyezés újabb megkötését az OMGE által már körvonalozott kívánalmak teljesítése esetén helyesli.

2. Miután azonban a két kormány között időközben létrejött megállapodások új helyzetet teremtettek, ennek figyelembe vételével a kongresszus a közös vámterületnek a fentartásához csak az alábbi kívánalmak teljesítése esetén járulhat:

a) A vám- és kereskedelmi szerződés megkötésének első feltétele az 1867. XII. t.-cz.-ben közösöknek elismert államügyek terheinek fedezéséhez való hozzájárulási arány ismerete.

A magyar közgazdaság fejlődése nem indokolja, a magyar állam helyzete és szükségletei nem engedik, hogy az 1878. évi XIX. törvényezikben megállapított s az 1887. évi XXII. törvényezikben érintetlenül hagyott kvóta aránya Magyarország terhére emeltessek. Mindaddig tehát, míg a kvótának legalább is a jelen arányban való megállapítása iránt a két állam meg nem egyezett, a vám- és kereskedelmi szerződés nem köthető meg, mert az esetleg felemelendő kvóta rekompenzációját Magyarországra nézve csak az önálló vámterület felállításából eredő külön magasabb jövedelmek képezhetik.

b) Az 1882. évi XVI. t.-cz.-ben megállapított s az 1887. évi XXV. t.-cz. által módosított általános vámtarifa a vám- és kereskedelmi szerződés megkötése előtt revídiáltassék, hogy az ipari cikkek behozatali vámjai a hazai fogyasztás és iparfejlesztés tekintetbevételével állapítottassanak meg, a mezőgazdasági nyerstermények behozatali vámjai pedig legalább is oly magasra emeltessek, hogy a külföld hasonló mezőgazdasági nyersterményeinek versenye az osztrák-magyar monarchia piacairól kizárassék.

Amennyiben azonban a jelenleg fennálló vám- és kereskedelmi szerződés felmondásának határidejéig az általános vámtarifa revíziója az idő rövidsége miatt végrehajtható nem volna, a szerződés az 1867. XVI. t.-cz.-ben statuált praecedens szerint öt évi felmondással köttessék, hogy az 1903-ban lejárt külföldi kereskedelmi szerződéseink megkötése előtt Magyarország az általános vámtarifa revíziójára nézve is önrendelkezési jogát minden körülmény között érvényesíthesse.

Az 1882. évi XII. t.-cz. 10. pontjában engedélyezett kikészítési eljárás gabonára: az u. n. őrlési kedvezmény nem alkalmazható.

c) Belföldi adókkal és vámokkal egyik állam gabonaféle terményei sem terhelhetők a másik állam által és a vám- és kereskedelmi szerződéseket becikkelyező 1867. XVI. törvények ez irányu eddigi világos rendelkezéseinek is teljes érvény szerzendő.

d) A pénzügyminiszter ur költségvetési beszédjében hangsúlyozott azon ígéretnek, hogy az ausztriai kormány és a közigazgatási hatóságok a magyar eredetű állatok és állati termények forgalmát ugyanazon elbánásban hajlandók részesíteni, amelyeknek az osztrák eredetűt alávetik, külön állategészségügyi egyezményben intézményszerű biztosíték szereztessék, mert még a jelen állategészségügyi egyezmény nélkül való eljárás is ellenkezik a vám- és kereskedelmi szerződés szellemével.

A kongresszus ezen állásfoglalást a kormányhoz felterjeszti. (Helyeslés.)

Tisza István: Nem kíván ezen nagyfontosságú kérdések felett beható vitát provokálni, még kevésbé indítványt nyújtani fellépni.

Igen egyszerűen jelzi mindazon fontos kérdésekre vonatkozólag, melyek felmerültek, hogy ha mindenben nem ért is egyet, de a mai szituációban feltétlenül szükségesnek tartja, hogy az ország gazdaközönsége hangsúlyozza kívánalmait, hogy azon súlyos vi-

szonyok, melyek közzé jutott, a vám- és kereskedelmi kérdések megoldásánál figyelembe véttessenek.

Egyedül az őrlési engedély kérdése az, melyhez a kénytelen néhány szót fűzni. Kijelenti, hogy az őrlési engedély tényleg tulajdonságba vitetett s az őrlési forgalom úgy, a hogy kezeltek károssá vált a gazdákra nézve. Szólv azonban ezen káros hatást a visszaélésekben keresi és kereste ma is. Az őrlési kedvezmény fentartása a magyar gazdára, ha a visszaélések megszüntetnek, semmi körülmények között sem jár káros hatással. (Felkiáltások. Nem áll.)

Meri állítani, hogy az ennél is tulterjeszkedő javaslatot a célon. (Ellenmondások.)

Nincs reménye, hogy a jelenlevőket kapacitálhassa, de kötelességének tartja azonban még e perczben is teljes őszinteséggel konstatálni álláspontját és felemelni intő szavát a tekintetben, hogy azért, mert visszaélés követetett el, ne támadjunk meg egy oly intézményt, amely hasznos szolgáltatokat tesz a gazdaközönségnek.

Gróf Zselénski Róbert: Beható vita tárgyává tette a 2-ik szakosztály ezen pro-
pozióikát s örömmel konstatálja, hogy tegnap egyetlenegy hang sem emelkedett ezen pro-
pozió ellen. (Igaz! Ugy van!) Igen sajnálja, hogy ma Tisza István az őrlési engedély kérdése körül felszólalásával egy visszhang hangot hozott be a kongresszusnak különben higgadt tárgyalásába.

Nem szükséges azt hangsúlyozni, tudja mindenki, hogy az utolsó időben az őrlési engedélyek körül a legnagyobb visszaélések történtek. Szólv fel is hívta erre a képviselőház figyelmét, (Eljenzés.) s hogy a visszaélések némileg korlátoztak, azt nagy részben az Ausztriában megindult hasonló irányu mozgalomnak köszönhetjük.

Ha mi exportáló állam vagyunk, akkor igaza volna Tisza Istvánnak s akkor veszedelmes volna a kikészítési eljárást megszüntetni. Mert akkor feleslegünk egy részét kivinnénk. De oda jutottunk uraim, hogy egész gabonatermésünket itthon fogyasztjuk el s éppen e tények tagadásán lovagolnak azok, a kik az őrlési engedély fentartását kívánják. Hogy ha megszüntetjük az engedélyt, akkor nem lesz feleslegünk, de a mostani felesleg egy mesterségesen előállított felesleg, ezt csak úgy szüntethetjük meg, hogy ha az őrlési engedélyt töröljük, hogy ha a malmok a magyar búzából fognak őrlőni, a magyar liszt meg fogja kapni azon kitűnő minőségét és jó hírnevét, a melylyel régenté birt. (Eljenzés és taps.)

Scitovszky János a határozati javaslatnak a kvótára vonatkozó részébe becsusztott stillaris hiba korrigálását kéri.

Mérey Lajos az előterjesztett javaslatban talál egy oly részt, a mely a magyar gazdaközönség valódi meggyőződését nem tükrözi vissza s melynek elfogadása a kvóta kérdésében ellenfeleinknek oly fegyvert szolgáltatunk kezébe, a melyre mindig hivatkozhatnak.

E pont kihagyását kéri: „mert az esetleg felemelendő kvóta rekompenzációját Magyarországra nézve csak önálló vámterület felállításából eredő külön magasabb jövedelmek képezhetik.“ (Helyeslés.)

Ungár Lajos: Tisza Istvánnál ellentétben elfogadja a határozati javaslatokat teljes egészükben.

Emödy József: Sajnálja, hogy Tisza István a szakosztály tegnapi ülésén részt nem vett, mert ott meggyőződhetett volna, hogy mindnyájan közös akarattal azon véleményben voltunk, hogy az őrlési engedélyt meg kell szüntetni.

Hivatkozik a kereskedelemügyi miniszter kijelentésére, ki a molnárak deputációja szónokának szavaira azt felelte, hogy az őrlési engedélyt meg fogják szüntetni. Hát

uraim — folytatja a szó — mi mérsékelt-bbnek legyünk kívánalmainkat illetőleg magánál a kereskedelmi miniszternél is? Ha Tisza István kívánságát teljesítjük, igenis túllövünk a célon, de az ellenkező irányban s nem azon irányban, a hol a mezőgazdák érdekei vannak.

Károlyi Sándor gróf: Mivel felszólalásra már senki sem jelentkezik, a záróülés határozatát kimondja azzal, hogy a záróülés elfogadja a betérjesztett szakosztályi javaslatot Mérey Lajos módosításával.

Weinberger Lipótnak oly értelmű indítványa felett, hogy a kongresszus mondja ki azon óhaját, hogy a föld adója 12 évi időtartamra töröltessék, a kongresszus napirendre tért.

Scitovszky János a kongresszus tagjai nevében indítványozza, hogy Károlyi Sándor grófnak a kongresszus tapintatos vezetéséért jegyzőkönyvi köszönetet szavazzanak.

Galgóczy Károly hozzájárul előtte szóló indítványához és azzal egészíti ki, hogy a földművelésügyi miniszternek, az elnökségnek, az előadóknak és a kongresszus tisztikarának is jegyzőkönyvi köszönetet szavazzon a záróülés.

Gróf Károlyi Sándor végül még a jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri *Festetics Andor* grófot és *Somssich Andort* és azzal rekeszti be a kongresszus záróülését, hogy a gazdaságtársadalomnak e kongresszus alkalmával kifejtett tömörülése reményt nyújt arra, hogy a magyar gazdaosztály bajai orvoslásának ideje nem fog sokáig késni. (Általános éljenzés és helyeslés.)

Az ismerkedési estély.

A kongresszusra egybegyűlt gazdák szerdán, szept. 23-án este, az ünnepek esernökében ismerkedési estélyre jöttek össze. Képviselet volt az OMGE-n kívül a vidéknek számos gazd. egyesülete, a kongresszus végrehajtóbizottsága teljes számmal, s közéletünk számos kitűnősége. A lakomán körülbelül háromszázötvenen vettek részt.

Az OMGE elnöke gróf Dessewffy Aurél családi gyászára való tekintettel nem vett részt az estélyen, a mi általános sajnálkozást keltett. Ennek dacára a távollevő elnök személye élénk ováció tárgya volt. Különös érdeket és örömet keltett *Darányi* földművelésügyi miniszter megjelenése az estélyen, a ki elejétől végig a legkedélyesebb hangulatban társalgott az egybegyűlt gazdákkal.

A fényesen sikerült banketten a felköszöntők sorát a harmadik fogásnál

gróf *Károlyi Sándor* nyitotta meg s poharát a legalkotmányosabb uralkodó, a király egészségére üritette. Az éljenzés lecsillapulta után felemlítette, hogy a mostan lezajlott nemzetközi gazdakongresszuson Európa minden országa képviselve volt, s ottan az agrár szellem nyilatkozott meg s vívott magas színvonalon álló harezot, érv érvet ért s ezeknek az ott elhangzott eszméknek meg lesz a gyümölcse bizonyára egész Európa gazdaközönségének boldogulhatására. Tudjuk mindnyájan, hogy a nemzetközi gazdakongresszus egybehívására az inicitivát a független magyar gazdákból álló III-ik országos gazdakongresszus és az Országos Gazdasági Egyesület adta meg. Első eset ez, midőn a földművelésügyi miniszter helyt adott a gazda, közönség óhajának, reméli, hogy nem utolsóreméli annál is inkább, mert olyan földművelésügyi minisztere van ma Magyarországnak, aki a gazdaosztály szíve gyökeréből nőtt ki, akinek első nagy sikere a nemzetközi gazdakongresszus helyes és tapintatos rendezése, azzal a kilátással biztatja a gazdaközönséget, hogy még nagyon üdvös és eredményes munkát fog végezni a magyar gazdaosztály javára és boldogulhatására. *Darányi* miniszter egészségére üriti poharát. (Szünni nem akaró éljenzés és taps.)

Rakovszky István a gazdaközönség hálás köszönetét tolmácsolja *Darányi* miniszternek, ki megjelenésével jelét adta a magyar földművelők iránt érzett rokonszenvének. De a jelenlevők nem vétenek a miniszter iránt érzett tisztelet ellen akkor, ha itt megemlékeznek a legkiválóbb magyar gazdáról, gróf *Dessewffy Aurélról*, (Zajos éljenzés.) arról a férfuról, a ki a közügyek, de legkivált a mezőgazdaság érdekeinek előmozdítása körül annyit tett, hogy nem csak a magyar gazdaosztály háláját érdemelte ki, de ő császári és királyi fensége legmagasabb elismerését is. A mai összejövételünk ugymond *Dessewffy Aurél* gróf ünneplésének volt szentelve, s hogy itt őt fogjuk üdvözölni, mint a mi lelkes vezérünket; — a sors azonban másképp határozott: a mi vezérünk mélyen érző nemes szívét esaládi gyász érte s ez készíti arra, hogy ma távol maradjon tőlünk. De uraim, ha igaz a közmondás, hogy az összetett fájdalom csak fél fájdalom, ha sokak közt oszlik meg, akkor gróf *Dessewffy Aurél* fájdalmát a minimumra redukálhatjuk, mert mi igaz érzéssel vagyunk iránta azzal is, hogy vele együtt annak a nemes férfiúnak özvegyét siratjuk, ki már a század elején oly sokat tett a magyar gazdák elárvult ügyéért. Holnap kezdődő tárgyalásaink legfontosabb kérdése a szövetkezés ügye; gróf *Dessewffy Emil* évtizedekkel ezelőtt felfogta ennek a kérdésnek fontosságát és élére állt a szövetkezés ügyének s megteremtette hazánk legnagyobb szövetkezetét: a magyar földhitelintézetet, mely ma is áldásdusan működik az egész országra kiterjedőleg. Gróf *Dessewffy Aurél* megmutatta, hogy atyjának méltó fia, megmutatta, hogy mit kell tenni a magyar földért s e mellett még méltányolta a művészetet, tudományt, kereskedelmet és ipart is. Igen jól tudjuk, hogy a magyar gazdának szüksége van a tudományra, művészetre, iparra és kereskedelemre s ezekkel karöltve kell haladnia, — de viszont a tudomány, művészet, kereskedelem és iparnak is szüksége van egy erős, egészséges mezőgazdasági életre. A magyar gazdaközönséget küzdelmében nem vezeti sem a pártküzdelem, sem az irigység; nem elkeseredett harez az, melyet folytatunk, mert hisz vezérünkkel együtt érezzük, hogy más társadalmi faktorokkal karöltve kell haladnunk, a szeretet melege az, mely a gazdaközönség e küzdelmét áthatja és azon felfogás, hogy a magyar gazdaság egészséges volta egyuttal a magyar közéletnek is létfeltétele. Ebben a higgadt, szeretetteljes harezban mintaképünk gróf *Dessewffy Aurél*, (Hosszantartó éljenzés) a ki kitartással, buzgalommal, lelkesedéssel, de mindig higgadsággal és mások iránti kiméletességgel küzdött élükön a gazdák igazaiért. Midőn sajnáljuk, hogy köztünk nem lehet, kívánjuk, egy szívvel-lélekkel, hogy az ő vezérlete alatt még sokáig működhessünk. (Éljenzés.)

Ezután *Galgóczy Károly* indítványára gróf *Dessewffy Aurél*hez a következő táviratot intézték:

„Nagyméltóságod fájdalmában, mely közülünk távol tartja, szeretettel tolmácsolják meleg részvételüket a gazdakongresszus estélyére összegyülekezett magyar gazdák.

A jelenlevők nevében:
Dr. Darányi Ignác,
Gróf Károlyi Sándor,
Rakovszky István.“

Darányi Ignác földművelésügyi miniszter fölveti azt a kérdést, hogy mi volt az a mi négy folyó és három hegy mentén ezt a nemzetet egy évezreden át annyi viszontagságok között, oly hányatott mult mellett fentartani tudta. E kérdésre — ugymond — én azt felelem, hogy ezt a nemzetet fentartotta a józan ész, a józan ítélő tehetség. A gazdaosztály tartotta fenn ezt az államot ezer

éven át. És ennek a fejében, hogy a nemzetet ez az osztály fentartotta, megérdemli, hogy az állam egész jóakarásával támogassa. T. Uraim! az állam nem tehet különbséget sem elvileg, sem elvontan, valamint a jó szülő sem tehet különbséget gyermekei között. (Ugy van!) Én azt hiszem, hogy manap nemcsak Magyarországon, de másutt is a földművelési érdekeket illeti az elsőbbség.

De uraim, volt a magyarnak egy másik tulajdona is, ezivódott folyton egymással, míg jól folyt a dolga s ha jött egy nagy csapás, ha nagy szerencsétlenség érte az országot, akkor egygyé forrt ismét.

Adja az isten, hogy ne csak a nagy csapások idején, de a munka végzése közben is egyetértően a magyar gazdaosztály, melynek segélyére, tanácsára van szüksége szólónak az ország javára irányuló működésében, kéri is ezt a magyar gazdaosztálytól. Szeretne minden jelenlevővel poharat üríteni, ezt azonban nem teheti meg, de egy oly férfiut emel ki, a kinek életét itt senki nem fogja rossz néven venni: gróf *Károlyi Sándort*. (Szünni nem akaró éljenzés és percekig tartó taps.)

Gróf *Károlyival* együtt működött 20 évig a közigazdaság más terén, a Tiszavölgyi társulatnál, midőn Szegedet és vele együtt az egész Alföldet nagy csapások érték. Voltak köztük politikai nézeteltérések, de midőn a föld néperől volt szó, egyetértettek.

Kívánja, hogy adjon a magyarok istene gróf *Károlyi Sándornak* tartós egészségét a közjóra irányuló működésében kitartást és tartsa meg benne azt a nagy, meleg szeretetet, melylyel eddig a közügyet felkarolta. (Éljenzés.)

Melczér Gyula aggodalmát fejezi ki a felett, hogy a magyar gazdaszövetség mily néhezen alakul meg. Ma Magyarországon nincs szervezett gazdatársadalom; nem bízhatunk másban, mint saját erőnkben. A miniszter ur ő exzellenziája a nemzetet fentartó elemről beszélt s azt mondja, hogy a gazdaosztály volt ez a nemzetfentartó elem.

Tehát a köznemesség lett volna nemzetfentartó elem? Tagadom! A köznemesség nem volt gazda, hanem gazda volt a szegény paraszt s a kiváltságokkal tulterhelt nemesi osztály önmaga adta fel nemesi kiváltságait, hogy a parasztgazdát az alkotmány sánczai közé felvegye. A köznemesség az a része, a mely gazda lett, az volt igazán a nemzetfentartó elem. Mi gazdák, hogy fenn bírjuk magunkat tartani, hiába kértük a kormányt, az országgyűlést, hogy bajainkon segítsen: meglehetősen mostoha gyermekei voltunk. Beállott tehát a szüksége annak, hogy tömörüljünk, míg erőnk van és szervezkedjünk. (Igaz! Ugy van!)

S ha a gazdaközönség a nemzetet fentartó elem, akkor jogosan követelhetjük igazságunkat. Tömörülésre, ez erők egyesítésére hívja fel a magyar gazdákat, kiknek élén olyan lelkes hazafi áll, mint gróf *Dessewffy Aurél*. (Éljenzés.)

Bujanovics Sándor a magyar emberhez illő legrszőbb, legrszabadabb foglalkozás vezető elemeire: a gazdasági egyletekre emeli poharát.

Gróf *Károlyi Sándor* a társaság zajos éljenzése mellett szól újból. Pohárköszöntőjében rámutat az imént lefolyt nemzetközi gazdakongresszusra, a mely a gazdákat tömörülésre hívja fel. Ohajtja, hogy a magyar gazdatársadalom minél több okulást merítsen ebből a kongresszusból s annak tanulságait erélylyel értékesítse.

Hagara Viktor élteti *Rakovszky Istvánt*, mint a gazdatársadalmi mozgalmak lelkes bajnokát, ki magas állásával járó nagymérvű elfoglaltsága dacára is odaadással vezeti a gazdák szervezkedésének nagy munkáját.

Miklós Ödön szerint a magyar gazda

sorsát a föld sz társadal forgácsa egyöntet Se ki a ga részét. Zs müket jät. a t telhetik. A együtt nap m hordere

A Je mivélés Bujanov Pál, Se József, Gyula, Barnab Nándor Mádya Frigyes Kodolán Ágost, Paál Jö kiküldö tanácsó délyi ga titkár.

A zottság meg, a választá A Balás Je Mátyás Je és Fron A István A meghiv Darány ki zajo helyét. B

követke Na Uram! ország gazdas kongres nevében üdvözlő ságod s Azt hi az orsz fejezem méltosá ségét e lyesen erkölcsi fokozni Na

zógazda bajai. K melylye mivélő Meg va orvoslás férfias arra, h lési társágra m

sorsát egy vezéresillag irányítja: a magyar föld szeretete. A magyar mezőgazdasági társadalom egyetemének nem szabad szétforgácsolódnia; a társadalmi szervezkedés egyöntetű voltára emeli poharát.

Scitovszky János Bujanovicot élteti, a ki a gazdasági mozgalmakból kiveszi a maga részét.

Zselénski Róbert és *Polonyi* Géza örömet fejezik ki, hogy az ország első gazdáját, a földművelési minisztert körükben tisztelhetik.

A társaság ezután még sokáig maradt együtt s élénken beszéltek meg a másnap megkezdődő fontos tárgyalások nagy horderejét.

A II. magyar gazdatiszti kongresszus.

Megtartott f. é. szeptember 24-én.

Jelen voltak: dr. *Darányi* Ignác földművelési miniszter, a kongresszus védnöke. *Bujanovic* Sándor, *Balás* Arpád, *Bálintffy* Pál, *Serfőző* Géza, *Dessewffy* Dezső, *Landau* József, *Köhler* Albert, *Arany* Zoltán, *Ruisz* Gyula, *Buday* Gyula, *Ivószky* Jenő, *Buday* Barnabás, *Sarlay* Pál, *Förster* Lajos, *Schlauch* Nándor, dr. *Kodiczky* Jenő, *Libits* Adolf, *Máday* Izidor, dr. *Szilárd* Ferencz, *Rovara* Frigyes, ifj. *Lakner* László, *Szilassy* Zoltán, *Kodolányi* Antal, *Szántó* Menyhért, *Praznovszky* Ágost, ifj. *Weninger* Mátyás, *Pethő* György, *Paál* József. Mint a Vereini für Guterbeamte kiküldöttjei, dr. *Arthur v. Wich* kereskedelmi tanácsos és *Adolf Ebert* főigazgató, az erdélyi gazd. egyesület küldötte *Tokaji* László, titkár.

A kongresszust, mint az előkészítő bizottság elnöke *Bujanovich* Sándor nyitotta meg, a ki közfelkiáltással elnökké meg is választott.

Alelnökök lettek: *Kodolányi* Antal és *Balás* Arpád.

Jegyzők: *Serfőző* Géza és ifj. *Weninger* Mátyás.

Jegyzőkönyv-hitelesítők: *Bálintffy* Pál és *Fromm* Antal.

A jegyzőkönyv vezetésével *Baranyay* István bizott meg.

A megalakulás után küldöttsegileg meghívott a kongresszus védnöke; dr. *Darányi* Ignác földművelésügyi miniszter, a zajos éljenzések közepette foglalta el helyét.

Bujanovic Sándor elnök, a minisztert következő beszéddel ünnepelte:

Nagyméltóságú miniszter ur! Kegyelmes Uram! A II-ik gazdatiszti kongresszusra az ország különböző vidékeiről megjelent gazdatisztek és a sorsuk iránt érdeklődő s kongresszusunkban résztvevő földbirtokosok nevében igaz örömmel a legszívésebben üdvözlöm Nagyméltóságodat és Nagyméltóságod személyében a kongresszus védnökét. Azt hiszem, nemcsak a jelenlevők, hanem az ország összes gazdatisztiéinek érzelmét fejezem ki, midőn köszönetet mondok Nagyméltóságodnak, hogy a kongresszus védnökségét elfogadni, szerény körünkben személyesen megjelenni s ez által tanácskozásaink erkölcsi súlyát a siker iránti reményünket fokozni kegyeskedett. (Eljenzés.)

Nagyméltóságod előtt ismeretesek mezőgazdaságunknak folyton nehezedeő súlyos bajai. Ismeretes az a válságos helyzet, a melylyel az ország nem egy vidékén a földművelő osztálynak jelenleg megküzdnie kell. Meg vagyunk győződve, hogy csakis a bajok orvoslása, a helyzet javítása iránti komoly, férfias törekvés indította Nagyméltóságodat arra, hogy ezen nehéz időkben a földművelési tárca vezetését átvegye. A mezőgazdaságra nehezedeő bajok nagyságát, a földbir-

tok jövedelmének nagymérvű csökkenését első sorban természetesen a földbirtokos osztály érzi; de mindjárt ezek után azokra terjeszkednek ki a bajok, kik a földet megbizóik érdekében művelik; a gyakorlati gazdatisztekre. Hiszen a föld jövedelmének csökkenésével karöltve jár a gazdatiszti állás jövedelmének megesappanása, karöltve jár a gazdatiszti állásban észlelhető bizonytalanság; és ez bekövetkezik most, a mikor a föld okszerű művelés, a termelés sokoldalúsága sokkal nagyobb tanulmányt és előkészületet, sokkal nagyobb odaadást igényel, mint eddig.

Pedig a gazdatiszti osztályra még fontos kulturális és nemzeti misszió is vár. Hiszen nem egy vidéken a gazdatiszti az egyedüli képviselője a magyar állam iránti hűségnek, nem egy vidéken az ő hivatása idegen nemzetiségek közt a hazaszeretet, az állam és intézményeihez való ragaszkodást ápolni. Ő ezen kettős feladatának mindenkor törekedett becsületesen megfelelni. Hazánk gazdasági nagy átalakulásában kiváló szerepe volt s nem egy gazdaságnak alakítása, felszerelése s a kor színvonalára emelése örökíti meg e téren működő jelesneink nevét. Hazafiság tekintetében soha más osztálynál nem állott hátrább és nem egy kiváló tudósnak bölcsőjét a szerény gazdatiszti lakban ringatták. Ma talán még fontosabbak azok a kulturális és nemzeti feladatok, melyek a gazdatiszti osztályra várnak, de nagy mértékben megváltozott anyagi helyzete, erkölcsi állása és ezzel együtt teljesítési képessége. Mert míg a multban az okszerű tevékenységgel majdnem karöltve járt, vagy nyomon követte azt az eredmény s ezzel a gazdatiszti állásnak erkölcsi elismerése és anyagi állásának fokozása, addig ma, a jelenlegi nehéz értékesítési viszonyok közt a munka nagyrésztben meddő marad. Nines mit csodálkoznunk azon, ha a földbirtok jövedelmének megesappanásával a mi földbirtokosaink egy része a föld hasznosítását adásával keresi, ha nem is jövedelmének fokozását, de legalább is biztosságát; nines mit csodálkoznunk, hogy ekkor a gazdatiszti állásának biztossága megrendül, mert hisz a földbirtokos, a ki a földből nem kapja meg a viszonyok nehézsége miatt azt, a mit jogosan vár, nem is nyújthatja azt a mit méltányosan remélni lehetne, és nyújtania kellene.

A gazdatiszti állások betöltése sokszor nem a rátermettség és a kvalifikáció alapján történik. Tanui vagyunk, hogy míg a gazdasági intézetekből mind nagyobb számmal kerülnek ki az elméletileg képzett egyének, addig a gazdatiszti állások mindinkább apadnak, s a meglevőket is nem a képesítéssel bírókkal töltik be, hanem olyan emberekkel, a kik között vannak derék tisztelretremelő jó gazdák, de a kik minősítéssel nem bírnak. Es tanui vagyunk annak, hogy ez történik ott is, a hol az állam érdeke megköveteli az okszerű gazdálkodást. Az állam érdeke érvényt tudott szerezni a minősítésnek az erdők kezelésénél, de a mezőgazdaságnál ezt nem találjuk.

Csak természetes, hogy a gazdatisztek ezen helyzete következtében mind élénkebbé válik az óhajlás a gazdatiszti kvalifikációnak törvényes megállapítása és a gazdatiszti jogviszonyból származó jogi kérdések törvényes szabályozása iránt. Es méltán. Hiszen a kvalifikáció kérdésében egy sikertelen kísérlet után ma is ott vagyunk, a hol voltunk és szolgálati viszonyok szerződés nem léteben ma is a cselédtörvény analogiájára íteltetnek meg. Ezzel foglalkozott az 1891. évben tartott első gazdatiszti kongresszus, a mely kongresszuson az akkori földművelésügyi miniszter Nagyméltóságod elődje, gr. *Bethlen* András megjelenvén, teljes elismerését és méltánylását fejezte ki a gazda-

tisztek törekvése iránt. Ezen kérdéseket felvette tárgysorozatába a mult évi gazdakongresszus is és kiváló örömmel szolgál konstatálhatni, hogy a gazdatisztek óhajtása és a gazdakongresszus határozatai azonosak.

Ezekkel a kérdésekkel foglalkozni van hivatva a jelen gazdatiszti kongresszus is; mi bizunk Nagyméltóságodnak gazdasági életünk minden ágára kiterjedő gondoskodásában és azon reményünknek adunk kifejezést, hogy ezen kérdések megoldását ezéző méltányos és igazságos törekvéseinket támogatni fogja. Ismétlem üdvözlöm köztünk Nagyméltóságodat.

A zajos tetszéssel fogadott beszédre dr. *Darányi* Ignác földművelésügyi miniszter következőleg válaszolt:

Mélyen tisztelt elnök ur! Igen tisztelt kongresszus! Mindenekelőtt őszinte köszönetemnek adok kifejezést azon kitüntetésért, a melyben önök engem részesíteni szivesek voltak. Midőn én készséggel elfogadtam a jelen kongresszus védnökségét és midőn siettem itt, az önök körében személyesen megjelenni, ezt azért tettem, hogy a gazdatiszti osztály iránt érzett becsülesemnek és igazi rokonszenvemnek nyilvános kifejezést adja. (Eljenzés.)

Valamely országban jeles, megbízható, képzett és eredményeket felmutatni tudó gazdatiszti osztály létesítését csak úgy lehet várni, ha működésük megfelelő anyagi elismerést nyer, ha sorsukban és jogaikban biztosítottak és abban a megbecsülésben részesülnek a társadalom részéről, s mely őket megilleti.

Elmultak azok az idők és remélem, hogy sohasem térnek többé vissza, midőn még a szellemi munkát nem becsülték meg; de nem egy vonatkozásban tapasztaljuk, hogy a társadalom lassan halad a törvényhozás után; nem egy vonatkozásban látjuk, hogy még a gazdatiszti osztály iránt nines meg mindenütt és minden körben az a tisztelet, a melyre egy oly munkásosztály méltán igényt tarthat. En azon kérdéseknek, a melyek itt tárgyalatni fognak, praedjudikálni nem akarok; az önök bölcsesége meg fogja találni a követendő utat és meg fogja találni ezen kérdések helyes megoldásának módzatait. Annyit azonban mondhatok önöknek, hogy kiváló örömmel fog szolgálni, ha a közérdek keretén belül és közérdek követelményeinek megfelelőleg a gazdatiszti osztály és különösen ezen kongresszussal párhuzamosan működő egyesületnek érdekeit előmozdítani alkalmam lesz. (Eljenzés.)

Es midőn az önök jelvényét én is feltűzöm (Eljenzés.) legyenek meggyőződve, hogy én, a mint egyrésztől az önök érdekei iránt országos szempontból is megfelelő érteket kívánok tanusítani, ugy másfelől kérem, mindenkor az önök őszinte, nyílt és tapasztalatokon alapuló szives támogatását. Ajánlom magamat becses jóindulatukba. (Hosszan tartó zajos éljenzés.)

Attérve a napirendre következett az első kérdés:

A gazdatiszti kvalifikáció megállapítása.

Praznovszky Ágost értekezésében foglalkozik a gazdatiszti állás fontosságával a multban s a jelenben midőn e nehéz gazdasági viszonyok között a gazdaságokat kezelő szakértelmére különösen szükség van. Felhozta, hogy minden szakmában a minősítés kötelező s törvényileg van kimondva még bizonyos korlátok között az erdészeti szakmában is. Főlemliti, hogy a kvalifikáció szükségességét kimondotta az 1891. évben tartott gazdatiszti kongresszus, valamint az 1895. évi III-ik gazdakongresszus is, sőt méltányolta e kívánalmát a törvényhozás egyik faktora is, mely az 1894. évben a mezőrendőri törvényjavaslat tárgyalása alkalmával *Bujanovic* Sándor javaslatára az akkori földm. miniszter gr. *Bethlen* András

hozzájárulásával a 16. §-ban érvényesítette is. Sajnos, a törvényhozás másik faktorának ellenzésén ez intézkedés hajótörést szenvedett. Ezek után határozati javaslatának egyes pontjait meggyőző érveléssel és meleg érzéssel felhozott igazságokkal támogatva elfogadásra ajánlja, mivel sem újat, sem lehetlent nem kérünk, sőt a külföld példái igazolják, hol e kérdés már megoldást nyert, reményli tehát azoknak megvalósulását is.

Benyújtott határozati javaslata a következő:

Mondja ki a kongresszus, hogy a gazdasági kvalifikáció törvényes megállapítását elodáztatatlannal szükségesnek tartja, a következő elvek alapján:

1-ször. Szakképzett gazdatisztnak csak az ismertetik el, a ki gazdasági akadémiát vagy más gazdasági tanintézetet kellő sikerrel végzett és erről bizonyítvánnyal bír. Külföldön nyert gazdasági tanintézeti bizonyítvány csak azon esetben tekintetik egyenértékű kvalifikációnak, ha a képesítés bármely hazai felsőbb gazdasági tanintézetnél letett vizsga után az intézet igazgatója által bítelesen igazoltatik.

2-ször. A jelenlegi tényleges állapot tekintetbevételével kvalifikált gazdatisztnak ismertetnek el mindazon előzetes elméleti képzettséggel nem bíró, de tényleg szolgálatban levő gyakorlati gazdatisztnak, a kik legalább 10 évi kifogástalanul eltöltött szolgálati időt kimutatni képesek és gyakorlati gazdatiszti képességükről az illetékes gazdasági egyesület vagy megyei gazdasági bizottságtól egy év leforgása alatt bizonyítványt nyernek. Egy év letelte után ezen a multra adott kedvezmény megszűnik és azöntul csak az első pontban körülírt kvalifikáció érvényes.

3-szor. Az állam, a törvényhatóságok, a községek, az egyházi testületek és egyházi személyek birtokában levő, továbbá a köz- és magánalapítványokhoz és hitbizományokhoz tartozó, valamint a közbirtokossági (1879. XXXI. t.-cz. 17. és 21. §.) birtokok kezelésére, ugyancsak a szakminiszterium vagy más miniszteriumokban, törvényhatóságokban, községekben rendszeresített vagy rendszeresítendő oly hivatalos állásokra, amelyeknek betöltése gazdasági szakismeretet igényel, kizárólag az első pontban kvalifikált egyének alkalmazhatók.

4-szer. A kongresszus megbizja a „magyar gazdatisztnak és erdőtisztnak országos egyesületét“, hogy a fenti pontokban elfogadott határozatnak törvényhozási érvényesítését, minden a cél elérésére alkalmasnak látszó módon, és eszközökkel előmozdítani igyekezzék.

E határozati javaslatot a kongresszus nagy lelkesedéssel és egyhangulag elfogadta. Ezután sorra kerül a második kérdés:

A gazdatiszti jogviszony szabályozása.

Baranyay István fölolvasásában, a jogviszony szabályozásának szükségét fejtegeti, oly módon, hogy az a gazdaság okszerű vitelének követelményeit s a gazdatiszt méltányos igényeit egyaránt kielégítse. E jogviszony ma törvényileg szabályozva nincs csak ritka esetben van szolgálati practica vagy szerződés által megállapítva, holott a kereskedelmi és ipari alkalmazottaknál az szabályozva van. Szükséges, hogy törvény írja elő a gazdatiszti szolgálati szerződés kötelezővé tételét megállapítván azon korlátokat, melyeken túl a szerződés nem mehet s az ezzel ellentétes kikötéseket hatálytalannak mondja ki. Szabályozandónak mondja a szerződési viszony eseteit és módosztatit, idejét és körülményeit. Ebből kifolyólag megoldandók azon kérdések, melyek, a gazdatisztnak elhalálozása folytán hátra maradt családtagjaitak biztosítják, valamint agglomerációkra és keresetképtelenség

gük esetére, maguk és családjuk jövő existenciáját biztosítja. E kérdés megoldása is csak törvényhozásilag oldható meg, a mennyiben minden szolgálati szerződés alkalmával e kérdés is megoldandó. Ez megoldható az által, ha a szolgálatadók nyugdíjalapot létesítenek, de miután ez tetemes megterheléssel jár, ajánlatos a szövetkezés, mely azt anyagilag előnyösebben és biztosabb alapon képes megoldani. Nevezetesen a már működő s 1893. évben alakult „Mezőgazdasággal és erdészettel foglalkozók nyugdíjintézete“, mely aránylag mérsékelt díjért a biztosítások kötelezettségével járó terheket a minimumra redukálja. A terhek viselése pedig a méltányosság szerint volna a szolgálatot adó és a gazdatiszt között felosztva. Ez ha egyébként nem, a tiszta jövedelemben való részesítés alakjában. A következő határozati javaslatot terjeszti elő.

A kongresszus szükségesnek tartja, hogy a gazdatisztnak alkalmazásából eredő jogviszonyokat, szolgálati szerződés nem léteben törvény szabályozza, mely törvény intézkedjék: 1. a felmondási időről, 2. a szolgálati viszony idő előtti megszűnésének eseteiről és következményeiről, 3. az időleges szolgálatképtelenséggel járó kölcsönös kötelezettségekről, 4. a gazdatiszt és családjának munkaképtelenség idején való ellátásáról.

E határozati javaslatot a kongresszus egyértelműleg és egyhangulag elfogadta és magáévá tette.

E II-ik kérdéshez a „Verein für Güterbeamte“ kiküldöttjei is is terjesztettek be határozati javaslatot, mely a következő:

„A szolgálatadók és alkalmazottak közötti szolgálati viszony egy külön törvény által szabályozandó. Ebben a következő pontok tárgyalandók:

1. A szolgálatadó és szolgálatvevő jogai és kötelezettségei: a) Általános. b) Helyettesítés. c) Hadiszolgálat. d) Betegség. e) Szolgálatmulasztás.

2. A szolgálatviszony megszűnése: a) Felmondás. b) A szolgálati szerződés azonnali felbontása. c) Halál. d) A birtok eladása és bérbeadása. e) Ovadék és bizonyítványok visszaszármaztatása. f) Bizonyítvány kiállítás. g) Számadástétel és ellenőrzés.

3. Vitis esetek.

4. Agglomerációra való biztosítás.

A gazdasági és erdészeti magánvállalatoknál alkalmazottak agglomeráció biztosítása, valamint az özvegyek és árvák ellátása törvényileg rendezendő.

Ezen törvény hivatása biztosítási pénztárakat életbeléptetni, melyhez valamennyi gazdasági és erdészeti magánvállalatnak alkalmazottja köteleztessék hozzájárulni a végből, hogy maguknak agglomeráció és rokkantság esetén járadékot, özvegyeknek nyugdíjat és árváknak nevelési pótlékot biztosítsanak.

Az ezen biztosításokra szükséges díjak, a szolgálatadó és alkalmazott által közösen fedezendő.

A díjak megállapítása a kormány által történik, biztosítás technikai alapelvek szerint, a biztosítási pénztárak pedig, úgy a díj elszámolást, valamint a kezelési költségeket illetőleg, az államigazgatás által szigorúan ellenőrizendő.

Ezen czélok az állam hozzájárulása nélkül elérhetők.

Beadják dr. Marchet Gusztáv s. k., cs. kir. tanár és birodalomgyűlési képviselő és dr. Wich Arthur keresk. tanácsos.

E határozati javaslat indoklására szót kér dr. Wich Arthur: bécsi kiküldött, ki behatóan ismerteti a gazdatiszti ügy azonosságát a Lajthán tul és innen. E társadalmi osztály helyzete azért javítható nehezen, mert a földesurak a régi jobbágy-korból származó „kegy“ gyakorlása helyett semmiképp sem hajlandók a tisztekekkel szerző-

dés viszonyra lépni, s mivel a törvényhozó testületekben ők dominálnak s nem a gazdatisztnak: igen bajos még törvényes uton is e kérdést a mai viszonyoknak megfelelőleg megoldani. Igen részletesen fejti ki ezek után azt a mozgalmat, mely ez irányban Ausztriában most folyik s mely Németországban már törvényhozásilag rendeztetett. E rendezés abból az alapelvekből indul ki, hogy az államnak minden munkása, legyen az a szó szoros értelmében vett munkás, avagy eszével dolgozó tisztviselő: kivétel nélkül biztosítva legyen, úgy életét, mint agglomerációt, özvegyeit és árváit illetőleg. Németországban az állami kötelező biztosítás, a gazdaságban alkalmazott tiszteket és eszédeket illetőleg felerészben a munkaadót, felerészben a munkást magát terhelik. A katonai szolgálat ideje alatt az összes díjakat a katonai kincstár fedezi.

Ausztriában is ily irányban tervezik e kérdés megoldását s a kormány már is 20 ezer forintot fordított a célra, hogy a gazdaságban alkalmazottak életviszonyai összeirassanak. Azon véleményének ad kifejezést, hogy az áldásos, szociális irányú törvények Magyarországon is hozassanak szóba, hogy így a gazdatisztnak helyzete államilag legyen biztosítva.

Eljenzéssel fogadták a jelenlevők bécsi vendégeink érdekes fejtegetéseit, elhatározták, hogy a testvéregyesület indítványai a magyar gazdatisztnak és erdőtisztnak egyletének fog figyelembevétel végett átadatni.

A kongresszus élénk tetszéssel jutalmazta a felszólalót s Bujanovics Sándor elnök indítványára benyújtott határozati javaslatot, mely lényegében és elveiben egyezik a már elfogadottal, hozzácsatolni javasolja. — Végül az elnök indítványára határozatilag felkérik a „M. Gazdatisztnak és erdőtisztnak országos egyesülete“ felkérik, hogy az elfogadott határozati javaslatok alapján, úgy a földmivelségi kormányzatnál, mint minden rendelkezésére álló módon a határozatok megvalósítására törekedjék.

Ezután Fábrián Ferenc a kongresszus nevében köszönetet mond az elnöknek fáradozásáért és buzgalmaért, mire az elnök a kongresszust bezárja.

Előfizetőinkhez.

Felkérjük mindazon t. előfizetőinket, kik előfizetésükkel hátralékban vannak, hogy ebbeli kötelezettségüknek október 10-ig eleget tenni sziveskedjenek, meri a további késedelmekedést hallgatag beleegyezésnek vesszük arra, hogy a hátralékot postai megbízás útján hajthassuk be.

A „Köztelek“ kiadóhivatala.

A IV. országos gazdakongresszus miatt a „Köztelek“ mai számát egy napi késedelemmel jelentetjük meg, hogy a kongresszus tárgyalásait valamint a gazdatiszti lehető kongresszus lefolyását, bő kivonatban azonnal közölhessük.

Szerk.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:	Oldal
IV. országos gazdakongresszus.	1383
A II. Magyar gazdatiszti kongresszus.	1397
Vegyesek.	1398
Czímadómanóvázás. — Megbízás. — Halálozás.	1399
Kereskedelem, tőzsde.	1377

Czímadómanóvázás. — Megbízás. — Halálozás. — Meghalt Pol.

A beiratások azontul október 31-ig engedélyezett beiratásokkal sikerrel, melynek általános és 16-ik évfolyam. A felvételre gazdasági ként 20 hallgatók sőt ösztöndíjban e célra és magánintézet teljes ellátás.

A magyar

A r. utca 19. zett be, litmányo. Ez irodai nyos szá. küldemé. és közve. vámköte. Bud

MEL

egye

kisérletet fogva, az képes

BÁ

cs. és kir

Buda

Czimadományozás. A király, a földmívelésügyi miniszter előterjesztése folytán **Mürzberg** Ferencz műszaki tanácsosnak a miniszteri osztálytanácsosi címet és jellegzetes adományozta.

Megbízás. A földmívelésügyi miniszter **Gröz Hermann** b. szent-tamási lakost, Bács-Bodrog vármegye 6-becsei járására nézvé, az állandó gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

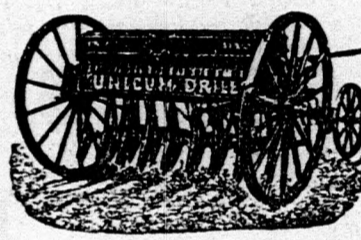
Halálozás. Poroszlói Graefl Károly nagybirtokos meghalt Poroszlón.

A kassai gazdasági tanintézetben a beiratások f. évi október hó 1-8-ig tartanak, azontul október 20-ig a tanártestület, október hó 31-ig pedig a földmívelésügyi miniszter engedélyével lehet beiratkozni. A felvételnél bemutatandó a középiskolák VI. osztályának sikerrel, vagy a polgári iskola VI. osztályának általános jó osztályzattal való elvégzését és 16-ik életév betöltését igazoló bizonyítvány. A II-ik tanévre miniszteri engedéllyel felvétetnek azok, kik érettségivel, s egy évi gazdasági gyakorlattal bírnak. Tandij félévénként 20 frt. Szegénysorsu s jeles előmeneteli hallgatók a tandij fizetése alól felmenthetők, sőt ösztöndíjban is részesíthetők, a mennyiben e czélra tizenkét 150-300 frtos állami és magán ösztöndíj áll rendelkezésre. Az intézet internátussal van összekötve, a hol teljes ellátásért az I. félévre 110 frt. fizetendő.

A magyar kir. államvasutak szállítási irodája a Lipótvárosban.

A magyar kir. államvasutak igazgatósága a Lipótvárosban (V., Arany-János-utca 19. szám alatt) szállítási irodát rendezett be, a hol gyors és teherdarabú szállítványok az összes állomásokra feladhatók. Ez iroda, előleges értesítés ellenében jutányos szabványárak mellett gondoskodik a küldemények házból való elszállításáról is és közvetíti egy a helybeli, mint az átmenő vámköteles küldemények elvámolását.

Budapest, 1896, szeptember 20.
Az igazgatóság.
(Utánnomás nem díjaztatik).

Tagadhatatlan legjobb vetőgépe a jelenkornak **Melichár-féle**

„Unicum Drill“
rendkívül egyszerű és feltétlen szolid kivitelű. 1447

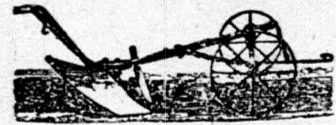
Leírás és árajánlattal bérmentve szolgál

MELICHÁR FERENCZ

cs. és kir. szab. vetőgépgyára,

BUDAPEST,

V. ker., Váci-körút 78. szám.

Ne mulassza el egy gazda sem a legjobb hirnévnek örvendő

egyetememes aczélekeimmal

kísérletet tenni, melyek anyag, kivitel és olcsó árúknál fogva, az összes eddigi konkurencziát **legyőzni képesek.**

Árajánlattal bérmentve szolgál

BÄCHER RUDOLF

cs. és kir. szab. kizárólagos eke és talajmívelő eke és talajmívelő-eszközök gyára 1446

Budapest, Váci-körút 78. szám.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonatőzsde.

(Guttman és Wahl budapesti terménybizományi czég jelentése.)

Napi jelentés 1896. szeptember 25.

Készbuza ma jó volt kínálva, a malmok véltelkedve megcsappant, úgy, hogy az irány ismét el-lanyhult, elkelt 50000 mm. 5 krig olcsóbb árak mellett.

Eladatott:

Tiszavidéki:	100 mm. 81 kg. á 7 40	frt 3 bór
	500 " 81 " " 7 45	" "
	150 " 81 " " 7 37 1/2	" "
	200 " 80 " " 7 37 1/2	" "
	100 " 80 " " 7 40	" "
	200 " 80 " " 7 37 1/2	" "
	300 " 80 " " 7 37 1/2	" "
	100 " 80 " " 7 40	" "
	400 " 80 " " 7 37 1/2	" "
	300 mm. 80 kg. á 7 40	" "
	200 " 79 " " 7 25	" "
	200 " 79 " " 7 25	" "
	100 " 80 " " 7 25	" "
	500 " 79 " " 7 37 1/2	" "
	400 " 79 " " 7 20	" "
	300 " 78 " " 7 35	" "
	1000 " 79 " " 7 35	" "
	1500 " 78 " " 7 35	" "
	900 " 78 " " 7 35	" "
	400 " 78 " " 7 22 1/2	" "
Pestvidéki:	200 " 79 " " 7 25	" "
	200 " 80 " " 7 30	" "
	100 " 79 " " 7 30	" "
	100 " 79 " " 7 30	" "
	100 " 78 " " 7 30	" "
	200 " 78 " " 7 25	" "
	1550 " 76 " " 7 15	" "
	2100 " 79 " " 7 40	" "
Makói:	4500 " 79 " " 7 45	" "
	4700 " 76 " " 7 35	" "
Marosvidéki:	850 " 78 " " 7 22 1/2	" "
Hartani:	5000 " 77 " " 7 20	" "
Bánsági:	300 " 77 " " 6 85	" "
F-Tiszai:	100 " 77 " " 6 85	" "
Szerbiai:	3000 " 76 " " 6	" "
	4500 " 76 " " 5 02 1/2	" "

Készrosz szintén lanyhább volt, csekély forgalom mellett.

Tengeri forgalom nélkül.

Zab tartott.

Határvidék daczára, hogy New-York magasabb jegyzéseket küldött, a lanyha készáruüzlet behatása alatt lanyhultak, forgalom kiesiny.

Következő kőtések törtétek:

	Kötetett.	Déli zárlat
Tavaszi buza . . .	7 34-7 29	7 29-3
Őszi buza . . .	7 08-7 04	7 03-05
Uj tengeri 1897-re . . .	3 93-3 89	3 89-91
Tavaszi rozs . . .	6 34-6 30	6 30-31
Őszi rozs . . .	6 16-6 13	6 13-15
Őszi zab . . .	5 34-5 30	5 30-32
Tavaszi zab . . .	5 68-5 67	5 60-64
Uj repceze 1897-re		10 40-50

Mütrágyák. (Sátori Miksa és Mór czég heti jelentése a „Köztelek“ részére.)

Áraink:

Thomassalak teljes kocsirakományokban 18-20% 80% ciztrátold. foszforavtartalommal mmként 2 30-3 40 forintig.

I-a. szuperfoszfát 16-18% vízben oldható foszforavtartalommal kilőpercczentenként 23-25 kr., mi 3 70-4 10 frtnyi mmzánsáknéti árak felel meg.

Chilialétram 15% légenysavtartalommal a szállítási idő szerint mmként 12-12 25 frt.

Kénsavas káli 95% kénsavas káliatartalommal métermázánknéti 11 50-12 forint.

Trágyafősz az állomások szerint mmként zsákkal együtt 0 50-1 10 forint.

Szeszüzlet.

Szesz. (Goldfinger Gábor szeszgyári főtisztviselő tudósítása.)

Szilárdabb bécsi kontingens jegyzések és jobb kereslet daczára a szeszüzletben még mindig lanyha irányzat uralkodott és a szeszárak 13 krral olcsóbban jegyeznek azonnali és változatlanul későbbi szállításra.

Mezőgazdasági szeszgyárak által kontingens nyersszesz e héten gyéren lett kínálva és üzlet sem azonnali, sem későbbi szállításra nem létesült.

Galicziából kontingens nyersszesz szilárd irányzat mellett 15 25 frton lett ajánlva.

Prágából adózott burgonyaszesz jobb kereslet mellett 50.75-51 frton kelt el azonnali szállításra.

A kontingens nyersszesz ára Budapesten 15-15.25 frt.

Bécsi jegyzés 16.-16.20 frt kontingens nyersszeszért.

Prágai jegyzés 50.75-52.- adózott burgonyaszeszért.

Brünni jegyzés 11.-11.13 frt exkontingens szeszért.

A kivitel a héten 250 q finomított szeszt vásárolt, mely Dél-Törökország felé lett szállítva. Fiuméba e héten 100 q finomított szesz érkezett Magyarországból.

Vidéki szeszgyárak változatlanul jegyeznek. Arad, Temesvár, Lugos 13 krral olcsóbban.

Budapesti zárlatárak e héten: Finomított szesz 51.25-51.38 frt, élesztőszesz 51.75-51.88 frt, nyersszesz adózatlan 12.-12.25 frt, denaturált szesz 17.-17.25 frt. Kontingens nyersszesz -----.

Az árak 10,000 literfokonként hordó nélkül budapesti vasútállomáshoz szállítva készpénzfizetés mellett értendőek.

Élelmiczkikkek a budapesti hetivásáron. 1896. év szeptember 25-én. A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése.

Halvásár a háltéren. A fővámteri, Ferencz József-rakparti és háltéri piacra 17 helybeli halász és halkereskedő által 64 q és vidéki kocson 8 q, összesen 73 q kevert hal hozott. A vásár élénk. Az árak métermázánknéti 2-4 frttal csökkentek.

Viszontelárusítók fizették a hal q-át nagy élő 90-120, nem élő 70-80, közép nagy élő 50-75, nem élő 30-45, apró élő 20-30, nem élő 12-18 frtig.

Vad. Hozott a fővámterre vaspályán 150 db, hajón 100 db, kocsin 100 db, gyalogosok által 50 db, összesen 400 do; a forgalom élénk volt. Fácny 160-200, Vadlud -----, Vadréce 60-80, Füzény -----, Szalonka erdei -----, Fogoly 50-70, Fűrj -----, Fenyőmadár ----- kr.

Baromfi. Hozott a fővámterre vaspályán kb. 7000 db, hajón kb. 4000 db, 20 kocsin kb. 3600 db, helybeli árusoktól kb. 2000 darab, összesen kb. 1650 db. A vásár élénk volt. Nagybaromfi árak páronkint: tyuk 120-130, csirke 50-110, (idei kiv. ---), kappan hizott -----, kappan sovány 100-120. réce hizott -----, (idei ---) lud öreg h ----- lud (liba) uj hiz. 400-650, uj lud sovány 200-320, öreg gyöngy-pulyka hizott idei -----, sovány 250-300, gyöngy-tyuk 120-120, galamb peccsenyének 40-60 krig.

Az István-téri elelmi piacra élő baromfi helybeli és vidéki árusok által kb. 1200 pár hozott fel, árak a következők: páronkint tyuk 120-150, csirke idei 70-140, kappan hizott 160-200, sovány 130-150 réce hizott 180-200, sovány 120-140, hizott lud 500-600, sovány 300-400, pulyka hizott -----, sovány 250-300 krig. A forgalom élénk.

Az újvásártéri piacra felhozott a szokott községekben vasp. kb. 1400 db, kocsin 2500 db, gyalog-árusok 600 db, helybeli árusok 1500 db, összesen 6000 db baromfi. A forgalom élénk. Az árak páronkint következők: tyuk 130-140, csirke 60-150, idei -----, hizott kappan 150-170, sovány 120-130, hizott réce 180-290, sovány réce 110-130, hizott lud (liba) 400-700, sovány lud 230-260, hizott pulyka 350-400, sovány pulyka 250-280, gyöngytyuk -----, galamb peccsenyének ----- krig.

Tojás. Hozott a fővámterre vasp. kb. 50,000 db, hajón kb. 25,000 darab, 4 kocsin kb. 30,000 db helybeli árusoktól 30000, db, összesen kb. 135,000, db. A vásár élénk. Nagybaromfi árak: 1 láda friss (1440 db) 3150-3260 kr., 100 db 250-260 kr., tojás meszes 1 láda (1440 db) ----- k., 210 db ----- kr., 1 db ----- krig.

Az újvásártéri piacra felhozott a szokot, községekben vasp. kb. 12000 drb, kocsin 7000 drt, gyalogárusok 2000 drb, helyb. árusok 23000 darab, összesen 44000 darab friss tojás. A forgalom élénk. A következő árak jegyeztek: friss tojás 1 drb 2 1/2-3, 100 darab 230-250 40 krért 16-18 drb, 1 láda 1440 drb 2900-3300, meszes tojás 1 db ----- 100 -----, 40 krért ----- db, 1 láda 1440 drb ----- krig.

Zöldség. Hozott a Ferencz József-rakpartra va p. 750 q, hajón 170 q, kocsin 2800 q, helyb. árusok kb. 1500 q, össz. kb. 5220 q vegyes zöldség. A vásár és Nagy. árak sárgarépa 100 k. 40-400, 1 q -----, petrezselyem 100 cs. 50-500, 1 q -----, zeller 100 db 60-200, karalábé 100 db 50-200, vöröshagyma 100 db 30-200, 1 q 300-500, fokhagyma 100 f. 200-800, 1 q 800-1000, fehérrépa 100 darab 180-200 fejeskáposzta 1 q 200 500 krajczárig, vörösrépa 100 darab 50-100 krajczárig, fejeskáposzta 100 darab 200-500, kelkáposzta 100 db 60-140, vöröskáposzta 100 db 300-800, fejes saláta 100 db 80-200, kötött-saláta 100 db -----, burg. belföldi 1 q 180-240, külföldi -----, fekete retek 100 db 80-200, hónapos retek 100 csomó -----, Ugorka s. való 100 db 26-40, ugorka savanyu 100 db 60-120, zöldpaprika 100 db 10-30, tök 100 db 200-500, paradicsom 1 kg. 30-150, zöldbab 1 l. 6-10, zöldborsó 1 kg. ----- zöldborsó fejtett l. 80-10) krig Zöldtengeri 100 cs 80-100 krig.

Országos Magyar Kölesönös Biztosító Szövetkezet.
BUDAPESTEN, VIII., József-körút 8.

Alakult 1894. évben.
Elnök: **TELEKI Géza gróf.** Alelnök: **CSÁVOSSY Béla.**

Igazgatósági tagok:
ANDRÁSSY GÉZA gróf, BUJANOVICS SÁNDOR, DESSEWFFY ARISTID, KONJÁTHY BÉLA,
PÉCHY TAMÁS, PÜSPÖKY EMIL, RUBINEK GYULA, SZENTKIRÁLYI KÁLMÁN, SZILASSY
ZOLTÁN, SZÓNYI ZSIGMOND, SZTÁRAY ISTVÁN gróf, TELEKI SÁNDOR gróf.
Vezérigazgató: **SZÓNYI Zsigmond.**

Az Országos Magyar Kölesönös Biztosító Szövetkezet a gazdaközönség általános elismerése szerint híven megfelel hivatásának; folyton fejleszti a reformokat, melyeket a gazdaközönség évek óta sürgetett és a károknak gyors és méltányos kiegyenlítésével a felek teljes melegegedését vívta ki magának, az

épület és átalány (pauschal) biztosításnál

rendkívül mérsékelt díjaival tetemes megtakarítást tesz lehetővé; a szövetkezet pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstári bérleggel; minden más illeték kizárásával.

A takarmány és termények (szalmás eleség)

biztosítása szintén a legkedvezőbb feltételek mellett eszközölhető. A díjak itt is a lehető legmérsékeltetebbek.

Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a tiszta díjból 5% díjengedményben részesülnek.

Kiszágnak, ha huszan egyszerre, egy csoportban, de külön-külön ajánlat-
tal terményeiket biztosítják, 10% engedményben részesülnek.

Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapestben, (József-körút 8. sz.) és a vidéken létesített ügynökségek.

80702/96. sz.

Magy. kir. államvasutak.

Pályázati hirdetmény.

Az alulírott igazgatóság a magy. kir. államvasutak részére a jövő 1897. évben illetőleg 1899. év végeig a következő csoportokba sorozott anyagokból felmerülő tényleges szükségletnek szállítást biztosítani kívánván, ezennel nyilvános pályázatot hirdet, m. p.:

I. Üvegtermékek, nevezetesen: lámpacsészék, ernyők, lámpahengerek, kocsitűkrök, telepüvegek, fehér, vörös, zöld, esont, hágyadt mintatüvegek, tükrök és kettős szín üvegtáblák stb.

II. Vtállást mutató üvegekre.

III. Távirat, telefon, villamos jelző és villamvilágítási anyagokra.

IV. Durrantjukra.

A kiírás tárgyát képező egyes cikkekkel előtűntető jegyzékek, melyek egy-
szersmind ajánlati mintákkal szolgálnak, valamint a szállításokra vonatkozó részletes
módozatok valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetők és a
magy. kir. államvasutak igazgatósága anyag- és leltárbeszerzési (A. V.) szakosztályá-
nál (Budapest, Andrassy-út 73. sz. II. emelet, 54. ajtószám) kaphatók.

A szabályszerűen kiállított, ivenkint 50 kros magy. kir. okmánybérleggel el-
látott ajánlatok lepecsételve legkésőbb f. évi október hó 10. ike déli 12 óráig a m.
kir. államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályában átadandók, illetőleg
posta útján oda küldendők és a boríték ezen külszímmel látandó el:

„Ajánlat 80702/96. számhoz.”

Később benyújtott ajánlatok, valamint olyanok, melyek nem pontos és rész-
letes módozatok betartása mellett állítatnak ki, nem vétetnek figyelembe.
Budapest, 1896. szeptember hóban.

Az igazgatóság.

(Utánnyomat nem díjazatik.)

Formalin

(40%-os formaldehyd)

kitűnő szer a száj- és körömfájás ellen.

Nagyobb számban érkezett ígás ökrök között kiűtött száj- és köröm-
fájás kezelését Rühmekorf kir. főtiszt ur Winzenburgban Freden mellett For-
malinnal (40%-es formaldehyddel) kísérlette meg.

Az ökrök szája és körme naponta egyszer félpercentes formalinoldat-
tal lett tisztítva. A sebeket egyötöd percentes oldattal mosták ki, utána pedig
bekenték a körmököt fakátránnyal. Ezenkívül az istálló szóró segítségével
formalin gőzzel fertőtlenítették.

A járvány 14 nap lefolyása alatt megsűnt. Az ökrök csak alig egy napig
maradtak táplálék nélkül és jóformán semmit sem szenvedtek a járvány miatt.

Nevezettnek sikerült továbbá a járványt csupán egy istállóra a trágyá-
nak ugyancsak fenti félpercentes oldattal való megöntözésével izolálni, dazára,
hogy a beteg ökrök istállója a többi istállók közvetlen közelében volt.

Reszelt formain-gelatine

(Dr. Schleich-féle Glutol)

Dr. Jess Charlottenburg, Schuemaker Freiburg i. B., K. Tiburtius Nö-
renberg, Wagenheuser Neuhof i. Bayern és a graditz-i Wagner-méneshirtok
kísérletei szerint kiválóan alkalmas nyílt sebek gyógyításához lovaknál, neve-
zetesen a „lovak pókja” elnevezés alatt nagyon elterjedt Dermatitis ecema-
tosa és gangraenosa ellen. Az utóbb nevezett a dr. Schleich-féle Glutol-t mint
igen kitűnő szert ajánlja és különösen friss sebeknél nélkülözhetetlennek tartja.

Formalin és Glutol kapható minden droguista kereskedés útján,
Chemische Fabrik auf Actien (vorm. E. Schering.)
Berlin V., Mallerstrasse 170/171.

Szikes talajok javításánál

az általunk nagyobb uradalmakban eszközölt próba-gipszeréssel kitűnő ered-
mények lettek elérve, melyekről bővebb felvilágosítással szivesen szolgálunk.

Mindennemü más műtrágyát

hamisítatlan jó minőségben az ajánlott beltartalom szavatolása mellett legju-
tányosabban szállítunk.
Ingyenes ismertető füzeteket (Collumellótól) bérmentve küldünk.

A Sátorigyarak központi irodája:

Budapest, IX., Dandár-utca 25.

Eredeti Angol kosok.

Hampshire-, Oxfordshire-, Shropshire-, South-down,
Cotswold és Lincoln kosokat szállít megrendelés,
után 14 nap alatt bármely állomásra

PICK OSWALD,

tenyészállat-importeur

Budapest, Külső-Kerepesi-ut 1. szám.

**Simmenthali állatok,
gyümölcs és díszfák, szőlővessző**

eladók a

concóhái gazdaságban

és pedig:

Tellér simmenthali 1 1/2-2 éves hágóképes **blákák**, behágotott
üszök, főlös számu **tehenek**.

Gyümölcsfák: alma, körte, sárga- és őszibarack, szilva, cseresznye
nagy fajválasztékban, kívánatra erős példányokban.

Alleéfák: jávor, erdei és zöld, kőris, rhus, bignonia, akác nagy
levelű és gömb; **szeder**.

Díszeserjék nagy választékban: málna és ribizke.

Szőlővessző legjobb európai bor- és csemegefajok immunis talajról,
sima és gyökeres.

Szent-Ivánrozs, őszi árpa, páduai korán érő fehér tengeri.

Kívánatra árjegyzék bérmentve küldetik.

Megrendelések és tudakozódások **Concóhái gazdaság** czimére,
u. p. **Acs** küldendők. 1749

1749

A balaton-almádi-i első amerikai szőlőtelepen
nagy mennyiségű gyökeres fásojtvány, továbbá fel-
tétlenül fajtisza Rupestris Monticola, Solonis, Ripa-
ria Portalis és Selecta sima és gyökeres vessző
kerül eladásra. Ugyanott talajok méisztartalmának
megvizsgálása pontosan eszközöltetik. Árjegyzékkel
ingyen és bérmentve szolgál a tulajdonos:

Suly László,

takarékpénztári pénztárnok **Veszprémben.** 1772

KÖSZÉN

összes gazdasági, ipari és házi
célokra

Osztraui gyári, dió-, koczka és darabos,
2-szer mosott ostrai Henrikaknai kovácsszén,
porosz szalonszén, coaks, szobafűtésre és épületek
száritására,

legkitűnőbb minőségben legjutányosabban kapható

RADNAY KÁROLY

köszén-nagykereskedőnél,

Budapest, Arany János-utca 34. sz.

A cs. és kir. szab. Hitelintézet köszén-osztályának vezérképviselője.

Minden magyar hölgy

a legrégebb, leghasznosabb divatlapra,

a „BUDAPESTI

BAZÁR“-ra

fizessen elő. 1721

A női munka minden ágazatában nyújt utmutatást és kitérő szabásmintákkal szolgál

A BUDAPESTI BAZÁR.

Előfizetési ára: negyedévre 1 frt 50 kr.

Az előfizetési pénzek Király János szerkesztőnek küldendők Koronaherczeg-utca 17. szám alatt.

Árak franco csomagolás, bécsi indóháztól szállítva: tartány ca 25 kiló, kilónként 40 kr. tartány ca 50 kiló, kilónként 35 kr. postán ingyen csomagolás és bérmentesen 4 kiló. 4 kiló 1 pléhszelenczében 2 frt 50 kr., 4 kiló 4 pléhszelenczében 3 frt. Kaucsukkal vegyítve kilónként 10 krral több. Vizmentes bőrkenőcs vadászeszmáknak.

TERMÉSZETI NYERS-VASELINE Pata és Bőr Ápolószert

4 Kiló tisztá suly bérmentesen frt 2.50

JUST és Tarsa BECS

Gép-sodrony-szövetek, zinkezett szűrős korítás-sodrony.

Kertek, erdőségek és vadparkok bekerítéséhez, ugyiszintén mindenféle sodrony szövetek, baromfi-udvarok, fűszárosokhoz, tűzvédő-, ablak- és rostélyszövetek, homok- és kavics-szűrő, sodronyszövet, kapuk, sodronykötelek mindenféle szerkezetben és vasszerkezeteket általában szállít a legjutányosabban.

Vassodrony és gépsodronyszövet gyár és épület lakatos-műhely

Franz Schröckenfuchs
Waldhofen a. d. Ybbs.

Bekerítések gépsodrony-szövetel nem kerülnek többbe, mint jobb anyagból készült fakerítések, e mellett tartások és minden tételnek csinos urias jellegnek adnak. Költségvetések ingyen és bérmentve. 1896

SZIVATTYÚK minden nemes házi és nyilvános célokra a mezőgazdaság, építkezés és iparnál,

Ujdonság! a BOWER-BARFF-féle szabadalmazott inoxydálási módszer szerint,

inoxydált szivattyúk rozsdá ellen védve.

W. GARVENS Wien,

MÉRLEGEK, legújabb javított rendszerű tizedes, százados és hidmérlegek fából és vasból, kereskedelmi, közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipari célokra.

Embermérlegek, mérlegek házi használatra mérlegek,

Commadit-társaság szivattyú-és mérleggyártásra.

Schwarzenbergerstrasse 6. I. Wallfischgasse 14.

Gróf Csáky László prakfalvi vasgyárai

(Szepesm.), évek óta

bádogtetők fődésével foglalkoznak, leírással, bizonyítványok, árajánlat és mintával szívesen szolgálnak.

Ezen tetők láthatók az állatkiállítási téren és a bányászati és kohászati csarnokban. 1806

KWIZDA FERENCZ JÁNOS

<h4>Kwizda-féle</h4> <h3>RESTITUTIONS-FLUID</h3> <p>cs. és kir. szab. mosóvíz lovaknak. Egy palaczkkal forint 1-40 o. é.</p>	<h4>Kwizda-féle</h4> <h3>KORNEUBURGI MARHA-TÁPPOR</h3> <p>lovak, szarvasmarha és juhok számára. Ára egy dobozzal 70 kr., fél dobozzal 35 kr.</p>
<h4>Kwizda-féle</h4> <p>Blister, szürke, erős bedörzsöléshez 1 tégely 1 frt 25 kr. Fertőtlenítő por istállóknak, fél kiló 15 kr., 10 kiló frt 2-40. Epetinktura lovaknak, 1 üveg 1 frt 50 kr. Pataragasz mesterséges pataszaru 1 rud 80 kr. Patafénypor 1 frt 70 kr. Csánkópok kenőcs lovak s szarvasmarháknak, 1 tégely 1 frt. Mosószappan háziállatoknak a 40 kr., 80 kr. és 1 frt 60 kr. Sebbalsam lovak és szarvasmarháknak, 1 palaczk 1 frt 25 kr.</p>	<h4>Kwizda-féle</h4> <p>Patakenőcs merev és törékeny pata oltalmazására, 1 dohoz a 400 gramm 1 frt 25 kr. Kresolin kenőcs, pata konserváló szer, 1 szelencze a fél kiló 1 frt 10 kr. Kresolin, javított Kresolin, Bockmann K. H.-féle, legolcsóbb, oldatokban mérgegmentes desinfektáló szer, sömör, rüh, száj- és mosók szömör ellen. 25 kiló 16 frt, 10 kilós 7 frt, 5 kilós postacsomag bruttó 3 frt 50 kr. Próbapalaczk a 400 gramm 50 kr.</p>
<h4>Kwizda-féle</h4> <p>Kollika-labdaesok lovak és szarvasmarháknak, 1 karton 60 kr. Phisio hashajtó labdaesok lovaknak, 1 bádog dobozzal 2 frt. Féreg-labdaesok lovaknak, 1 bádogdoboz 1 frt 60 kr., karton 60 kr. Baromfipor étrendi szer, mint eleséggpótlék, 1 csomag 60 kr. Nyeregzsappan a nyereg- és szíjszerszám tisztítása és konserválásához. 1 szelencze 1 forint osztrák értékben.</p>	<h4>Kwizda-féle</h4> <h3>Sertés-por</h3> <p>a hizás elősegítésére s óvszerül. Kis dohoz 60 kr., nagy dohoz 1 frt 20 kr.</p>

Alapítva 1853. Naponta postai szétküldés a Kerületi gyógyszerár által Kornenburgban.

Vincenz Oblack

cs. és kir. udvari szállító

Grác (Stájerország).

Első és legnagyobb eredeti stájer vadász-, hölgy és turista szövet különlegesség és kiviteli üzlet.

A minőség, választék, színvalódság és olcsóság tekintetében utolérhetetlen.

Minták ingyen és bérmentve. 1754

Magyar királyi államvasutak.

124249/96 sz.

A téli menetrend életbeléptetése a m. kir. államvasutak vonalain.

A magy. kir. államvasutak vonalain f. év október hó 9-én a téli menetrend lép életbe, mely a jelenlegitől a következő lényegesebb eltéréseket és változásokat tartalmazza.

A budapest-brucki vonalon Budapest k. p. u. és Beske között egy gyorstehervonat rendeztetik be személy szállításra, mely Budapest k. p. udvarról éjjel 1 óra 10 perczkor indul és Bieskérre éjjel 10 óra 54 perczkor érkezik. E vonatnak forgalomba helyezése folytán a Budapest k. p. udvarról este 9 óra 30 perczkor Győr-Fehringre induló éjjeli személyvonatnál, Budapest és Bicske között a szomszédos forgalmu menetjegyek használata kizáratik.

Megszüntettetik Budapest k. p. u. és Bicske között a Budapestre éjjel 12 óra 30 percz és d. u. 12 óra 15 perczkor, valamint az ünnep és vasárnapokon reggel 7 órakor induló helyi vonat, továbbá a Bieskéről d. u. 3 óra 4 perczkor és este 9 óra 43 perczkor induló helyi vonat; Budapest-Kelenföld és Bicske között a Budapest-Kelenföldről este 7 óra 42 perczkor és a Bieskéről este 6 óra 55 perczkor, valamint az ünnep és vasárnapokon este 8 óra 19 perczkor induló helyi személyvonat.

A Budapest k. p. udvarról reggel 6 óra 35 perczkor induló, valamint a Budapestre este 9 óra 25 perczkor érkező személyvonatnál Budapest k. p. u. és Bicske között a szomszédos forgalmu menetjegyek ünnep és vasárnapokon is érvényesek.

Végre Budáors megállóhelyen az összes vonatok megállása megszüntettetik.

A tokod-annavölgy-sárisápi vonalon a jelenleg a Tokodról reggel 5 órakor Annavölgy-Sárisápra induló és onnan Tokodra d. u. 3 óra 18 perczkor érkező vegyesvonatok nem fognak közlekedni.

A székesfehérvár-kis-czelli vonalon a Veszprémből jelenleg ünnep és vasárnap, valamint csütörtökön este 7 óra 19 perczkor Székesfehérvárra induló tehervonatnál a személyszállítás megszűnik.

A kis-czell-boba-csaktornyai vonalon megszüntettetik Kis-Czell és Zala-Egerszeg között a Zala-Egerszegről reggel 6 óra 30 perczkor Kis-Czelle és onnan este 6 óra 10 perczkor Zala-Egerszegre induló személyvonat.

A budapest-marcheggi vonalon a Budapest ny. p. udvarról jelenleg este 9 óra 05 perczkor Érsekújvárra induló és innét reggel 7 óra 05 perczkor Budapestre érkező személyszállító gyorstehervonat forgalma az érsekújvár-poszonyi vonalra is kiterjesztetik. E vonat Érsekújvárról éjjel 12 óra 58 perczkor indul és Pozsonyba éjjel 3 óra 37 perczkor érkezik, az ellenkező irányban pedig Pozsonyból éjjel 1 óra 7 perczkor indul és Érsekújvárra éjjel 3 óra 32 perczkor érkezik.

A Budapestre Pozsony felé közlekedő gyorstehervonatnál Palota-Ujpest állomáson a leszállás engedélyeztetik.

Ezen vonatoknak bevezetése folytán a Budapest és Bécs között mindkét irányban közlekedő s éjjeli személyvonatnál a szomszédos forgalmu menetjegyek használata Bpest ny. p. u. és Pozsony közötti vonalrészén megengedve nincsen, ugyanezen vonatknál a Budapest és Nagy-Maros közötti vonalrészén a fel, illetve a leszállás kizárva nem lesz.

A jelenleg Budapestre d. u. 4 óra 25 perczkor Nagy-Marosra induló személyvonat folytatásán Párkány-Nánáig fog közlekedni, a hova este 6 óra 51 perczkor fog érkezni.

Megszüntettetik Budapest-Marchegg, illetve Bécs között a Budapest ny. p. udvarból d. u. 5 óra 50 perczkor induló és Bécsbe éjjel 9 óra 45 perczkor érkező, valamint a Bécsből este 6 óra 45 perczkor induló és Bpest ny. p. udvarba éjjel 10 óra 50 perczkor érkező luxusvonat.

Pozsony és Marchegg között a Pozsonyból ünnep és vasárnapokon este 7 óra 55 perczkor induló és az ide Marchegről reggel 8 óra 17 perczkor érkező személyvonat.

Budapest és Galántha között a Budapest ny. p. udvarból éjjel 11 órakor induló és ide reggel 6 óra 20 perczkor Galántháról érkező személyvonat.

Budapest és Érsekújvár között a Budapest ny. p. udvarról reggel 5 óra 40 perczkor induló és ide éjjel 11 óra 20 perczkor Érsekújvárról érkező helyi személyvonat.

Budapest és Párkány-Nána között a Budapest ny. p. udvarról d. u. 2 óra 20 perczkor induló helyi gyorsvonat és az esti 7 óra 45 perczkor induló személyvonat.

Budapest és Nagy-Maros között a Budapest ny. p. udvarról ünnep- és vasárnapokon d. e. 8 óra 40 perczkor, d. u. 12 óra 55 perczkor és este 6 órakor induló, továbbá a Budapest ny. p. udvarba reggel 8 óra 10 perczkor és este 8 óra 5 perczkor, valamint ünnep- és vasárnapokon d. u. 12 óra 30 perczkor, d. u. 5 óra 30 perczkor és éjjel 11 óra 50 perczkor érkező helyi személyvonatok.

Budapest és Vác között a Budapestre éjjel 11 óra 20 perczkor, valamint ünnep és vasárnapokon este

8 óra 5 perczkor induló és a Budapestre reggel 6 óra 5 perczkor, valamint ünnep és vasárnapokon éjjel 10 óra 25 perczkor érkező helyi személyvonatok.

Budapest és Palota-Ujpest között a Budapest ny. p. udvarból este 9 óra 25 perczkor, valamint ünnep és vasárnapokon d. u. 5 órakor és este 7 óra 10 perczkor, továbbá a Palota-Ujpestről reggel 4 óra 25 perczkor és éjjel 10 órakor, valamint ünnep- és vasárnapokon d. u. 4 óra 30 perczkor és este 7 óra 35 perczkor induló helyi személyvonatok.

A Budapest ny. p. udvarról jelenleg d. u. 2 óra 20 perczkor induló helyi gyorsvonat megszüntetése folytán a Budapestre d. u. 2 órakor induló gyorsvonat Vácson, Párkány-Nánán rendszeren, Nagy-Maroson pedig feltételeken való megállás mellett a leszálló utasok által is használható.

Végül a Budapest ny. p. udvarból d. e. 9 óra 15 perczkor Bécsbe induló személyvonatnál Palota-Ujpesten csak a felszállás engedtetik meg.

A galántha-zsolnai, pozsony-galgóc-lipótvári és szered-nagy-szombati vonalakon megszüntettetik Galántha és Zsolna között a Galántháról reggel 4 óra 7 perczkor induló és ide éjjel 1 óra 13 perczkor Zsolnáról érkező személyvonat.

Pozsony-Galgóc-Lipótvár között a Pozsonyból éjjel 1 óra 50 perczkor Galgóc-Lipótvárra induló és innen éjjel 3 óra 20 perczkor Pozsonyba érkező vegyesvonat, ellenben Galántha és Szered között mindkét irányban egy-egy vegyesvonat helyeztetik forgalomba.

E vonat Szeredről éjjel 10 óra 47 perczkor indul és Galánthára éjjel 11 óra 15 perczkor érkezik; Galántháról pedig éjjel 3 óra 15 perczkor indul s Szerdre éjjel 3 óra 45 perczkor érkezik.

Végül a jelenleg Nagyszombatból éjjel 12 órakor Szerdre közlekedő vonatok egyidejű megszüntetése mellett egy új vegyesvonat helyeztetik forgalomba, mely Nagyszombatból éjjel 10 órakor indul és Szerdre éjjel 10 óra 32 perczkor érkezik s ott közvetlenül csatlakozik Galántha felé.

A budapest-hatvan-ruttkai vonalon a Hatvanból reggel 6 óra 47 perczkor Budapestre induló helyi személyvonat megszüntettetik.

A zólyom-zólyombrezói vonalon az ünnep- és vasárnapokon Zólyom-Brezóiról este 9 óra 1 perczkor Besztercebányára induló tehervonatnál a személyszállítás megszüntettetik.

A miskolc-bánréve-dobsinai vonalon a Miskolcra jelenleg éjjel 3 óra 30 perczkor induló és a Dobsinára d. e. 9 óra 13 perczkor érkező, valamint a Dobsináról este 8 óra 30 perczkor induló és Miskolcra éjjel 1 óra 41 perczkor érkező közvetlen személyvonat forgalmon kívül helyeztetik.

A kis-terenne-kisujszálási vonalon Kisujszállítás és Szalók-Taskony között a Kisujszálásról d. u. 5 óra 19 perczkor Szalók-Taskonyra induló és innen este 8 órakor Kisujszállításra visszatérő vegyes vonat megszüntettetik.

A budapest-predeáli vonalon a Budapest keleti pályaudvarról d. u. 1 óra 55 perczkor induló, illetve Budapestre d. u. 1 óra 10 perczkor érkező gyorsvonat a tövis-predeáli vonalon megszüntettetik; e vonatok tehát csak Budapest és Tövis között Aradon át maradnak forgalomban.

Megszüntettetik továbbá Brassó és Predeal között a csütörtökön, vasár- és ünnepnapokon, valamint a görögkeleti ünnepnapokon közlekedő személyvonatok is.

A nyiregyháza-ungvári vonalon a jelenleg Csapról éjjel 3 óra 4 perczkor induló és Nyiregyháza reggel 6 óra 9 perczkor érkező személyvonat forgalmon kívül helyeztetik s ennek folytán a jelenleg Ungvárról reggel 4 óra 44 perczkor induló személyvonat Nyiregyháza kedvező időben való érkezése céljából Csapról már reggel 5 óra 58 perczkor fog indulni, Nyiregyháza pedig reggel 8 óra 43 perczkor fog érkezni.

A szeghalom-füzesgyarmati vonalon megszüntettetik a Szeghalomról d. u. 4 óra 28 perczkor induló és oda 5 óra 51 perczkor érkező vegyes vonat.

A Kiskapus-nagyszebeni vonalon a Kiskapusról naponta reggel 4 óra 45 perczkor Nagyszebenre induló és innen Kiskapusra, délután 3 óra 45 perczkor visszaérkező személyszállító tehervonatnak csak a nagyszebeni hetivásárok napjain, azaz kedden és pénteken fognak közlekedni.

A brassó-zernesti vonalon forgalmon kívül helyeztetik a Zernestről este 8 óra 31 perczkor Brassóba érkező és innen reggel 4 óra 30 perczkor Zernestre induló vegyesvonat.

A Budapest-arad-tövisi vonalon az Aradról jelenleg éjjel 3 órakor Szolnokra induló és onnan d. e. 8 óra 17 perczkor Aradra visszaérkező személyvonatoknak egyidejű megszüntetése mellett a jelenleg Aradról reggel 5 óra 10 perczkor induló és Csabára reggel 6 óra 40 perczkor érkező személyvonat forgalma Szolnokig terjesztetik ki, ahova e vonat d. e. 9 óra 30 perczkor fog érkezni; az ellenirányban pedig egy gyors tehervonat

rendeztetik be személyszállításra, mely vonat Szolnokról éjjel 3 óra 10 perczkor indul és Aradra d. e. 9 óra 10 perczkor érkezik.

Az Aradról este 7 óra 25 perczkor induló és Radna-Lippára éjjel 9 óra 14 perczkor érkező tehervonat; továbbá az ünnep- és vasárnapokon Aradról reggel 8 óra 55 perczkor Radna-Lippára, valamint az onnan este 8 óra 3 perczkor Aradra induló vegyesvonat megszüntettetik. Ez utóbbi két vonat megszüntetése folytán, az Aradról reggel 6 óra 30 perczkor Tövis felé induló és az Aradra este 8 óra 55 perczkor Tövis felől érkező személyvonatoknál a szomszédos menetjegyeknek mindenkor használata engedélyeztetik.

A nagyváradi-szeged-rókusi vonalon a jelenleg Szeged-Rókusról reggel 5 óra 55 perczkor Hódmező-Vasárhelyre induló és onnan este 8 óra 56 perczkor Szeged-Rókusra visszaérkező tehervonatnál a személyszállítás megszüntettetik.

A Budapest ny. p. u. czeplédi és czepléd-szolnoki vonalon a jelenleg Szolnokról reggel 4 óra 15 perczkor induló és Budapest ny. p. udvarba reggel 7 óra 55 perczkor érkező személyvonat korábbra fektettetik, úgy, hogy Szolnokról már reggel 4 órakor fog indulni és Budapest ny. p. udvarba reggel 7 óra 25 perczkor fog érkezni.

A baja-zombor-ujvidéki vonalon a bajai hetivásárok napjain, szerdán és szombaton Rigyczáról egy helyi vonat reggel 5 óra 5 perczkor fog indulni és Bajára reggel 6 óra 13 perczkor fog érkezni.

A Budapest-ujdombóvár-fiumei vonalon az abbaziai és cirrkvenicezi fürdőhelyeknek október hónapban való erősebb látogatottságára, valamint szintén az ezen időre eső nagyobb olaszországi kirándulásokra való tekintettel a Fiume és Velence, valamint a Fiume és Ancona közötti gyors-hajókkal közvetlen összeköttetésben a Budapest és Fiume között mindkét irányban hetenként kétszer közlekedő luxusvonatok egyelőre október hónap végéig hagyatnak forgalomban.

A Budapestre való érkezésnek kedvezővé tétele céljából Fiumétől Budapestig egy új gyorsvonat helyeztetik forgalomba, mely vonat Fiuméből d. u. 5 óra 30 perczkor fog indulni és Budapest k. p. udvarba reggel 8 óra 40 perczkor fog érkezni, ellenben a jelenleg Fiuméből éjjel 10 óra 10 perczkor induló és Budapest k. p. udvarba d. u. 1 óra 45 perczkor érkező gyorsvonat forgalma Fiume és Uj-Dombóvár között megszüntettetik; Uj-Dombóvár és Budapest között azonban a jelenleg Pécsről d. e. 8 óra 24 perczkor induló gyorsvonatnak folytatásképpen, mint pécs-budapesti közvetlen gyorsvonat továbbra is forgalomban hagyatik.

Gyékényestől Uj-Dombóvárig egy új személyvonat rendszeresítettik, mely Gyékényestől a déli vasutnak Nagy-Kanizsa felőli személyvonatával csatlakozásban reggel 6 óra 20 perczkor fog indulni, Uj-Dombóvárra 9 óra 52 perczkor fog érkezni és a Pécs-budapesti közvetlen gyorsvonathoz csatlakozik.

Ezen vonat Somogy-Szobbon a Balaton-Szt.-György és Barcs felőli; Kaposvártól pedig a Moesolád és Fonyód felőli csatlakozást közvetíteni fogja Budapest felé.

E vonat rendszeresítése folytán a Gyékényesről jelenleg reggel 7 óra 6 perczkor induló és Uj-Dombóvárra d. u. 1 óra 16 perczkor érkező vegyesvonatnak forgalma Gyékényes és Dombóvár között megszüntettetik és csak Dombóvár és Uj-Dombóvár között hagyatik forgalomban.

A Budapestre jelenleg éjjel 9 óra 55 perczkor induló és az ide reggel 7 óra 55 perczkor érkező személyvonatnak forgalma Budapest és Uj-Dombóvár között megszüntettetik. Ellenben Budapest és Adony-Szabolcs között mindkét irányban egy-egy új vegyesvonat helyeztetik forgalomba, amely Adony-Szabolcsról reggel 5 óra 35 perczkor fog indulni és Budapest k. p. udvarba reggel 7 óra 55 perczkor fog érkezni; az ellenirányban pedig Budapest k. p. udvarból este 6 óra 20 perczkor indítatik és Adony-Szabolcsra éjjel 8 óra 42 perczkor érkezik.

Megszüntettetik továbbá a Dombóvárról jelenleg éjjel 10 óra 52 perczkor Uj-Dombóvárra és az Uj-Dombóvárról éjjel 3 óra 20 perczkor Dombóvárra induló személyvonat, valamint a Fiume és Delnicze között az ünnep- és vasárnapokon Fiuméből d. u. 2 órakor induló és oda este 9 óra 50 perczkor érkező helyi vonat.

Végül a Budapestre este 8 óra 30 perczkor Budapestre érkező személyvonatoknál Budapest és Adony-Szabolcs, valamint Gyékényes és Zágráb között a szomszédos szomszédos forgalmu menetjegyek használata kizáratik.

Az uj-dombóvár-b-bródi és szabadka-dáljai vonalon megszüntettetik a Szabadka-Dálja és B-Bród között közlekedő gyorsvonat.

A jelenleg csak Pécs és Eszék, illetve Bród és B-Bród között közlekedő — Pécsset a Budapest felé, illetve felől közlekedő gyorsvonatokhoz csatlakozó éjjeli személyvonatok forgalma az eszék-bródi vonalrészén is kiterjesztetik. Ezen új vonat Eszékéről éjjel 11 óra 20 perczkor fog indulni és Bródba reggel 3 óra 25 p-kor fog érkezni; az ellenvonat pedig Bródból éjjel 12 óra

1 perczkor indítatik és Eszékre reggel 5 óra 1 perczkor fog érkezni.

Ezen vonatok forgalomba helyezése folytán a jelenleg csak Szabadka és Gombos között közlekedő személyvonatok forgalma a gombos-dáljai vonalrészre is kiterjesztetik. A Szabadkáról este 6 óra 32 perczkor induló vonat Dáljára éjjel 11 óra 12 p.kor fog érkezni, míg a jelenleg Gombosról Szabadkára reggel 6 óra 55 perczkor érkező személyvonat megszüntetetik és helyette egy új személyvonat fog forgalomba helyeztetni, mely Dáljáról reggel 4 órakor fog indulni és Szabadkára d. e. 8 óra 43 perczkor fog érkezni.

Végül a B-Bródból jelenleg 3 óra 30 perczkor induló személyvonat csak Bródból kiindulól fog Uj-Dombóvárig közlekedni.

A Borovó-vukovári vonalon forgalomba helyeztetik a Borovóról éjjel 1 óra 10 perczkor és éjjel 3 óra 10 perczkor induló, valamint az oda éjjel 12 óra 26 percz és éjjel 2 óra 40 perczkor érkező vegyes vonat.

A Borovóról jelenleg reggel 5 óra 50 perczkor induló vegyes vonat helyét egy új vonat, mely reggel 5 óra 16 perczkor indul, fog bevezettetni.

A zágráb-esáktornyai és krapina-teplitz-krapinai vonalon megszüntetetik Zapresicz és Zabok—Krapina—Teplitz között a Zabok—Krapina—Teplitzről d. e. 11 óra 50 perczkor és a Zapresiczről d. u. 1 óra 40 p.kor induló vegyes vonat, továbbá Zabok—Krapina—Teplitz és Krapina között a Zabok—Krapina—Teplitzről d. u. 2 óra 48 perczkor a Krapináról d. e. 10 óra 57 perczkor induló vegyes vonat; s végül Varasd és Varasd—

Teplitz között az ünnep- és vasárnapokon Varasdról d. u. 2 óra 15 perczkor induló és oda 3 óra 5 perczkor érkező vegyes vonat.

A jelenlegi menetrendből az új menetrendbe való átmenetre nézve az utazó közönség a következőkre figyelmeztetik:

A budapest—marcheggi és budapest—galantha—zsolnai vonalon.

A jelenleg Budapest nyugoti pályaudvarról éjjel 11 órakor Zsolnára és a Zsolnáról este 7 óra 56 perczkor Budapest ny. p. udv. felé induló személyvonat szeptember hónap 30-án Budapestről, illetve Zsolnáról már nem fog indítatni.

A jelenleg Budapest ny. p. udvarról éjjel 11 óra 20 perczkor Vácra induló személyvonat szeptember 30-án már be nem vezetetik.

Szeredről az új menetrend szerint éjjel 10 óra 47 perczkor Galánthára induló vegyes vonatmár szeptember 30-án fog bevezettetni.

A szered-n-szombati vonalon:

A N-Szombatból éjjel 12 órakor Szeredre induló vegyesvonat szeptember 30-ikáról október 1-jére hajló éjjelen már nem fog közlekedni; ellenben a N-Szombatból az új menetrend szerint éjjel 10 órakor Szeredre induló vegyes vonat Nagy-Szombatból már szeptember 30-ikán fog indítatik.

A miskolc-bánréve-dobsinai vonalon.

A jelenleg Dobsináról este 8 óra 30 perczkor Miskolcra induló személyvonat Dobsináról szeptember 30-ikán már nem indítatik.

A budapest-arad-tóvis-predeáli vonalon:

A budapest k. p. udvarról szeptember 30-án d. u. 1 óra 55 perczkor induló gyorsvonat már csak Tóvisig fog közlekedni, s a predeál-arad-budapesti irányban közlekedő gyorsvonat, a szeptember 30-iki és október 1-e közötti éjjelen Predeál és Tóvis között már nem fog forgalomba helyeztetni, hanem október hónap 1-én reggel csak Tóvisről fog indítatni.

A budapest-fiumei vonalon

A Fiuméből éjjel 10 óra 10 perczkor induló gyors és a Dombóvárról éjjel 10 óra 52 perczkor, valamint a Budaapest keleti pályaudvarról éjjel 9 óra 55 perczkor Uj-Dombóvárra induló személyvonatok szeptember 30-án, illetve szeptember 30-áról október 1-jére hajló éjjelen már nem fognak közlekedni, ellenben az új menetrend szerint Fiuméből d. u. 5 óra 30 perczkor Budapesre induló gyorsvonat és Budapest k. p. udvarból este 6 óra 20 perczkor Adony-Szabolcsra induló vegyes vonat már szeptember 30-ikán indítatik.

Az új menetrendre vonatkozó részletes adatok egy a már kifüggesztett menetrend-hirdetményből, valamint a személypénztárak, menetjegyirodák és egyéb elárúsító helyeken 15 krajczárért kapható menetrendkönyvecskéből vehetők ki.

Budapest, 1896. szeptember hó.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

„ADRIA”

magy. kir. tengerhajózási részvény-társaság.

Vezérügynöksége: **HOFFMANN S. és V., Budapest.**

1896. október havában a következő gőzösök fognak közlekedni:

Honnan	Hová	Gőzös neve	1896. október
Fiuméből	Liverpool	Andaluzian	1—10
"	Gibraltár ¹⁾ London	Szent-László	1—10
"	Rouen	Széchenyi	1—10
"	Hull, Newcastle ⁰ /T	Kolpino	1—10
"	Tanger ¹⁾ Pernumbuco	Szent István	10
"	Bahia, Rio, Santos	Marathon (C. L.)	5—15
"	Liverpool	Narva	10—20
"	London	Bassano	10—20
"	Hull, Newcastle ⁰ /T	Lesbian	15—25
"	Liverpool	Petőfi	15—25
"	Rotterdam, Antwerpen	"	15—25
"	Duncerque	"	15—25
"	Rouen	"	15—25
"	Barcelona ²⁾	Mátyás Király	25
"	Liverpool	Saragossa (C. L.)	21—31
"	Algier ¹⁾ Glasgow	Deák	21—31
"	New-York	Britannia (A. L.)	21—31
"	Bordeaux	Matlekovits	28/10—8/11
Liverpool	Fiume, Triest	Saragossa (C. L.)	1—10
London	Triest, Fiume	Wm. Bailey	1—10
Rouen	"	Zichy	1—10
Hull, Newcastle ⁰ /T	"	Finnland	1—10
Liverpool	"	Alsatian	5—15
Rotterdam	"	Stefania	10—20
Liverpool	Fiume, Triest	Tarifa (C. L.)	10—20
Rouen, Duncerque	Triest, Fiume	Baross	15—25
Liverpool	"	Algerian	15—25
Glasgow	"	Jókai	21—31
Rio de Janeiro, Santos	"	Báthori	21—31
Rotterdam, Antwerpen	"	Nagy-Lajos	21—31
London	"	Szt.-László	21—31
Liverpool	Fiume, Triest	Samaria (C. L.)	21—31
Hull, Newcastle ⁰ /T	Triest, Fiume	Palermo	21—31
Rouen	"	Széchenyi	21—31
Leith	"	Zrinyi	21—21

¹⁾ Ha a gőzös indulása előtt 8 nappal Tanger, Algir vagy Gibraltár kikötőbe elegendő rakomány be nem jelentetett, az igazgatóság fentartja magának a jögot e kikötőket nem érinteni.

²⁾ A gőzös Barcelonán kívül még egy földközi tengeri spanyol kikötőt is fog érinteni, esetleg Cadixot.

Atrakodási szolgálat közvetlen hajóraklevelekkel a felsorolt kiindulási kikötőkből az összes földközi és adriai kikötőbe, valamint az osztrák Lloyd levantei, kelet-indiai, chinai és japáni vonalaira.

Die größte und bedeutendste Hochzeitung Oesterreich-Ungarns in deutscher Sprache ist die 1851 gegründete, jeden Mittwoch und Samstag in Großfolio erscheinende, unpartheiiche, reich illustrierte und elegant angelegte, außerordentlich verbreitete

Wiener Landwirthschaftliche Zeitung.

Großer erlebener Mitarbeiterkreis. Jeder Zweig der Landwirthschaft berücksichtigt. Reichhaltiger gelehrter Annoncenheil. Für Dienjgeber Dienjgelder, für Dienjtinder: de offene Stellen in großer Zahl. Preis viertelj. fl. 3.—, für Deutschland fl. 3.—25, für das übrige Ausland fl. 3.—50. Ein handbuchen fl. 1 Annoncen 5 kr. pro Erweite und Wirtjmeter. Hugo S. Pitschmann & Journalverlag, Wien, I., Teufelgasse 5.

GANZ és TÁRSA

vasöntöde és gépgyár részv.-társ. Budapest

készít:

A) gépeket és építési munkákat, teljes malomberendezéseket, vasuti kocsikat és vasuti felszereléseket, transmissiókat.

Speciálításai: 514

B) Kéregöntvény vasuti kerekok, váltók, zúzóművek, hengerek- és ágyugolyókhoz.

Hengerszékkek kéregöntetű hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrléshez s egész malomberendezések.

Facsiszóláshoz, papir- és cellulosa-gyártáshoz való gépek.

Vizkereket nagy sikerrel pótló turbinák.

Villamos világítás nagy távolságra is a motortól.

Zsilipek, c-övezetek, frictiós kancsolások, rotatiós dynamométerek. Aczélöntés.

Lapunk bekötési táblája

1 frt 36 krért (portómentesen)

kapható kiadóhivatalunkban.

Ló-árverés.

Folyóév szeptember hó 29., 30. és október hó 1-én alulírott katonai hatóság által Budapestben, az Ujépület laktanya nagy udvarában körülbelül

280 db. kisorolt ló

fog azonnali készpénzfizetés mellett, árverés útján eladatni.

Az árverés mindenkor reggeli 1/29 órakor veendi kezdetét.

A III. rendfokozat és a vételár magassága után levonandó bélyegilletéket a vásárló a vásárlási összeg lefizetése mellett tartozik fedezni.

A cs. és kir. 4-ik számú vonatosztály

parancsnoksága.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Bir
286 hold
cserepes ga
8-10

Ertekezni

Fa
a le
A s
rendszer
terhet
Tan
nél fog
nyer: le
Gazd

czélszeri
nősen
részere

felügyel
hoz, A
tással s

FAIRB
BUD

„

A „

P

Birtok haszonbérlet.

Biharmegye a nagyszalontai állomástól 5 kilométer távolságra, **286 hold** (1200 □ ölével számítva) szántó, kaszáló és legelőből álló birtok, cserepes gazdasági épületekkel, dohánytermeléssel, ujonan készült pajtával.

8-10 évre haszonbérbe kiadó,

vagy
örökáron eladó

Értekezni lehet **CSETE MIHÁLY** tulajdonossal, Nagy-Szalontán. (Széles-utca.) 1676

Fairbanks mérlegek

a legtekélyesebb mérlegszerkezetek.

A szabadalmazott Fairbanks-mérlegek százados rendszerűek, tolosúlyos fémmérőkarral bírnak s a hidra tett terhet minden ponton egyenlően mérlegelik.

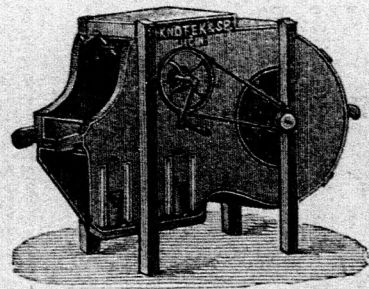
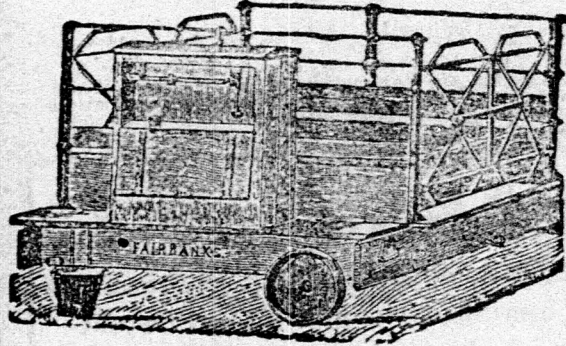
Tartósság, pontosság és könnyű kezelésük-nél fogva úgy hazánkban, mint a külföldön a legelső díjat nyert: legkitűnőbb mérlegek.

Gazdasági, szekér-, marha-, zsák-, és raktári mérlegeinket

célszerű és a céljának megfelelő szerkezetük-nél fogva különösen a gazdák, gazdaságok és uradalmak részére a legmelegebben ajánlhatjuk. A jutányos árakban, melyek súlyokkal számított jobb kivitelű tizedes mérlegek árainál nem magasabbak, a hitelesítés, csomagolás és loco vasutra való feladás költségei már befoglaltatnak.

Gazdasági egyesületi tagok árkedvezményben részesülnek. Gyártásunk állami felügyelet alatt áll. Megrendelések közvetlen központi irodánkhoz, Andrassy-ut 12, címzendők. Arjegyzekekkel, felvilágosítással szintén központi irodánk szolgál. 5005

FAIRBANKS MÉRLEG ÉS GÉPGYÁR részvény-társaság,
BUDAPEST, Andrassy-ut 14. Gyár: Külső-váczi-ut 156.

Szélrostatát.

Javított szerkezettel szita nélkül gyárt mint különlegességet **KNOTEK Co.** gazdasági gépgyár és vasöntőde Jicin-ben, Csehországban. Ezen szélrostaták mindennemű, még a legapróbb magvak tisztítása és szortírozásában utóérhetőek, mert azoknak nagyság és súly szerint többféle minőségre szétosztják és helyük a trávát, tővismagot, konkolyt, vadzabot stb. eltávolítják.

Munkaképesség naponta 200 hullterig.

Ára 24 frt a gyárból szállítva. Nélkülözhetlen valamennyi gazdaságnak, terménykeveskedésnek és szeszfozónak.

Több ezer darab alkalmazásban. Elismert legjobb referenciák. 1773

Haszonbérbe adó

Pestmegyében **Boldog-Kátán**, a szecsői és nagy-kátai vasuti állomástól 7-8 kilométernyire, mintegy

370 magyar hold fekete agyag és fekete homok

jó föld

hizlalásra a legtekélyesebb épületekkel, nagy takarmánykészlettel, felszereléssel. Czim a kiadóhivatalban. 1774

BURRELL-féle GŐZEKÉK

a legjobb munkaképességűek.

Szabadalmazott Compound gőzgép, legnagyobb szénmegt: karítás, függélyes kötél-dob, egyszerű kezelés. Utcai gőzhengerek, utcai lokomotívok.

Egyedüli elárasító hely:

MEISSNER ÉS DIETLEIN

BUDAPEST, KÜLSŐ KEREPESI-UT 1.

Herkó Páter

A legelterjedtebb néppárti heti élelzap, változatos szöveggel, mulattató eredeti képekkel, a politikai romlott korszaknak szatyrá és gúny által ostromozott heti eseményeivel, versekkel, adomattárral, kép-, szám-, sakk- és szójártvényekkel és sok más mulattató dologgal.

Szerkesztő: **MARKOS GYULA.**

Előfizetési ára: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyed évre 1 frt.

A szegényebb, de olvasni szerető közönség számára a „HERKÓ PÁTER” népies kiadását egész évre 2 frtért, negyed évre 50 kr-ért küldjük.

A „HERKÓ PÁTER” tót nyelven is megjelenő heti élelzap egész évre 2 frt, fél évre 1 frt, negyedévre 50 kr.

Márczius hó óta német nyelven is megjelenik a „HERKÓ PÁTER” heti élelzap. Naptárak, magyar, német és tót nyelven, az idő előrehaladottságánál fogva már csak 20 kr. darabonkint.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, IV. kerület, Zsibárus-utca 7-dik szám.

Most jelent meg

„Köztelek Zsebnaptár”

1897-dik évre.

Szerkesztik:

RUBINEK GYULA és SZILASSY ZOLTÁN.

az Orsz. Magy. Gazd. Egylet titkárjai.

A „ZSEBNAPTÁR” praktikus új beosztással, gazdag tartalommal s terjedelmes könyvviteli részzel és jegyzékuaplóval jelenik meg.

Posta díj 10 kr.

Előfizetési ára 1 frt 20 kr.

Bolti ára 1 frt 50 kr.

Megrendelhető a „Köztelek” kiadóhivatalánál, Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek).

A vetési idényre ajánlom

SACK RUDOLF

legújabb rendszerű sorbavetőgépeit

(IV-ik osztály), melyek úgy vannak szerkesztve, hogy azokkal sík, vagy dombos talajon *minden magfélé*t tetszés szerinti mennyiségben *tökéletes egyenletesen* lehet elvetni, anélkül, hogy a vetőszekrényt beigazítani, merítő vagy fogaskerekeket cserélni kellene.

Sack Rudolf valamennyi sorbavetőgépe felette könnyen járnak, nagyon szilárdan vannak készítve, igen tartósak és kívánatra *előkormánygal is kaphatók.*

Mindennemű **Sack eke, borona, szórvetőgép és talajmivelési eszköz** dus választékban van raktáromon **látható törvényes védjeggyel** és **eredeti minőségben az itt csak nálam szerezhető be.** Legújabb árjegyzékem épen most jelent meg és kívánatra legszívesebben szolgálak azzal ingyen és bérmentve.

PROPPER SAMU,

Sack Rudolf magyarországi kizárólagos képviselője,
Budapest, V., Váci-körút 52. szám.

Magyar kenderből készült,

legjobb minőségű

gazdasági kötelneműeket,

ajánl a

BLEIER és WEISZ,

kötélgyári cég Budapest.

Raktár és iroda: Károly-körút 9. szám, a gróf Hadik-Barkóczy féle házban
Gyártelep: Hajtsár-ut 7307. sz.

Ajánlásra méltó tárgyak: torna-eszközök, Cocos futószőnyegek, lábtörölők, ruhaszáritó kötelek,

Lóhálók,

készítések stb. továbbá gazdasági cikkek u. m.: ístráng, kötőfűk, rudaló gabonaszákok, vízhatlan ponyvák, itató és tüzi vedrek, kender-tömlők, hevederek, kender, kőcz stb. a legjutányosabb eredeti gyári áron.

Videki megrendelések pontosan eszközöltek.
Képes árjegyzék kívánatra bérmentesen küldetik.

3952. szám.

Értesítés.

Lapunk f. hó szeptember 19-iki 76. számában megjelent hirdetményre, mely a cs. és kir. 6. hadtest kerületébe tartozó katonai állomások részére szükségelendő kenyér- és zab nyilvános árlejtéséről szól, felhívjuk a figyelmet.

Kassa, 1896. 6. 1739

Cs. és kir. katonai élelmezési raktára Kassán.

Gyümölcs- és szőlő-bor készítő gépek.

Gyümölcs- és szőlő-sajtók,

folytonosan ható kettős emeltyű-szerkezettel, és nyomóerő szabályzóval. A munka-képesség 20% nagyobb mint bármely más sajtónál.

Szőlő- és gyümölcs-zúzó

és bogyo-morzsolók.

Teljesen felszerelt szüretelő készülékek.

Szőlő- és gyümölcs-örölők, Aszaló-készülékek gyümölcs és fűszerek aszalására, gyümölcsvágó- és hámozógépek, legújabb szerkezetű szabad. önműködő „Syphonia” gyümölcs és szőlővessző-permetezők, gyártatnak és szállítanak jótállás mellett a legjobb kivitelben.

Mayfarth Ph. és Társa

cs. kir. kizár. szabad. gazdasági gépgyárak, vasöntő és gőzhámor, **BÉCS, II., Taborstrasse 76.** — Kitértve 390 arany-ézüst- és bronz-éremmel. — Árjegyzékek ingyen és bérmentve. — Képviselek és vizontárusitok felvételnek.

GRAEPEL HUGÓ

szabadalm. lóhere-tokászoló készüléke

minden cséplőgéphez alkalmazható, 25 százalékkal nagyobb munkaképesség, mint bármely más készüléknél.
Legkittünőbb szerkezet legolcsóbb árban

GRAEPEL HUGÓ gépgyárosnál Budapesten,
V., Külső váci-ut 46. sz.

Valódi

Dr. KRÖCZER LÁSZLÓ-féle

szabadalmazott ruggyanta ojtószalagokat Dr. Kröczer László urtól személyesen jóváhagyott minőségben és nagyságban szállít

SCHMEIDLER I. N.

cs. és kir. ruggyanta és celluloidneműek gyára

BÉCS, 1228

Főüzlet: Fióküzlet:
VII/2., Stiftgasse 19. sz. | I. ker., Graben 10 sz.

Sürgőnyezim: **GUMMISCHMEIDLER.**
Egy kilogramm ára frt 10.40.

BARANYAY I.,

turfatermények és szabadalmazott önműködő turfahintó-closetek,

valamint

aranyékszék-berendezési és felszerelési tárgyak vállalata

BUDAPEST,
IX., Csillag-utca 15.

Árjegyzékek kívánatra bérmentesen küldetnek.

Legújabb szerkezetű

gőzmozdonyok

2 1/2 lóerőtől 30 lóerőig fa-, szén- és szalmafűtésre

Egy- és többvasúti, valamint egyetemes acél-ekék, Universal- és Columbia-Drill könnyű sorvető-gépek, szórvető-gépek.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH

mezőgazdasági gépgyárosok

Legújabb szerkezetű

gőzcséplő-gépek

kettős szalmarázókkal és megnagyobbított rostákkal.

Kazalozók.

Mindennemű gazdasági gépek és eszközök a legjobb és legkittünőbb kiállításban a legjutányosabb áron.

Főraktára Budapest, váci-körút 63. sz.

Egyetemes eke.

Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve

78. SZ

1895-ben 120 drb ilyen lóhere-csépítő adtuk el, mindenféle

119742. C. I.

(Berczel-)

A bu bitől 7, az állomás 189 fog nyitatt Ezer A sz áruk után érvényes h általános h távolságain A di hogy a bu mutatójába a czeledi gokhoz 11 az említett kalmaztatn Egy pályaudvar méterben é Az e Ó-Budafila távolságra Egy (helyben) k csak szom 11-20 kilo Bud (Utányo

az összeg 3 frt 58

Gebrü

Tekin

(e a le d ki

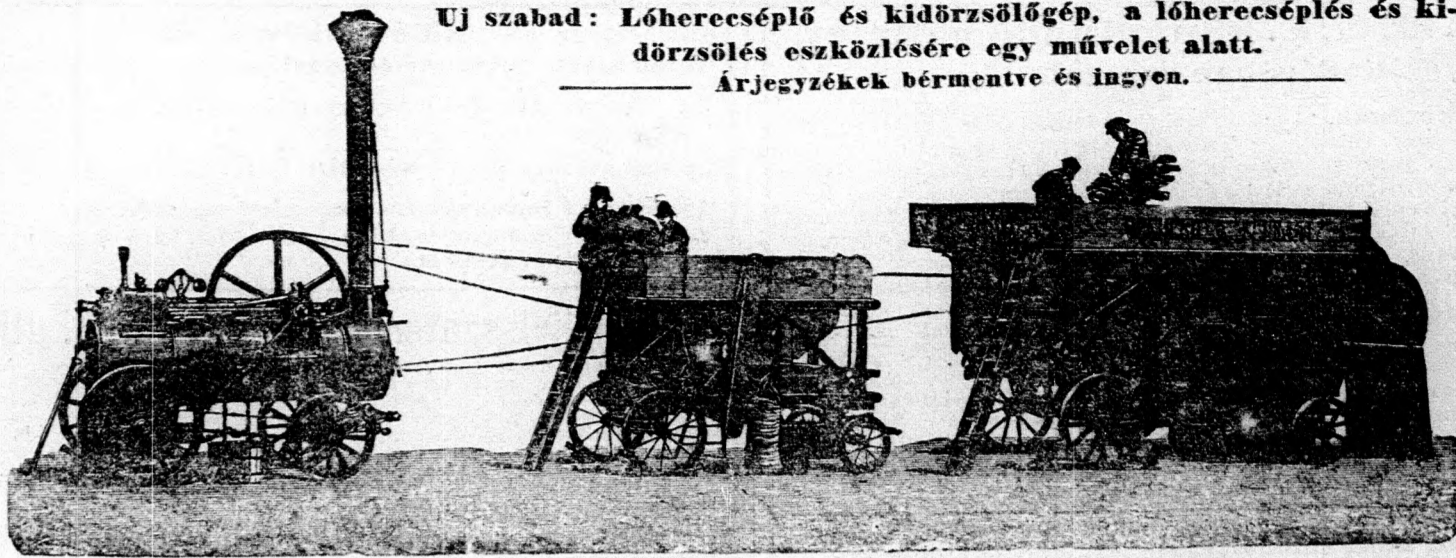
Fe talajok vényes a rétel Le sának A hiányz felvilág

KA

1895-ben 120 drb ilyen lóheres-
cséplőt adtunk el, mindenféle
gőzcséplő-készletekhez.

Hofherr és Schrantz Budapest, VI., Váci-körút 57.

Uj szabad: Lóhereséplő és kidörzslőgép, a lóhereséplés és ki-
dörzslés eszközlésére egy művelet alatt.
Árjegyzékek bérmentve és ingyen.

Sepsi-Szt.-Györgyön 1895.
november 4-én I-ső díj: Díszok-
levéllel kitüntette.

119742./C.I. szám.

Magy. kir. államvasutak.

Hirdetmény.

(Berczel-Cserő rakodó állomásnak az összeforgalomra való megnyitása).

A budapest-czeglédi vonalon Alberti-Irsa és Czegléd állomások között az elő-
bitől 7, az utóbitől 11 kilométernyi távolságra fekvő Berczel-Cserő nevű rakodó
állomás 1896. évi szeptember hó 25-én az összes gyors és teheráru-forgalomra meg
fog nyitni.

Ezen rakodó állomáson élő állatok fölvétele, illetve kiadása nem eszközölhető.
A szóban levő rakodó állomásra szállítandó vagy oda rendelt gyors és teher-
áru után a szállítási díj a m. kir. államvasutak vonalait illetőleg az ezen vonalakon
érvényes helyi árudíjzabásában (II. rész) a díjszámítás tekintetében megállapított
általános határozmányok mérvadása szerint ezen rakodó állomás közvetlen kilométer
távolságainak alapul vételével számítatik.

A díjszámítás alapjául veendő kilométer távolságok akként állapítatnak meg,
hogy a budapesti irányban történő szállításhoz a m. kir. államvasutak kilométer
mutatójában Alberti-Irsa állomásra megszabott kilométer távolságokhoz 7 kilométer,
a czeglédi irányban való szállításhoz pedig a Czegléd állomásra kitüntetett távolsá-
gokhoz 11 kilométer hozzászámítatik. Az ekként nyert közvetlen távolságok után
az emített helyi díjzabásában foglalt díjszámítási táblázatok megfelelő díjtételei al-
kalmaztatnak.

Egyrészt Berczel-Cserő másrészt az összes budapest-balparti és kőbányai
pályaudvarok, valamint Rákos rendező p. u. között a távolság egységese 63 kil-
ométerben állapítatott meg.

Az ezen rakodó állomásnak Buda-gyártelep, Budapest déli vasút (helyben) és
Ó-Budaflatorigát állomásokkal való forgalmában pedig a fenti 63 kilométernyi
távolságra eső díjtételek 100 kgkint 5 krral felemelve nyerne alkalmazást.

Egyrészt Berczel-Cserő, másrészt a vele szomszédos Alberti-Irsa állomás
(helyben) közötti forgalomban a díjszámítási táblázatok 1-10 kilométerre, az ugyan-
csak szomszédos Czegléd állomással (helyben) való forgalomban pedig az ugyanott
11-20 kilométerre eső díjtételek számítottak.

Budapest, 1896. szeptember hóban.

(Utányomat nem díjaztatik.)

Ar igazgatóság.

Haarlemi virághagymákat szobába vagy kertbe,

1750

az összeg előleges beküldése vagy utánvét mellett szállítunk postacsomagokban
3 ftr 58 krért, és pedig 15 jáczint, 48 tulipán és 30 crocus-hagymát több színben.

Gebrüder Knoop, Blumenzüchter, Warmond, Holland.

Tekintettel a közeledő vetési időnyre van szerencsénk ajánlani
szavatolt tisztaságú

(a csehországi Thomasművekből eredő)

a legmagasabb
díjakkal
kitüntetett

Thomasfoszfátlisztet

szavatolt 15-20% citrátban oldható foszforsav tartalommal
és 85-100% porfinomsággal.

Felülmulhatlan, minden talajra alkalmas trágyaszert különösen sovány
talajok javítására, kitűnő hatása az összes gabbaneműek, kapás és olajnö-
vények, lóhere és luczerna, szőlő, komló és kerti veteményekre, kiváltképen
a rétekre.

Legjobb, leghatásosabb és legolcsóbb foszforsavtrágya, tekintettel hatá-
sának tartósságára felülmulja az óss. e. szuperfoszfátot.

A citrátban oldható foszforsav-tartalomért szavatosságot vállalunk, netán
hiányzó mennyiséget megtérítünk. — Árjajánlatokkal, szakmunkákkal és egyéb
felvilágosítással a legkészségesebben szolgálunk.

a csehországi Thomasművek eladási irodájának vezérképviselője
a magyar korona országainak területén

KALMÁR VILMOS, Budapest, Erzsébet-körút 34.

Ó cs. és kir. apost. Felsége
legmagasabb elismerése.

Nagy arany-érem, valamennyi
világkiállításon.

915

Az első bécsi petroleum-finomító

paraflin-, Ceresin-, stearingyertyák és zsiradékaru-gyár Gust. Wagenmann, Wien.

Központi iroda: VI. Magdalenenstrasse 16, a Theater a. d. Wien mellett,

ajánl elismert kitűnő minőségben legolcsóbb gyári áron: ásvány-, gépkenő-olajat
és zsiradékat. Orosz ásvány-kenőolajat (Bakusine, Oleonaphta) legjobb fagymentes
gép-kenőolajat, olivaoilajt, faolajt, ásvány-gépolajat mezőgazdasági gépekhez; Wagen-
mann-féle hengerolajat és hengerzsirt a gőzhengerek kenéséhez; szabad. kocsikenőcs.
fekete, sárga, kék, uszó, olasz világos I. és II. minőségben, szolid gyártmányok
legolcsóbb gyári áron, teherkocsik és hegyitargonczák stb. kenéséhez. Ásvány vi-
lágító olajok: petroleum stand. white. Gyári petroleum veszélytelen, csak 40° C-nél
gyújtható: salon petroleum, császárölaj egészen fehér és veszélytelen.

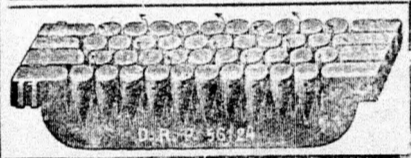
Stearingyertyák. Bécsi stearingyertya. I. minőségű, narancs vagy
rózsaszínű csomagolás. Austria gyertya I. minőség, narancs- vagy rózsaszínű cso-
magolás, Ceresin (ásványviasz), templomi gyertyák minden vallásfelekezetnek.

Brilliant paraflin díszgyertyák, sárga pinczegyertyák.

NB. Mintákat gyártmányaimból ingyen küldök.

Thost Ottó-féle rostély-öntöde

Paris, Zwickau 1/3 Szent-Pétervár.

Vezérképviselő Budapestben:

KÜHNEL ADOLF mérnök

Wesselényi-utca 36. földszint.

1448

Felvilágosítást és költségvetést ingyen ad, fenti.
Füstemesztő tüzelés, nagy szénmegtá-
karítás, a legnagyobb tartósság.

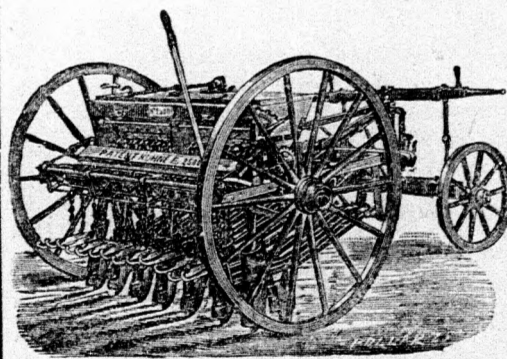
KÜHNE E. Mosonban

Magyarország legrégebb gazdasági gépgyára
(1856)

ajánlja 40 év óta általán elismert és több mint 17.000 példányban elterjedt

SORVETŐGÉPEIT

sík és hegyes talajra.

Egyedüli gyártása a szab.
Laacke-féle szántóföld és rét
boronálókknak (25 féle nagy-
sághban.)

Ventrki-féle szab. ta-
karmányfűllesztők.

Uj hengerek. Sack-féle ekék
minuen nagyságban. 2, 3 és 4
vasu ekék, bármely talajviszo-
nyokhoz. Rosták, (magtárrosta
33 ftr.) Konkolyozók, morzsolók,
szecskavágók stb.

Uj! Czirokcséplőgép. Uj!

OLCSÓ LÓHERE MAGFEJTŐ-GÉPEK.
Főraktár: BUDAPEST, Váci-körút 57/a.

Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” hirdetései.

Az O. M. G. E. könyvkiadó vállalat kiadásában megjelent:

Takarmányozástan, 24 ny. iv, irták Cselkó István és dr. Kosutány Tamás m.-óvári gazd. akad. tanárai. — **Talajismeret**, 12 ny. iv, irta Cserhádi Sándor m.-óvári gazd. akad. tanár stb. — **Gazdasági építészeti kézikönyve**, 24 ny. iv, irta Domokos Kálmán, a debreczeni gazd. tanint. igazgatója. — **Szikes talajok kezelése és javítása**, Hilgard E. W. után irta Treitz Péter és 3 melléklet. Kavassy Jenő min. tanácsos, a kulturtermelés főnöktől, Landau Lajos kult. mérnöktől, s a nagylaki öntözött sziktelep Tomka Emil kult. főmérnöktől. — **Okszerű talajművelés alapelvei**, 17 ny. iv, irta: Cserhádi Sándor m.-óvári gazd. akad. tanár stb. — **Mezőgazdasági becsléstan**, 15 ny. iv, irta: Szűts Mihály debreczeni gazd. tanintézet igazgatója. — **Előfizetni 3 éves ciklusra fűzött példányokra évi 5 frittal, kötött példányokra 6 frittal 70 krral.** — Egyes példányokban: a **Takarmányozástan**: 3 fritt; **Talajismeret**: 2 fritt; **Gazd. építészeti**: 3 fritt; **Szikes talajok**: 1 forint; **Okszerű talajművelés** 2 fritt 60 kr.; **Mezőgazdasági becsléstan**: 2 fritt 30 kr. — **Az előfizetéssel több könyv megrendelésnél 36 kr., egy könyvnél 10 kr. postadíj is beküldendő az O. M. G. E. pénztárába BUDAPEST, Köztelek.**

Az O. M. G. E. kiadóhivatalánál megrendelhetők: 1895. évi előadások külön füzetekben.

A szőlőoltványok metszéséről, különös tekintettel a Dezeimeris-féle metszési elmélettel. Irtá: Engelbrecht Károly. Ára 50 kr. — **A gazdasági szeszgyár üzemének ellenőrzése**. Irtá: Dr. Szilágyi Gyula. Ára 20 kr. — **Lótenyésztésünk emeléséről**. Irtá: Luczenbacher Miklós. Ára 30 kr. — **A kendertermelés és áztatás**. Irtá: Sierbán János. Ára 30 kr. — **Ujabb tapasztalatok a trágyázás köréből**. Irtá: Cserhádi Sándor. Ára 30 kr. — **Utmutatás a komlóteleplésre**. Irtá: Imreh Lajos. Ára 30 kr. — **A hazai öntözések mai állásáról**. Irtá: Kvassay Jenő. Ára 20 kr.

GAZDASÁGI ELŐADÁSOK 1894. évről.

Tartalma: 1. Cserhádi Sándor. A kultúrtenyésztés megválasztása. 2. Szabó Ferencz. Események a mezőgazdasági könyvtelről. 3. Baross Károly. A mezőgazdasági politikáról. 4. Sierbán János. Takarmányok konzerválása. 5. Pirkner János. Szarvasmarhatenyésztésünk és az import kérdése. 6. Deák Tamás. A szőlőoltványok és a szőlőoltványokkal való tenyésztés. 7. Dr. Rácz István. A baromfiak fertőző betegségeiről és az ellenük való védekezés. 8. Dr. Hutya Ferencz. A szarvasmarhák gümőkórja.

Ára 50 krajczár.

Külön kiadványok:

Vetőmagvak termelése és kezelése. Irtá: Hirsch Alfréd. 50 kr.

Az állatok átöröklő betegségei és hiábal. Irtá: Tátray János. Ára 20 krajczár.

„Gazdaságtörténelmi Szemle” 1894. évfolyam. Ára kötve 3 fritt.

Általános á lattenyésztéstan. Irtá: Tormay Béla, minisz. tanácsos.

2-ik teljeseen átdolgozott kiadás. 327 oldal. Ára 3 forint. Tömeges megrendelésnél olcsóbban.

Viteldijvisszatérítés az O. M. G. E. útján.

Ama több oldalról a gazdák köréből felmerült panasz folytán, hogy a vasutak részéről igen gyakran sokkal magasabb díjletelek számítottak, mint a küldemények útján tényleg jár s a viteldijvisszatérítés körül eljárás a legtöbbben nem ismerik, elhatároztuk az egyesület körében egy díjszámítási iroda szervezését, mely minden díjszámítási kérdésben felvilágosítással szolgáljon tagjainknak.

Kérjük tehát azon gazdátársainkat, kik a díjszámítás helyességéről meggyőződni óhajtanak, hogy a fuvarleveleket az egyesület címére beküldeni sziveskedjenek.

Ha az utánszámítás csakugyan díjtöbbletet tüntet ki, úgy a beküldőnek egy meghatalmazást kell kitöltenie, melynek alapján a díjszámítási iroda a visszatérítés iránt illetékes helyen intézkedik és a díjtöbbletet 20% eljárási költség levonásával beküldőnek megküldi. A díjvisszatérítés igénye a díjlejtéstől számított egy éven belül elévül.

KAINIT NAGYBAN ÉS KICSINYBEN.

Megrendelhető az Országos Magyar Gazdasági Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, Köztelek.)

ÁRAK: Nagyban waggon-rakományoként ab Leopoldshall-Strassfurt, ámszített állapotban 106 fritt, zsákban szállítva 130 fritt. A vasúti szállítási-költség a különböző távolságu rendelésterítési állomások szerint 130-140 fritt között változik.

Kicsinyben mm.-ként zsákkal együtt a „Budapesti közraktárak” egyesületi tagok részére 2 fritt 80 kr., nem tagoknak 3 fritt.

A megrendeléssel egyidejűleg a kainit árát egyesületünk pénztárához beküldeni kérjük, a szállítási költségek a küldemény átvételénél fizetendők.

ORSZÁGOS TENYÉSZÁLLAT-TORZSKÖNYV,

1. füzet: **Magyar fajta szarvasmarhák könyve**, ... ára 1 fritt.
2. „ **Borzderes** ” ” ” ” 1 „

Utmutatás a magántörzskönyvek berendezésére és vezetésére.

Ára 50 krajczár.

Magántörzskönyvi rovattalok ivenként: bikák számára 5 kr., tehének számára 4 kr., hájátások és borjazások jegyzéke 3 krajczár.

Az Országos Törzskönyv szabályzata 50 kr.

Nemesített óriási buzát,

mely jó telet, rozsdának ellentáll és nem dül meg; továbbá dús termő és hektoliterenként 80 kilogramm súlyu, az őszi vetésre ajánl métermázsánként zsák nélkül Tolnai vasutállomásra szállítva 10 forintért

Báró Drasche Richárd 1762

gazdasági igazgatósága, TOLNÁN.

Bács-feketehegyi

birtokunkat eladtuk.

Minélfogva az összes élő és holt gazdasági felszerelés, mint:

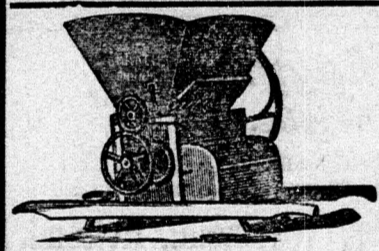
Körülbelül 60 darab ló, köztük esikók, Boocaboo származásai, körülbelül 250-300 darab szarvasmarha, simmenthali és kisjenői faj, 4 bivaly, továbbá daráló, vető- és cséplőgépek, ekék, boronák, szekerek stb. szerszámok, készülékek, szóval minden, a mi egy jól szervezett gazdaság berendezéséhez tartozik, az

október hó 4-én, vasárnap

Pusztá-Feketehegyen — állomás Hegyes-Feketehegy — megtartandó önkéntes árverésen eladásra kerül.

Schlesinger és Polakovits.

BORSAJTÓK

az általánosan legjobbnak elismert, Mabilie rendszerben szőlőzúzók bogozó készülékkel vagy anélkül és gyümölcsdarálók jutányos árák és kedvező fizetési

feltételek mellett a legnagyobb választékban kaphatók 1802

UMRATH és TÁRSA

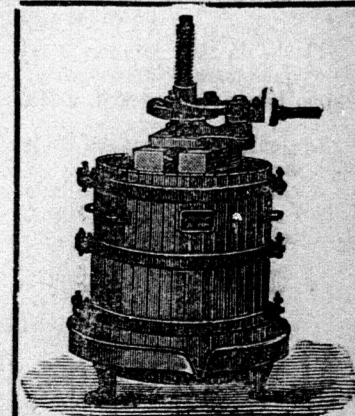
mezőgazdasági gépgyárosoknál

BUDAPEST,

V. Váci-körut 60. sz.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

A francia Mabilie rendszerű borsajtók előnye, hogy a sajtolásnál a legesekélyebb erő kifejtésre van szükség és amellet kettős működésük folytán többet és jobban sajtolnak, mint bármely más szerkezetű borpresek.

Hirdetési ár 15 szög 30 kr., ezen felül minden szó 2 kr., feltűnő betűkkel 4 kr. Czim közlésénél minden beiktatásnál 30 kr. bélyegilleték.

KIS HIRDETÉSEK.

Csak mezőgazdák és a szakirodalom terményei, továbbá állást keresők és adók hirdetésményei vétetnek fel e kedvezményes rovatban.

Csak oly level-ekre válaszolunk, melyekkel válaszra szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

Felkértek mindazok, kik valamely jelítség hirdetésre reflectálnak, hogy ajánlatukhoz semmiféle eredeti okmányt ne mellékeljenek, mert a kiadóhivatal ezekért felelősséget nem vállalhat.

Betöltendő állás.

Egy 5000 holdas alföldi uradalom önálló kezelésére egy rendelkező tiszt keresetik. Megkivánatik egy bel- vagy külföldi magasabb gazdasági tanintézet jó eredménnyel való végzettsége és hason állásban már több évi működés által szerzett gyakorlati minősítés. A német nyelv és a kettős könyvelés ismerete kívánatos. A mennyiben a gazdaságban nagyobb kiterjedésű répatermelés és állattenyésztés fizetik, állami vagy czukorgyári gazdaságokban ükötött egyének előny részesítetnek. A javamázás külön megállapítás tárgyát képezi. Magas haszonrészesedés biztosított. Bizonyítvány-másokkal — melyek nem adhatnak vissza — felszerelt ajánlatok Pallay Lajos köz- és váltó ügyvéd urhoz Nagy-Váradra (Biharmegye) intézendők. 1707

Gróf Zay Miklós zay-ugróci gazdaságában egy kezező irnoki állás vár betöltésre. Évi fizetés 300 forint és teljes ellátás. A pályázni szándékozók sziveskedjenek okmányait f. év október hó 15-ikéig Zay-Ugróczra, az uradalmi szamtartószághoz beküldeni. 1757

Állatorvos,

nöten kerestetik a csongrádmagocsi uradalomba, ki egyuttal községi állatorvos is lenne. Illetménye 950 frt készpénz, 24 köbméter tüzifa, 2 drb tehén legeltetés, 4 drb sertés legeltetés, 4 drb malac legeltetés, szabad lakás, uradalmi ló használat, vagy saját lóva tartására: 40 hltr. zab, 40 métermázsza széna, 50 mm. öszi szalma. Folyamodványok az uradalmi főtiszt-séghez adandók be Csongrád-Magocsa. 1743

Gazdasági segéd felvétetik száznolcvan frt és ellátással, állattenyésztés, szem- és takarmány termelésben gyakorlati jártassággal. Bizonyítvány-másokkal gazdasági intézőséghez küldendők Felső-Láncz, posta Perény (Abaujmn.). 1751

Nagyobb gazdaságba azonnali belépésre kerestetik gazdasági iskolát végzett, a gazdaságikönyvitelbenis jártas izr. fiatal ember, ki jó bizonyítványokkal rendelkezik. Ajánlatok bizonyítványmásokkal felszerelve, melyek visza nem küldetnek „Jó jövő” jel alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 1619

Gazdatiszt, ki az intenzív-gazdálkodásban, czukor-repa természet és tehenészetben stb. tökéletes jártassággal bír, január 1-re egy nagyobb nógrádmegyei bérzadaságba fel-fogadtatik. Bizonyítvány-másokkal ellátott ajánlatok L. M. jelige alatt e lap kiadóhivatalába küldendők. 1612

Állást keresők.

Okleveles gazdatiszt. 26 éves, ki több évi önálló gyakorlattal és igen jó bizonyítványokkal bír, azonnali belépésre állomást keres. Czime a kiadóhivatalban. 1656

Német tannyelvű, jó hírnévnek örvendő kereskedelmi akadémiát és gazdasági tanintézetet kitünő sikerrel végzett, 20 éves, róm. kath. tartalékos tiszt, ki a könyvelés és levelezésben tökéletesen jártas, a magyar és német nyelvet szóban és írásban bírja, igen jó írása van, keres qualificációjához illő gazdatiszti vagy egyéb állást. Szives ajánlatok „Jó számoló” jelige alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 1771

Földmives iskolát végzett, 22 éves, 2 évi gyakorlattal bíró hadmentes nőten ispan szerény igényeinek megfelelő állandó segéd-tiszti vagy hasonló alkalmazást keres október 1-re, ki bérlet felosztás miatt, helyét változtatni óhajtja. Czime a kiadóhivatalban. 1734

Egy gazdasági tanintézetet végzett szorgalmas és tevékeny gazdaság nagyobb uradalomban minél előbb irnoki állást keres. Czime a kiadóhivatalban. 1770.

Okleveles gépész-kovács 28 éves nőten, huszárknál kiszolgált, lóvasalást jól érti, ki hosszabb ideig működött már gazdaságban, szerény feltételek mellett éves állást keres nagyobb gazdaságban. Czime a kiadóhivatalban. 1769.

Az adai m. kir. földmives iskolát végzett, nős, elméletileg és gyakorlatilag képzett, földmives családból származó, gyermektelen egyén, gazdai, felvi-gyázói állást keres azonnali belépésre. Bővebben s melegen ajánlja Szobonya Bertalan igazgató Adán. 1715

Kulcsári vagy ispáni állást keres azonnali belépésre, 30 éves nőten fiatal ember, ki a kertészet és szőlőkezeléshez is ért, s nagyobb uradalomban mint kulcsár már alkalmazva volt s jó bizonyítványokkal rendelkezik. Czime a kiadóhivatalban. 1752

Gazdasági tanintézetet jelesen végzett, egy évig nagy uradalomban segéd-tiszti minőségben működött kath. fiatal ember, irnoki vagy segéd-tiszti állást keres. Szives ajánlatok a kiadóhivatalba kéretnek. 1745

Egy nyolcz évi gyakorlattal bíró Keszthelyen végzett gazda, ki egy a czukorrépa termelés, mint a dohánytermelés, tehenészet s lótenyésztésben teljesen jártas, jelenleg is egy nagyobb gazdaság kezelését végzi, újvire, esetleg előbb is állást változtatni óhajtja. Szives ajánlatok a feltételek s fizetés megjelölésével „A.” jegy alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 1724

Gazdatiszti állást keres azonnali belépésre 30 éves róm. kath. vallású 10 évi gyakorlattal bíró gazda. Czime: Kövér Antal Kúvin, u. p. Győrök. 1747

Nöten gazdatiszt, ki nagyobb gazdaságban mint intéző tiszt több éven át alkalmazva volt, hasonló minőségben alkalmazást keres. Állását bármikor elfoglalhatja. Czime a kiadóhivatalban. 1755

Gazdatiszti állást keres egy gazdasági intézetet végzett keresztény 29 éves gazdaság 10 évi gyakorlattal, melyeket belterjesen kezelt nagyobb uradalomban szerzett. Utóbbi 4 évben, mint kezelő tiszt volt alkalmazva volt főnökei szivesen szolgálnak felvilágosítással. Bérlet letelése miatt állást bármikor elfoglalhatja. Megkeresések Balla czim alatt e lap kiadóhivatalába kérek. 1756

Gazdasági alkalmazást keres földmives iskolát végzett 2 évi gyakorlattal bíró nőten egyén, állását november 1-től bármikor elfoglalhatja. Czime a kiadóhivatalban. 1759

Gazdatiszt, 38 éves, nős, 20 évi gyakorlattal, ki ezen idő alatt nagy bérzadaságot önállóan kezelt, a gazdaság minden ágában, valamint szőlő, erdő és pincekezelésben jártas és a gazdasági könyvitelt is érti, alkalmazást keres. Szives ajánlatok „Gazdatiszt” czimen a kiadóhivatalba kéretnek. 1764

A szentimrei m. kir. földmives iskolát végzett róm. kath. vallású 19 éves egyén, ki az állattenyésztésben és az irodai teendőben jártas, irnoki vagy segéd-tiszti állomást keres melőbbi belépésre. Czime a kiadóhivatalban. 1758

Kaucióképes,

gazd. oklevéllel bíró magánzó, bizalmi állást keres. Czime a kiadóhivatalban. 1763

Erdővéd, (német) ki magyarul, németül s keveset tótul is beszél, ki egy az erdőszetben, mint a vadászban és kutyá idomításban teljesen jártas, állást keres. Czime a kiadóhivatalban. 1777

Állatok.

Két éves, díjat nyert egy színű barna montavnei tenyészbika eladó Speck J-nél, Budapest, VI., Nagy-János-utca 20. 1778

Bérlet megszűnte miatt eladó

15 drb részben kuhlendi, részben pinzgaui keresztetű 3-7 éves igen jó fejű tehén, áruk 120-130 frt darabonként; 40 drb rambouillet keresztetű 1½-3 éves válogatott hágkos drbja 10-20 frt; — 180 drb. rambouillet keresztetű jerke, párja 8-10 frt; 200-300 drb anyajuh (átvehető október 15-én) párja 8-12 frt; 200 drb válogatott idei bárány, párja 4-6 frt; 1 drb telivér mangalicza kan, 18 hónapos, ára 30 frt; 6 drb telivér mangalicza kocsa, 3 évesek, áruk drbonként 25-30 frt; Valamennyi állat teljesen egészséges és legjobb kondícióban van. Eladást eszközöl Hreblay Emil gazd. egyt. titkár Eperjesen. 1678

Vegyesek.

A magyar gazdatisztek és erdőtisztek országos egyesülete ajánlja a t. cz. föld-birtokos és bérlo uraknak allasközvetítő osztályánál bejelentett tagjait elhelyezésre. Az ez ügyben való felvilágosítások és közvetítések díjmentesek.

Mezőgazd. és erdőszettel foglalkozók nyugdíjintézete. Eszközöl biztosításokat: nyugdíjra, rokkantságra, Balla czim alatt e lap kiadóhivatalába kérek. 1756

300-350 holdas bérlet keresek az ország dunántúli részében 8-16 évre, mely bérlet már október végén lenne okvetlen átveendő. Szives megkereséseket a birtok részletes körülírásával és bérleti feltételek megemlítésével Garay Sándor gazdatiszt-hoz Kevermesre, (Csanádmegye) kérek intézni. Közvetítés megegyezés szerint díjaztatik. 1769

Minden fajta erdei csemeték, erdők és sövények alapításához, szép és olcsó fenyő, erdei fenyő, fekete fenyő, szomorú fenyő, Douglas fenyő, vörös fenyő, hamvas és fehér égerfa, jávor-, bükk-, fehérjuharszilfa, nyírfa tölgy- és akácnyírfák, csipke és bodzafacsemetéket ajánl a tavaszi telepítésre Guts-verwaltung Borowna posta Bochnia, Galiczia. Árjegyzék kívánatra bérmentve. Az erdei csemeték szétküldése f. év október 1-én kezdődik. Tisztelettel kérjük a levelezést német nyelven. 1522

Teljes ellátásra intelligens család iskolák közelében, szerény feltételek mellett elfogad 2 gyermeket. Czime a kiadóhivatalban. 1600

Eladó gépek!

Brauner és Klasek-féle szab.

4 HP. gőzmotor, Hofherr és Schrantz-féle szab.

Heredörzsölő-gép, egy Harrison-féle

„Albion” fűkaszálo, Schmeja-féle szab.

„Excelsior” daráló csaknem új kifogastalan karban jutányosan eladók.

Czime:

Hirschmann Vilmos, Aradon. 1742

Mind oda vannak!

mondja minden ház, gyár, malom és földbirtok tulajdonosa aki KLEIN gyógyszer-féle Rattoxint patkányok és egerek kiirtására használta. Mintadoboz 60 kr., ½ kg. kis-selb vállalatok számára 3 frt; nagy vállalatok számára 1 kg. 5 frt. Valódi kapható csak KLEIN S., o. gyógyszerésznél, LUGOSON, 60 sz.

Makkoltatás. Ez évi gazdaságon termelt 3000 holdamon levő bükk-, tölgy-, és cser-makktermés sertések részére eladó. Tudakozódás Novák Péter, Vaszaja, Aradmegye, u. p. Arad-Buttyin, vasut Borosbes-Buttyin, intézendő. 1706

FISCHER J.

zsákgyári raktárában BUDAPEST

Nagy-korona-utca 18. sz., vízmentes ponyvák köcsönben, valamint új és egyszer használatban volt vízmentes ponyvák jutányosan eladók. Repceponyvák darabonként 3 forinttól feljebb. 1116

Magy. kir. államvasutak. 118508/96. CIV.

Menetdíjleszállítás Fiume és Delince állomások között.

A magy. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint f. é. október 1-től kezdve Fiume és Delince állomások közti forgalomban a távolsági forgalom IV. vonalszakaszának megfelelő menetdíjak helyett a III. távolság vonalszakaszú díjak lesznek fizetendők.

Bpest, 1896. szept. 11. Az igazgatóság. (Utánn. nem díjaztatik.)

Legjobb minőségű

burgonya kiemelő gépek

készítettnek 1439

Scholtz C. A. gyárában

Matheócz, (Felső Magyarország).

Árjegyzék kívánatra díjmentesen küldetik.

Eladó

jutányos áron bérlet megszűnés folytán egy modern, teljesen jókarban levő, eddig is üzemben volt

mezőgazdasági

szeszgyár-

berendezés.

Bővebbet a kiadóhivatal. 1601

Törleszt. kölcsön földbirtokokra

Legmagasabb kölcsön a valódi becsérték alapján 20-60 év közt időre készpénzben. Birtokos felmondhat bármikor, pánszintet nem mondhat fel. Csak helykamattal tölke is törlesztetik. Lebonnyaltatás 14 nap alatt.

Semmi előlegez kőltőég. Minden felvilágosítás díjtalan. Beküldendő csak a telekkönyvi kivonat, katasterlv. Konvertálás bélyeg-és illetékmentes. Czime:

Ingatlan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet. Budapest, Váci-körút 39. sz. Legnagyobb ingatlan és Jelzálog-Forgalmi-Intézet a monarchiában egyedül, mely hatóságok és a legkiválóbb földbirtokosoktól ajánra van.

Franz Ritter von Felbinger faiskolója Schöllschitz, Morvaországban ajánl

földiepret

a legkiválóbb fajtákat befőzéshez (conserválásához), úgy szinte asztali fajtát 100 darabonként 1 forintért. 1704

Egy intelligens fővárosi családhoz kerestetik

teljes ellátásra — 20 frt havi fizetésért — egy 13-15 éves fiu, ki lehetőleg reáiskolát látogatná és a család gyermekével együtt tanulhatna. — Megkeresések e lap kiadóhivatalához K. K. jelige alatt küldendők, mire bővebb felvilágosítás nyujtatik. 1637

Budapest-Kelenföldi

új telepünkön gőzkeszerkezeteinkről

ÁLLANDÓ KIÁLLITÁST

tartunk.

Vasuton Budapestről a déli- s keleti- (központi) pályaudvarokról könnyen elérhető.

JOHN FOWLER & Co.

Budapest—Kelenföld, a vasállomással szemben.

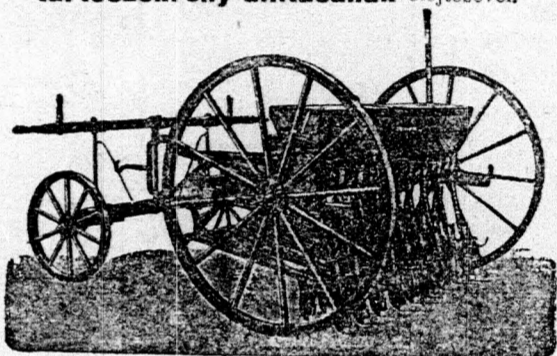
FRIEDLAENDER JÓZSEF

gépgyáros-, mérnök volt az első ki 1891-ben az ő

„TRIUMPH III.”

sorvetőgéppel, a gazdaközönségnek, egy új, a mai kor kívánalmainak megfelelő vetőgépet nyújtott, a kelemetlen váltókerekeknek és magtartószerény állításának elejtésével. 1386

„Triumph III.”

„Triumph III.”

a „TRIUMPH III.” versenynélkül, legjobb és legegyszerűbb vetőgép, hegyes és lapályos vidékek részére.

Czim: BUDAPEST, VIII., Kerepesi-út 17. szám.

Kimerítő árjegyzékek ingyen és bérmentve.

MELOCCO PÉTER BUDAPEST

VI. Dévai utca 21.

Műanyagok, cementárnyagok és betonépítési vállalat. Cementcsövek minden nagyságban.

HIRDETÉSEK

felvétetnek a kiadóhatalban BUDAPEST, Üllői-ut 25-dik szám.

Gépolajat,

u. m.: valódi, tiszta olíva-olajat, elsőrendű, savtalanított repce-olajat, orosz ásvány-olajat stb.

Olasz saponáriát

tisztán vastag gyökerekből őrlve. Takaró-és szekérponyvákat.

Fertőtlenítő szereket,

u. m.: karbolsav, karbolpor, creolin, zöldgálicz stb. carbololeumot, rézgáliczot, keserűsöt csudását, kocsikenőt, petrolenomot.

Zsákokat és ponyvákat kátrányfestékeket, fedéllakokat,

mütrágyát.

szállít

KRAMER LIPÓT, BUDAPESTEN, V. ker., Akadémia-utca 10. sz.

Sürgöny-czim: „CERES” Budapest.

Árjegyzékekkel és részletes külön ajánlatokkal kívánatra szolgálunk.

(Utánnomás nem díjazott)

Állami részről történt kísérletezések alapján szikes talajok javítás

termőképesse tételére

kitűnőnek bizonyult az

4631

EGERESI TRÁGYAGIPSZ,

melyet, valamint mindennemű mütrágyát legjutányosabban szállít az

EGERESI MÜTRÁGYAGYÁR KRAMER J., BUDAPEST, V. ker., Dorottya-utca 9. sz.

Ismertető füzetek ingyen és bérmentve.

LESZIH MIKSA utódai

Szilágyi és Diskant, gazdasági gépgyára és gépraktára MISKOLCZON, Zsolezai-kapu, Leszih-féle ház.

(Alapított 1863. évben.)

Ajánlja különféle nagyságu m. kir. szabadalmazott

LESZIH-féle

„VICTORIA”

terményrostait

kombinálva zsákoló készülékkel vagy anélkül, kitűnő cséplőgépeit, vetőgép, szeckavágó, répavágó, kukoriczamorzsoló, konkoly választó, egyszerű, valamint könyökszerkezetű borsajtót, kútszivattyút stb.

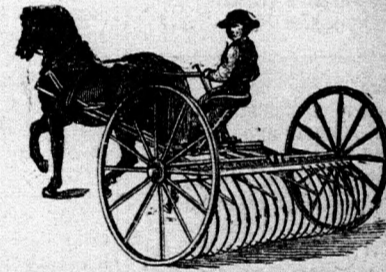
Szakszerű külföldi s hazai jeles telepeken szerzett tapasztalataink folytán s közvetlen saját vezetésünk alatt készítünk és elvállalunk mindennemű gyári berendezést. mü- és simaörlésű malmok felszereléseit, hengerek, turbinák, gőzgépek, petroleum, gőz- és gázmotorok, villanyvilágítás, erőátvitel, telefon, szobacsengő, villámhárító, gőz, zuhany- és kádfürdők, vízvezeték s angol closteték berendezését, tűzmentes pénzszekrények készítését és javítását, amerikai northon kutak leverését, malomhengerek rovakolását stb.

Raktáron tartunk különféle géprezszeket, gépszijjat, gépolajat, parkét viaszot stb. garantirozott minőségben. — Ugy az építő s építész uraknak ajánljuk raktárunkon levő Dunkel V. K. kassai m. kir. szab. parquettgyár s a Felsőmagyarországi épít. részv. társ. kassai keramitgyár készítményeit kitűnő minőségben. — Számos megrendelést kérünk s árjegyzékkel készséggel szolgálunk. 1722

Leszih Miksa utódai

Szilágyi és Diskant

gazd. gépgyára és gépraktára.

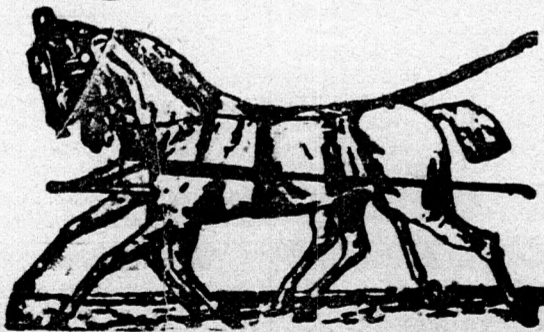

Egészes fiuk, jó családból tanonczul felvétetnek.

Freund A. és Fia

es. és kir. szab. nyereg-, szilj- és bőröndárú gyára

Budapest, IV., Koronaherceg-utca 3. sz.

Nagy választék lószermak, nyergok, osterok, sablák, löpökrocok, lönyiró ellők s utasó csukkekben, legjobb készletükben jutányos árákon. Ellőirások nyeregcserelek tényleges s tartékos tiszt urak részére legolcsóbb árákon.

Képes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.